

GÖTEBORGS STAD
ÅRSREDOVISNING >>
2012

Kommunstyrelsens ordförande sammanfattar 2012

Målet vi styr Göteborgs Stad efter är att skapa en långsiktigt hållbar stad för alla. Det ska göras på ett öppet, effektivt och samtidigt delaktigt sätt. Barnen har ett särskilt fokus i Göteborg. Det handlar om att arbeta för en integrerad stad, en stad som hänger ihop. Att fatta beslut för att säkerställa social trygghet, ekologisk hållbarhet och samtidigt stödja och främja stadens näringsliv och jobbtillväxt i staden. Det handlar om att genomföra det som är viktigt för Göteborg och dess invånare idag men att samtidigt se till att det håller för framtiden. Kort sagt att det är långsiktigt hållbart.

Rusta organisationen

För att lyckas med vårt uppdrag från våra medborgare och brukare och för att klara de politiskt uppsatta målen måste Göteborgs Stads organisation präglas av ett "hela staden"-perspektiv. Göteborg är en stad, en stad som ska ges förutsättningar att hålla ihop och tillsammans arbeta för en hållbar utveckling. Vi ska arbeta gränsöverskridande och mot gemensamma mål.

En viktig förutsättning för att kunna utveckla staden för framtiden är att se över dess organisation och att utforma den, med syfte att passa de mål som vi strävar mot. Arbetet med en översyn av stadens kommunala bolag har fortskridit under 2012 för att vi under kommande år ska ha rätt förutsättningar att mejsla ut konkreta politiska förslag för vilken organisationsstruktur vi behöver för att vara rätt rustade för framtiden. Det handlar i grunden om att skapa en ändamålsenlig bolagsstruktur som i än högre grad kan fokusera på att arbeta för de politiska mål som kommunfullmäktige beslutat om.

Staden har under 2012 också beslutat om en idéplan för stadens 400-årsjubileum. Visioner, teman samt ett antal symbolprojekt har tagits fram, allt utifrån engagerade medborgares inspel samt de sju perspektivgrupperna, bestående av människor med olika kompetenser, från vitt skilda delar av Göteborgssamhället. Alla har de aktivt deltagit i idéskapandet. Nu handlar det om att vi som stad ser till att förvalta dessa idéer på ett bra sätt och bygga in förslagen i stadens planering fram till jubileumsåret 2021.

Göteborg i världen

Vår omvärld har också under det gångna året präglats av finansiell oro. Västsverige har i det globala sammanhanget emellertid tagit sig väl ut med ett stabilt konjunkturläge. Idag har Göteborgsregionen ett mångsidigt

näringsliv bestående av 750 olika branscher. Vi har också fortsatt vårt strategiska arbete med att utveckla Göteborg som destination och kultur- och evenemangstad. Under slutet av året kunde vi notera att nästan hälften av alla de jobb som skapats i landet, skapades just i Västsverige. Vi har trots detta en alltför hög arbetslöshet, en arbetslöshet vi ser som högst ovärdig för en växande kunskapsregion som Västsverige. Utmaningen för framtiden handlar om att förbättra matchningen mellan de medborgare som idag går arbetslösa och som skulle kunna arbeta och de rekryteringar som vi står inför både inom privat men också offentlig verksamhet.

Att investera för framtiden

Under 2012 inrättades en utvecklingsfond i Göteborg Stad. Fonden ger oss som stad utrymme att genomföra tidiga och förebyggande insatser, i form av exempelvis sociala investeringar, vilka ger avkastning i form av färre sociala problem av allvarigare natur längre fram.

Staden har också inrättat det oberoende Rådet för integration och samhällsgemenskap som ska förse kommunledningen med rekommendationer för att stärka den sociala sammanhållningen i staden. Sammantaget handlar det om att investera i mänskligt kapital och att göra de nödvändiga investeringarna och insatserna för att stärka hållbarheten i Göteborg.

En stad som växer

Göteborgs Stad har arbetat målmedvetet med att kunna erbjuda alla som önskar en förskoleplats till sitt barn. Under 2012 uppnåddes målet om fullbehovstäckning i förskolan och 1 406 nya förskoleplatser färdigställdes under året. Under 2012 säkerställdes också att det finns förskoleplatser på obekvämt arbetstid i alla delar av staden.

Kommunstyrelsens ordförande, Anneli Hulthén, reflekterar över året som gått.

Foto: Peter Svensson

Arbetet med att implementera det västsvenska paketet fortlöper och med det bygger staden en infrastruktur för en långsiktigt hållbar och växande region med Göteborg som kärna. Med paketet blir det lättare att ta sig fram, med bättre och attraktivare kollektivtrafik, tillförlitligare transporter för näringslivet och en bättre miljö. Organisationen har också arbetat intensivt med införandet av ett trängselskattesystem och kommunstyrelsen avser att följa och nogsamt utvärdera resultatet av systemet under kommande verksamhetsår. Under året initierades också en utredning kring spårvägsdragning mellan områdena Backa och Norra Älvstranden.

Staden har under 2012 fortsatt att arbeta efter triple helix-modell och att stödja och främja den samverkan som existerar i staden och regionen. Några exempel är stadens delaktighet i Mistra Urban Futures samt stadens olika Science Parks.

En stad som växer genom en positiv inflyttning ställer också stora krav på bostadsbyggandet. Under 2012 färdigställdes 2 110 nya bostäder. Det allra största antalet var nyproducerade lägenheter men även cirka 200 små-

hus. Byggnadsnämnden färdigställde under året planer för 3 001 ytterligare bostäder.

I oktober beslutade Kommunfullmäktige att anta visionen för Älvstaden, en gemensam grund för det fortsatta arbetet med att utveckla Göteborgs centrala delar. Nu påbörjas arbetet med området Frihamnen med förberedelser inför 400-jubileet samt planen på en jubileumspark. Detta stora utvecklingsarbete kräver väl utvecklade arbetsmodeller och nya metoder för stadsutveckling samt ett tydligt ledarskap. Kommunstyrelsen kommer att koordinera arbetet framöver.

Anneli Hulthén (S), ordförande i Kommunstyrelsen i Göteborg

Hur läser du Göteborgs Stads årsredovisning

Göteborgs Stads årsredovisning avlämnas av kommunstyrelsen till kommunfullmäktige. Den vänder sig också till externa intressenter i form av kreditgivare, leverantörer och andra offentliga myndigheter. Årsredovisningen produceras av stadsledningskontoret för kommunstyrelsen.

Inledningsvis i årsredovisningen ger kommunstyrelsens ordförande Anneli Hulthén sin sammanfattande kommentar på det gångna året. Vidare redovisas stadens organisation och ledamöterna i kommunstyrelsen. Göteborgs Stads årsredovisning delas sedan upp i fyra stora block:

BLOCK 1 Förvaltningsberättelse

Det första blocket innehåller förvaltningsberättelsen som enligt den kommunala redovisningslagen skall upprättas i årsredovisningen. Den utgör en sammanfattning av årsredovisningen, där väsentliga delar av stadens ekonomi och verksamhet fokuseras. I Göteborgs Stads förvaltningsberättelse redovisas inledningsvis en omvärldsanalys och en sammanfattande finansiell analys av kommun och sammanställd redovisning. Vidare presenteras en uppföljning av kommunfullmäktiges prioriterade mål. I förvaltningsberättelsen återfinns också en personalekonomisk redovisning. Avslutningsvis redovisas en framtidsbedömning som belyser Göteborgs Stads möjligheter och risker utifrån kända förhållanden.

BLOCK 3 Göteborgs kommun Finansiell analys och räkenskaper

Blocket inleds med en djuplodande finansiell analys av kommunens räkenskapsrapporter. Med Göteborgs kommun avses nämnderna och finansförvaltningen. I anslutning till analysen finns en redovisning som visar vad till vilken verksamhet kommunens skatteintäkter används till. Därefter analyseras i avsnittet "finansiella positioner" kommunens finansiella åtaganden i form av bland annat upplåning. Därpå sammanfattas kommunens finansiella profil vilken beskriver hur kommunens ekonomi har utvecklats i förhållande till övriga kommuner i Västra Götaland och Halland. Avsnittet följs av kommunens räkenskapsrapporter, noter och redovisningsprinciper. Avslutningsvis i blocket återfinns en kort beskrivning av stadsdelsnämndernas och övriga nämnders ekonomiska utfall följt av kommunens drift- och investeringsredovisning.

BLOCK 2 Göteborgs Stads verksamhet

I detta block redovisas delar av den verksamhet som bedrevs i Göteborgs Stads 30-tal nämnder samt i 20-tal koncerner och bolag under 2012. Blocket delas upp i följande verksamhetsområde hämtade ur kommunfullmäktiges budget: Utbildning, individ- och familj, människor med funktionsnedsättning, äldre- och sjukvård i hemmet, arbetsmarknadsinsatser, bebyggelse och bostad, trafik, näringsliv och turism, kultur och fritid, klimat och miljö, mångfald och integration, jämställdhet och avslutningsvis folkhälsa. Inom varje område beskrivs viktiga händelser och trender utifrån olika perspektiv. Inom varje område beskrivs viktiga händelser och trender utifrån olika perspektiv. Varje område avslutas med en kort framtidsbedömning.

BLOCK 4 Sammanställd redovisning Finansiell analys och räkenskaper

Koncernredovisningen kallas i kommunsektorn för sammanställd redovisning. Inledningsvis i detta block redovisas en finansiell analys av den sammanställda redovisningen. Den följs av räkenskapsrapporter och noter. Efter detta görs en sammanfattande analys av ett antal resultat- och investeringsanalyser av ett några större koncerner och bolag inom Göteborgs Stad. Avslutningsvis redovisas samtliga större koncerner och bolag i tabellform, där resultat, balansomslutning och diverse nyckeltal lyfts fram för varje enskild koncern eller bolag.

Innehållsförteckning

6 Göteborgs Stads organisation

8 Kommunstyrelsens ledamöter 2012

BLOCK 1 I FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

11 Omvärldsanalys

Syftet med detta avsnitt är att ur ett omvärldsperspektiv beskriva samhällsutvecklingen i Göteborg.

16 Sammanfattande finansiell analys

Här genomförs en kort analys av de viktigaste finansiella trenderna både inom kommunen och den sammanställda redovisningen (koncernen).

18 Uppföljning av prioriterade mål 2012

I detta avsnitt följs kommunfullmäktiges prioriterade mål för 2012 upp.

23 Väsentliga personalförhållanden

Här sker en beskrivning av "väsentliga personalförhållande" i Göteborgs Stad.

26 Framtidsbedömning

I framtidsbedömningen diskuteras vilka förväntningar som finns på framtiden utifrån konkreta och kända förhållanden.

BLOCK 2 I GÖTEBORGS STADS VERKSAMHET

29 Verksamheten i Göteborgs Stads nämnder och bolag

I detta block görs en beskrivning och analys av den verksamhet som utfördes av Göteborgs Stads nämnder och bolag under det gångna året. Blocket är uppdelat i ett antal verksamhetsområden.

BLOCK 3 I GÖTEBORGS KOMMUN – FINANSIELL ANALYS OCH RÄKENSKAPER

57 Finansiell analys av Göteborgs kommun

I detta avsnitt genomförs en fördjupad finansiell analys av Göteborgs kommun.

62 Finansiella nyckeltal Göteborgs kommun

På ett uppslag finns ett antal finansiella nyckeltal för Göteborgs kommun.

63 Vad används 100 kronor av skattepengarna till?

Här redovisas vad en "hundralapp" i kommunal-skatt används till för verksamheter i kommunen. Det sker också en redovisning av vilka intäkter och kostnader kommunen hade under 2012.

64 Finansiell uppföljning och riskhantering

I detta avsnitt redovisas Göteborgs Stads finansiella åtagande i form av upplåning.

66 Finansiell profil – en jämförelse med andra kommuner

Här genomförs en kort analys med hjälp av en finansiell profil hur Göteborgs kommun de senaste åren har utvecklats finansiellt i förhållande till övriga kommuner i Västra Götalands län.

68 Kommunens resultaträkning, kassaflödesanalys, balansräkning, noter och redovisningsprinciper

80 Ekonomisk analys av nämnderna

På två sidor sker en kort analys av stadsdelsnämndernas och övriga nämnders ekonomiska utfall.

82 Drifts- och investeringsredovisning

BLOCK 4 I SAMMANSTÄLLD REDOVISNING – FINANSIELL ANALYS OCH RÄKENSKAPER

87 Finansiell analys av sammanställd redovisning

Här presenteras en finansiell analys av den sammanställda redovisningen.

92 Resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, noter och interna mellanhavanden

99 Resultat- och investeringsanalys av några stora koncerner och bolag

På dessa sidor utförs en resultat- och investeringsanalys av några koncerners och bolags finansiella ställning och utveckling.

103 Koncerner och bolag i siffror

104 Revisionsberättelse

Här återfinns revisionsberättelsen för 2012.

Göteborgs Stads organisation

KOMMUNFULLMÄKTIGE

KOMMUNSTYRELSEN
DELEGATIONER
STADSLEDNINGSKONTORET

NÄMNDER

STADSDELSNÄMNDER

Förskola, grundskola,
socialtjänst, omsorg,
lokal kultur och fritid

TEKNISK FÖRSÖRJNING

Kretsloppsnämnden
Nämnden för
Göteborg Vatten

UTBILDNING

Utbildningsnämnden
Vuxenutbildningsnämnden

TRAFIK

Färdtjänstnämnden
Trafiknämnden

KULTUR

Kulturnämnden

MILJÖ

Miljö- och klimatnämnden

FRITID

Idrotts- och
föreningsnämnden
Park- och naturnämnden
Styrelsen för Keillers park

ÖVRIGA NÄMNDER

Arkivnämnden
Konsumentnämnden
Nämnden för Intraservice
Överförmyndarnämnden
Social resursnämnd

MARK OCH BOENDE

Byggnadsnämnden
Fastighetsnämnden
Lokalnämnden

KOMMUNALFÖRBUND

Räddningstjänsten
StorGöteborg
Stretered

KOMMUNFULLMÄKTIGE

VALBEREDNING

STADSREVISION

VALNÄMNDEN

BOLAG

**FASTIGHETER OCH
BOSTÄDER**

Förvaltnings AB Framtiden
Higab AB
Älvstranden Utveckling AB
Boplatz Göteborg AB

**TEKNISK
FÖRSÖRJNING**

Göteborg Energi AB
Renova AB
Gryaab AB

KULTUR

Göteborgs Stadsteater AB

TRAFIK

Göteborgs Gatu AB
Göteborgs Spårvägar AB

FRITID

Liseberg AB
Got Event AB
Göteborgsregionens
Fritidshamnar AB, GREFAB

**NÄRINGS-
LIV**

Göteborgs Hamn AB
Göteborg & Co
Kommuntressent AB
BRG, Business Region
Göteborg AB

ÖVRIGA BOLAG

Göteborgs Kommunala
Förvaltnings AB
Försäkrings AB
Göta Lejon
Kommunleasing
i Göteborg AB
Göteborgs Stads
Upphandlings AB
Utveckling Nordost AB

Kommunstyrelsens ledamöter 2012

Anneli Hulthén (S)
Kommunalråd,
ordförande

Jonas Ransgård (M)
Kommunalråd,
vice ordförande

Dario Espiga (S)
Kommunalråd

Kristina Tharing (M)
Kommunalråd

Kia Andreasson (MP)
Kommunalråd

Maria Rydén (M)
Kommunalråd

Marina Johansson (S)
Kommunalråd

Mats Pilhem (V)
Kommunalråd

Helene Odenjung (FP)
Kommunalråd

Johan Nyhus (S)
Kommunalråd

Martin Wannholt (M)
Kommunalråd

Thomas Martinsson (MP)
Kommunalråd

David Lega (KD)
Kommunalråd

Mats Arnsmar (S)
Biträdande
kommunalråd

Hampus Magnusson (M)
Biträdande
kommunalråd

Anna Johansson (S)
Biträdande
kommunalråd

Ann Catrine Fogelgren (FP)
Biträdande
kommunalråd

Robert Hammarstrand (S)
Biträdande
kommunalråd

1 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE >>

Enligt fjärde kapitlet i den kommunala redovisningslagen skall kommunen upprätta en förvaltningsberättelse i årsredovisningen. Den skall vara en sammanfattning av årsredovisningen där väsentliga delar av stadens ekonomi och verksamhet fokuseras.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

11 Omvärldsanalys

Syftet med detta avsnitt är att ur ett omvärldsperspektiv beskriva samhällsutvecklingen i Göteborg och regionen.

16 Sammanfattande finansiell analys

Den sammanfattande finansiella analysen lyfter fram de viktigaste finansiella trenderna inom kommunen, vissa större enskilda bolag och den sammanställda redovisningen (koncernen).

18 Uppföljning av prioriterade mål 2012

En viktig del av styrningen i Göteborgs Stad utgörs av de prioriterade målen som kommunfullmäktige har fastställt i budgeten. Här sker en uppföljning av dessa mål.

23 Personal

Förvaltningsberättelsen skall beskriva "väsentliga personalförhållanden". Detta avsnitt fokuserar på kommunens personal ur ett antal aspekter.

26 Framtidsbedömning

I detta avsnitt redovisas och diskuteras vilka förväntningar som finns på framtiden utifrån konkreta och kända förhållanden.

Omvärldsanalys

Året 2012 präglades av en ekonomisk oro, såväl inom Europa som i USA och även på tillväxtmarknaderna. Göteborgsregionen har trots detta klarat sig relativt väl, och hållit sysselsättningen uppe. Stadens befolkning fortsätter att öka, likaså utbildningsnivån även om skillnaderna mellan könen ökar. Behovet av ekonomiskt stöd från samhället minskar, men vissa grupper är mer utsatta än tidigare. Miljömässigt står staden inför stora utmaningar för att minska fossilbränsleberoendet och har därför skärpt målen inom området.

I ett globaliserat samhälle får händelser i omvärlden konsekvenser på kort och på långsikt för Göteborgssamhällets utveckling. Hur stora konsekvenserna blir inom de sociala, ekologiska och ekonomiska dimensionerna varierar liksom för Göteborgs arbete för en hållbar stad för alla.

USA och Kinas utveckling har betydelse

USA är ett land som är viktigt för världsekonomin, även om Sverige inte är så beroende av export dit. 2012 gick endast drygt 7 procent av exportvärdet till Nordamerika, medan Europa stod för närmare 73 procent av den svenska exporten. Hur USA som land står sig är dock viktigt och det ständigt ökande budgetunderskottet och statsskulden oroar. Efter 2012 års presidentval finns ett tryck på Obama att stärka arbetsmarknaden och ekonomin.

I Kina utsågs nya ledare under året. Xi Jinping är ny generalsekreterare i Kinas kommunistiska parti och väntas bli landets president under 2013. Han står för en fortsatt men kontrollerad ekonomisk utveckling. Kinas roll som världens näst största ekonomi, Geelys ägande i Volvo PV och Göteborgs utbyten med bland annat Shanghai gör det relevant att följa utvecklingen i landet.

Eurokrisen dominerade även 2012

Euro-krisen höll i sig även under 2012. Grekland, Portugal, Spanien och några ytterligare EU-länder har präglats av förtroendekris med höjda räntor, försämrade betalningsförmåga och växande statsskulder. Kraven på nedskärningar och sparpaket har medfört stora spänningar mellan ländernas regeringar och medborgare. Även spänningar inom befolkningen har ökat.

Krisen ledde återigen till att den svenska tillverkningsindustrin fick det tufft och flera företag tvingades varsla sin personal. Göteborgsregionen klarade sig relativt väl under 2012 och återsåg inte alls så många varsel som under fordonskrisen 2008.

Eurokrisen förklarar delvis att den svenska kronan har stärkts under året jämfört med andra valutor. Det

gör exporten dyr och leder till en minskad efterfrågan och därmed ökade svårigheter för de svenska företagen.

Många flyr från krigshärdar

Det som började som en del av upproren i vad som blev den arabiska våren 2010 resulterade under 2011–2012 i fullskaligt krig i Syrien med enormt mänskligt lidande. FN uppgav i slutet av 2012 att minst 60 000 människor har dödats och ett stort antal människor har flytt till grannländerna Turkiet, Jordanien och Libanon. I

I ett globaliserat samhälle får händelser i omvärlden konsekvenser för Göteborgssamhällets utveckling.

Göteborg syntes under året en ökning av syrier som flytt sitt hemland.

Till slut förlängdes Kyotoprotokollet

I december 2012 hölls FN:s klimatkonferens i Qatar. Kyotoprotokollet, som reglerar utsläppen av växthusgaser, förlängdes efter långa förhandlingar till 2020. Det tog inga nya mål för att begränsa utsläppen. Istället gäller tidigare mål om att inom länderna minska utsläppen med sammanlagt 5,2 procent till 2020. EU har i sin nya strategi, EU 2020, som mål att reducera utsläppen av växthusgaser med 20 procent. Det kan jämföras med Sveriges målsättning med 40 procents minskning till 2020. Fokus är på en fossiloberoende transportsektor, förnybar energi och energieffektivisering.

Stadens ambitioner är också höga. Med Borgmästaravtalet från 2009 har staden förbundit sig att gå än längre än EU:s mål när det gäller att minska koldioxidsutsläppen. I samband med kommunfullmäktiges budget för 2013 beslutade staden att höja ambitionsnivån för miljömålet om begränsad klimatpåverkan, från 30 procent till 40 procent fram till 2020. Det förutsätter att förbrukningen av fossila bränslen och metanläckage årligen minskar med fem procent. Det långsiktiga målet är att 2050 ska Göteborg ha en hållbar och rättvis utsläppsnivå för koldioxid.

UTVECKLINGEN I GÖTEBORG

Göteborgs utveckling ska vara hållbar, såväl socialt som ekologiskt och ekonomiskt. Staden växer och hållbar tillväxt är centralt. Under 2012 har det hänt mycket som gör att staden utvecklas för framtiden, det gäller bland annat Västsvenska paketet, Älvstaden och arbetet med Göteborgs 400-årsjubileum år 2021.

5 700 fler göteborgare

Urbaniseringen är stark i Sverige och storstädernas befolkning ökar kraftigt. Utvecklingen i Göteborg var dock betydligt svagare under 2012 än i Stockholm och Malmö. I stort sett har det varit så under hela 2000-talet. Under de senaste tolv åren har Stockholms och Malmös befolkning ökat med runt 20 procent medan Göteborgs tillväxt är under 15 procent.

Vid årsskiftet uppgick Göteborgs folkmängd till 526 000, vilket är en ökning med 5 700 personer under 2012. Det är en något lägre befolkningstillväxt än under de senaste åren. Antalet födda har ökat något under året jämfört med den stora nedgången 2011.

Göteborgs åldersstruktur som helhet ändras långsamt. Det finns dock några grupper som haft en större ökning under 2012 och kommer att fortsätta öka. Detta gäller framförallt barn i grundskoleåldern och yngre pensionärer.

Under 2012 förväntades en ökning av anhöriginvandringen med den blev fördröjd och väntas nu istället komma 2013 och 2014.

Starkt år trots konjunkturedgång

2012 var inledningsvis ett relativt starkt år för Göteborgsregionen med tanke på den försämrade konjunkturen i omvärlden. Den optimism som kännetecknade första halvåret förbyttes under senare hälften av året till mer försiktiga tongångar.

Göteborgsregionens företag hade relativt höga förväntningar på det ekonomiska läget under hösten 2012. I vårens konjunkturbarometer från Västra Götalandsregionen trodde de på en uppgång från -5 till +15, vilket är den övre gränsen för en normalkonjunktur. Detta grusades dock när hösten kom och värdet vände istället ner till -21. Stämningssläget under hösten 2012 hör därmed till de dystrare under 2000-talet. Det bör dock inte ses som lågkonjunktur, eftersom en sådan infaller först vid värden på -40.

När samma företag får göra en prognos över våren 2013, blir resultatet identiskt med nuläget, det vill säga -21. Företagen ser varken någon märkbar förbättring eller försämring den närmaste tiden.

Göteborgsregionen driver sysselsättningsökningen

Antalet sysselsatta i Sverige ökade med 30 000 under tredje kvartalet 2012 jämfört med samma kvartal året innan. Nästan hälften av denna sysselsättningsökning kan härledas till Göteborgsregionen. Här ökade antalet sysselsatta personer med 14 000 personer till 488 100. Ökningen blev därmed 3 procent för Göteborgsregionen, vilket kan jämföras med drygt 1 procent för Stockholmsregionen, en halv procent för hela Sverige och +/- 0 för Skåne.

Trots konjunkturedgången har arbetsmarknaden varit relativt stabil i Göteborgsregionen. Sysselsättnings-tillväxten har varit stark och arbetslösheten har varit lägre i Göteborg än i riket som helhet.

Arbetslösheten ökar sakta

Göteborgsregionens arbetslöshet har ökat med 0,2 procentenheter till 7,5 procent i oktober 2012. Räknet i personer är det drygt 35 100 som är arbetslösa, vilket är 2 000 fler än samma månad 2011. När hösten kom syntes inte den minskning av arbetslösheten som normalt uppstår vilket är ett tecken på att arbetsmarknaden håller på att försvagas.

Antalet utrikes födda i Göteborgsregionen som står utan arbete fortsätter att ligga på en hög nivå. Totalt handlar det om drygt 15 000 utrikes födda personer som är arbetslösa, vilket motsvarar 18,7 procent av arbetskraften. För hela riket är motsvarande andel 20,3 procent. Också bland ungdomar står allt fler utan arbete. Drygt 8 000 ungdomar mellan 18 och 24 år var arbetslösa i oktober 2012, vilket ger en arbetslöshet på 15,2 procent. Det är en nivå som ligger under rikets ungdomsarbetslöshet på 18,6 procent.

Varselvåg, men främst i övriga Sverige

Sverige drabbades av höga varselsiffror under hösten 2012, men Göteborgsregionen drabbades inte i samma

I Göteborgs hamn var det under 2012 en inbromsning. Men transportererna på järnväg till Göteborgs hamn fortsätter att växa.
Foto: Peter Svensson

utsträckning. Här har det under hela 2012 varit i snitt 450 personer per månad som varslats, vilket är en tämligen normal nivå under 2000-talet. Jämfört med 2011 är det emellertid en ökning med ungefär 200 personer. Det är dock viktigt att påpeka att flera företag i regionen valt att säga upp kontrakten med personer som visstidsanställts via bemanningsföretag. Dessa personer hamnar inte i varselstatistiken, men om inte bemanningsföretagen hittar nytt jobb åt dem, kommer de så småningom att synas i arbetslöshetsstatistiken.

Hamnen ser tidiga tecken på konjunkturförändringar

I Göteborgs hamn var det under 2012 en inbromsning men långt ifrån en liknande situation som 2009. Euro-pahandeln gick trögt, men har gjort så under en längre tid utan någon dramatisk utveckling. Även handeln med Asien har minskat.

Transporterna på järnväg till Göteborgs hamn fortsätter att växa. Under året kom regeringens besked att hamnbanan utbyggd till dubbelspår tidigareläggs och beräknas klart senast under 2015.

Volvo personvagnar har minskat produktion och personal under 2012 vilket syns tydligt i antalet hantade bilar i hamnen under 2012. Trots detta aviserade Volvo att de gör en av de största industrisatsningarna någonsin i Sverige och satsar 11 miljarder dollar, varav hälften i Sverige under åren till och med 2015. Peng-

arna ska bland annat användas till en ny karosfabrik i Torslanda.

Vår livsstil påverkar miljön

Resultatet av många genomförda effektiviseringar plånas ut av ökad konsumtion och krav på högre levnadsstandard. Energieffektivare bostäder möter med krav på större bostadsyta, effektivare bilmotorer med krav på mer prestanda med mera. I Göteborg konsumerar vi ungefär 2,5 till 3 gånger så mycket resurser per person som finns tillgängligt i världen. Det håller inte i ett längre perspektiv.

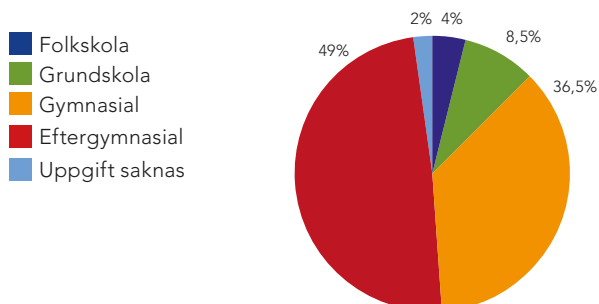
Det som blir över ska tas tillvara

Vår konsumtion genererar avfall som speglar konsumtionsmönster och beteenden. Även om den totala mängden avfall per göteborgare varit något mindre under senare år än för landet i sin helhet är det viktigt att det hanteras rätt, källsorteras och återanvänds eller återvinns i så stor utsträckning som möjligt. Mängden blandat avfall/restavfall som gick till förbränning var 5 procent mindre än året innan. Detta tillskrivs delvis den ökade utsorteringen av matavfall på 18 procent. Allt utsorterat matavfall nyttiggörs som biogas och näringsinnehållet återgår till produktiv mark. Utsorteringen av matavfall måste fortsätta öka för att omvandlas till biogas och näringsrik rötrest samt kunna förbrännas till fjärrvärme och elenergi.

Göteborgarnas utbildningsnivå ökar

Av göteborgarna i åldern 25–64 år är det hälften som har en eftergymnasial utbildning. Två procent har dessutom forskarutbildning. En tredjedel har studerat 3 år eller längre. Kvinnorna är i större utsträckning högutbildade, 52 procent har eftergymnasial utbildning, jämfört med männens 46 procent. De senaste tre åren har utbildningsklyftan mellan unga kvinnor och män ökat.

Göteborgarnas utbildningsnivå

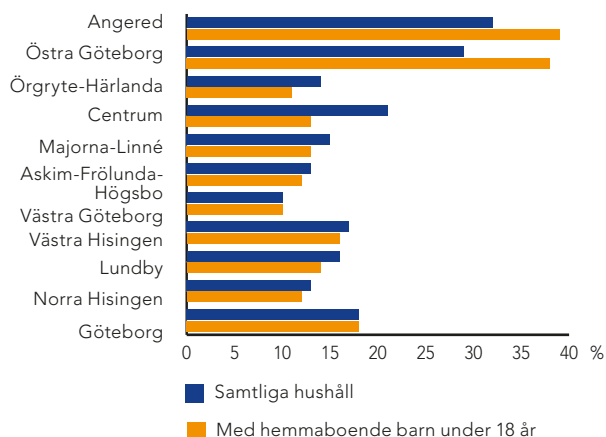
I jämförelser mellan storstäderna fortsätter utvecklingen i samma riktning som tidigare. Av stockholmarna har 55 procent eftergymnasial utbildning och i Malmö 46 procent.

Beroende av ekonomiskt stöd från samhället minskar – men inte för alla

Den utbetalda ersättningen från de sociala trygghetssystemen (arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd, sjukpenning och försörjningsstöd) fortsätter att sjunka per invånare i Göteborg, från 21 657 kr år 2010, till 19 980 kr år 2011 och i september 2012 till 19 972 kr.

År 2012 hade 20 300 hushåll försörjningsstöd i Göteborg och det ligger på samma nivå som året innan. Oroande är att för gruppen unga under 25 år ökar antalet hushåll med försörjningsstöd. När det gäller långtidsmottagare av försörjningsstöd ökar även den andelen. Nästan hälften av alla hushåll som har försörjningsstöd har haft stöd i mer än 10 månader.

Hushåll med disponibel inkomst under 60 % av Göteborgsmedianen, 2010

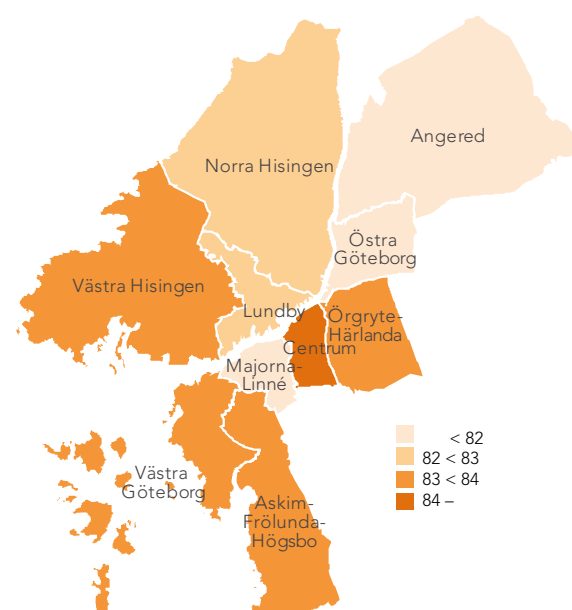

Barn som lever i ekonomisk utsatthet

Intresset för barn som lever i ekonomisk utsatthet är stort, så även i staden. 11 procent av alla barn under fem år lever i hushåll med försörjningsstöd och det har legat på samma nivå under de tre senaste åren. Detta motsvarar nästan 10 000 barn och av dessa lever cirka 5 300 barn i familjer med långvarigt bidragsberoende.

Enligt EU:s definition riskerar den som har en inkomst som understiger 60 procent av medianinkomsten i landet att falla i fattigdom. 18 procent av hushållen i Göteborg har en disponibel inkomst under 60 procent av Göteborgsmedianen. Diagrammet visar en variation mellan 10–32 procent mellan stadsdelarna.

Medellivslängd 2006–2010, kvinnor

Den ojämlika hälsan ökar

Generellt blir befolkningen allt friskare enligt undersökningen Hälsa på lika villkor, men det gäller inte för alla. Göteborgare med lång utbildning och hög inkomst mår bäst. Kvinnor har sämre hälsa än män och bland kvinnorna mår personer med utländsk bakgrund sämst. Andelen med dålig hälsa är dubbelt så hög bland personer födda utanför Sverige och bland personer med svag ekonomi. Klasskillnaderna i hälsa är stora och visar en tendens att öka. Skillnaderna jämnas inte ut med ökad ålder utan skillnader som uppstod tidigare i livet tenderar att bli bestående.

I Göteborg är 96 procent i de resursstarka stadsdelarna nöjda med livet och 82 procent i de resurssvaga. Tre av fyra upplever sin tandhälsa som bra eller mycket bra men det finns stora sociala skillnader. Sett till god hälsa, nedsatt psykisk hälsa, otrygghet, fetma, fysisk inaktivitet, rökning och riskabla alkoholvanor är det stora skillnader mellan att vara född i Sverige och vara född utomlands, liksom saknad av kontantmarginal. Det

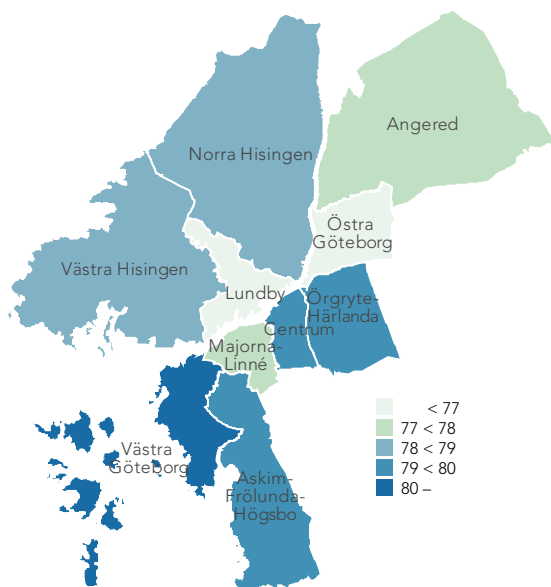

finns ett starkt samband mellan psykiskt välbefinnande och socioekonomiska faktorer.

Medellivslängden har ökat och flickor som föds idag kan förvänta sig att leva närmare 83 år. Pojkar lever troligtvis inte lika länge, utan förväntas bli 78 år. Det är variationer mellan stadsdelarna.

Kartorna nedan visar den förväntade medellivslängden vid födseln enligt SCB, fördelat på kön och stadsdelar. Kvinnorna tycks leva längst i Centrum medan männen blir äldst i Västra Göteborg.

Medellivslängd 2006–2010, män

Stora satsningar på infrastruktur

Göteborg är ett viktigt tillväxtnav för hela Västsvrige. Det finns potential att den lokala arbetsmarknadsregionen växer ytterligare, infrastrukturens utveckling och ett fortsatt bostadsbyggande är två viktiga förutsättningar för detta.

Under året har Västsvenska paketet – ett 17 år långt samhällsbygge – blivit uppmärksammat. Det ska bli lättare att ta sig fram, bättre och attraktivare kollektivtrafik, tillförlitligare transporter för näringslivet, bättre miljö och utökade pendlingsmöjligheter för alla som vill bo, arbeta eller studera på olika platser i Västsvrige. 2012 har satsningar inom trafikområdet skett i samband med införandet av trängselskatten 2013.

Trots satsningar kvarstår kapacitetsproblemen i väg- och järnvägsnätet som kan riskera Göteborgs och regionens möjligheter att växa, samhällsekonomiskt och befolkningsmässigt.

Utbyggnaden av E45 och dubbelspåret mellan Göteborg och Trollhättan invigdes under 2012 och ger utrymme för mer pendeltrafik, fler snabbtåg och godståg. Förkortade restider på sträckan ger nya förutsättningar

för människors möjlighet att bo utanför Göteborgsregionens kärna. Kommunerna längs Göta älvdalen ges nya tillväxtpotentialer.

Längre arbetspendling är sedan länge vanligare bland män. Förkortade restider kan få en positiv effekt på ökade möjligheter för kvinnor att få ett större geografiskt område att söka och välja jobb inom. Resandet är dock ofta uppdelat mellan könen på grund av en uppdelad arbetsmarknad, där kvinnor i lägre utsträckning tjänar på att pendla.

Arbetsinpendling till Göteborg är fortsatt stor. Andelen utpendlare av göteborgare som är sysselsatta har ökat något mellan åren 2008 till 2010 (18,3–19,3 procent). De närmaste kommunerna inom Göteborgsregionen, Stockholm, Borås, Trollhättan och Varberg är de största "mottagarkommunerna".

Snabbtågsutbyggnad tidigarelagd

Regeringen gav klartecken till investeringar på snabbtågsutbyggnad mellan Borås och Göteborg samt mellan Stockholm och Linköping. Men det dröjer innan bygget kan komma igång, delsträckan Mölnlycke/Landvetter/Bollebygd kan starta runt 2020. Det ska bland annat göras en järnvägsplan och detaljplaner. I förlängningen planeras att bygga samman de båda sträckorna till en Götalandbana för snabbtåg mellan Göteborg och Stockholm. Men det beslutet är formellt inte taget. Årligen reser mellan 9 och 10 miljoner människor mellan Göteborg och Borås. Sträckan är på kilometern lika lång som mellan Helsingborg och Malmö, men västsvensarna lägger tre timmar mer i veckan på sitt pendlande än vad skåningarna gör.

Nu skapas framtiden – några utmaningar

Göteborg står inför en rad utmaningar för att skapa en hållbar utveckling där alla tre dimensionerna utvecklas i positiv riktning. Det handlar om att få till en hållbar stadsutveckling med en god framkomlighet på ett miljö- och ekonomiskt hållbart sätt. Där är mycket arbete på gång och resultat kan redan ses. Det handlar också om att minska segregationen och öka människors möjligheter till självförsörjning och en god boendemiljö. Detta påverkas negativt i ekonomiskt svåra tider och när få bostäder byggs. Men ambitionerna är höga och arbetet inom bland annat Älvstadsarbetet är till för att staden ska vara inkluderande för alla. När en stad växer kraftigt krävs investeringar i infrastrukturen men också satsningar inom välfärden. Detta blir en ekonomisk balansgång för staden framöver.

Sammanfattande finansiell analys

Göteborgs kommun redovisade 2012 ett resultat på 669 mnkr. I resultatet ingick jämförelsestörande engångsposter på 73 mnkr. Exkluderas engångsposterna, uppgick resultatet till 596 mnkr. Samma resultatmått under 2011 var 1 197 mnkr. Det innebär att kommunens löpande resultatet försvagades med 601 mnkr mellan 2011 och 2012. Förklaringen var främst att verksamhetens kostnader ökade snabbare än kommunens skatteintäkter.

Årets investeringar exklusive exploatering slutade på 2 102 mnkr, vilket var en ökning med 664 mnkr jämfört med 2011. Skattefinansieringsgraden av investeringarna uppgick till 69 procent. Detta innebär att två tredjedelar av investeringarna under året kunde finansieras med skatteintäkter.

Koncernen Göteborgs Stad redovisade ett resultat på 2 934 mnkr. Jämfört med 2011 var det en förbättring med nästan 2,2 miljarder kronor, främst beroende på en realisationsvinst på 1,3 miljarder kronor i samband med försäljning av bolag inom Göteborg Port Operation AB.

Den finansiella analysen som redovisas på de två följande sidorna skall ses som en sammanfattning av den finansiella utvecklingen och ställningen i kommunen och koncernen Göteborgs Stad (sammanslidd redovisning). Mer djuplodande analyser finns i block tre och fyra längre fram i årsredovisningen.

GÖTEBORGS KOMMUN

Kostnaderna ökar snabbare än intäkterna

Skatteintäkterna ökade under 2012 med 3,3 procent, vilket var ungefär samma ökningstakt som under 2011. Kommunen har under de senaste åren, förutom 2010, legat på mellan 3–4 procent i ökningstakt.

Kostnadsutvecklingen bromsades kraftigt under 2009 och 2010. Under 2010 uppgick den till historiskt låga 0,6 procent. Därefter har kostnaderna för personal och tjänster ökat, vilket har resulterat i en betydande kostnadsutveckling under 2011 och 2012 på 5,2 procent respektive 6,3 procent. Förklaringen till detta var att kommunen under dessa två år befann sig i en planerad expansionsfas

Tillfredsställande finansiellt resultat

Göteborgs kommuns resultat uppgick 2012 till 669 mnkr, vilket jämfört med 2011 var en förbättring med 258 mnkr.

I resultaten för 2011 och 2012 ingick dock ett antal jämförelsestörande intäkter och kostnader av engångskaraktär. Under 2011 redovisade kommunen ett netto på –786 mnkr i jämförelsestörande engångskostnader, vilket skall ställas mot ett netto på 73 mnkr i

jämförelsestörande engångsposter under 2012.

Exkluderas ovanstående engångsposter uppgick resultatet under 2011 till 1 197 mnkr och under 2012 till 596 mnkr. Det innebär att det löpande driftsresultatet för kommunen exklusive engångsposter försvagades med 601 mnkr mellan 2011 och 2012. Den viktigaste förklaringen till detta var att kostnaderna för den löpande verksamheten ökade snabbare än kommunens skatteintäkter.

Göteborgs kommun i siffror

mnkr	2010	2011	2012
Bruttokostnader*	29 848	30 513	30 663
Balansomslutning	38 984	39 968	42 483
Årets resultat	229	411	669
Årets resultat exkl jämför poster	1 479	1 197	596
Investeringsvolym	1 360	1 438	2 102

*Bruttokostnaderna har minskat med cirka 1 miljard under 2012 jämfört med 2011, eftersom ansvaret för kollektivtrafiken överfördes till Västra Götalandsregionen genom en skatteväxling.

Relateras årets resultat till skatteintäkterna redovisade kommunen under 2012 ett resultat på 2,8 procent. Exkluderas de jämförelsestörande engångsposterna på 73 mnkr uppgick samma nyckeltal till 2,5 procent. Generellt brukar ett resultat mellan 2 och 3 procent betraktas som god ekonomisk hushållning, eftersom ett sådant resultat ger utrymme för att över en längre tid skattefinansiera större delen av normal investeringsvolym i en kommun. Göteborg uppvisade under den senaste femårsperioden ett snitt på 1,9 procent. Om

jämförelsestörande poster exkluderas uppgick måttet till 3,4 procent. Detta innebär att kommunen kan anses ha uppfyllt det krav som kommunallagen ställer på god ekonomisk hushållning.

Investeringar uppgick till 2,1 miljarder

Göteborgs kommuns samlade investeringar exklusive exploatering under 2012 uppgick till 2 102 mnkr, vilket var en ökning med 664 mnkr eller drygt 45 procent jämfört med 2011.

I förhållande till kommunens bruttokostnader ökade investeringarna med 2 procentenheter från 5 procent till 7 procent mellan 2011 och 2012. Genomsnittet för svenska kommuner har legat på runt 5 procent under de senaste åren.

Göteborgs kommun / finansiella nyckeltal

	2010	2011	2012
Resultat och kapacitet			
Årets resultat / skatteintäkter	1,0 %	1,7 %	2,8 %
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster / skatteintäkter	6,4 %	5,0 %	2,5 %
Skattefinans.grad av investeringarna	73 %	82 %	69 %
Soliditet	18,8 %	19,4 %	19,8 %
Risk och kontroll			
Kassalikviditet	109 %	129 %	108 %
Finansiella nettotillgångar (mnkr)	-3 533	-3 173	-4 228
Kommunal skattesats (kr)	21,55	21,55	21,12*

*Minskning i Göteborg under 2012 förklaras enbart av en skattväxling med Västra Götalandsregionen för förändring av huvudmannskapet för kollektivtrafiken.

Marginellt förbättrad soliditet

Kommunens officiella soliditet enligt balansräkningen har legat ganska konstant under de senaste åren. En liten ökning har dock skett från 18,8 procent under 2010 till 19,8 procent under 2012. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan utvecklas i positiv riktning. Detta innebär då att kommunen blir mindre skuldsatt och ökar sitt finansiella handlingsutrymme inför framtiden.

Göteborgs kommuns soliditet påverkas dock till viss del av kommunens vidareutlåning för att täcka bolagens lånebehov. Exkluderas vidareutlåningen i balansräkningen uppgick soliditeten till 40 procent under 2012, samma nivå som under 2011. Kommunegenomsnittet för soliditeten i Sverige ligger på cirka 50 procent.

Balanskravet uppfyllt

Kommunen uppfyller också 2012 det lagstadgade balanskravet med ett resultat exklusive realisationsvinster på 586 mnkr. Kommunen har sedan införandet år 2000 uppfyllt balanskravet under samtliga år. En mer djuplodande finansiell analys av kommunen finns i block 3 på sidorna 57–61.

Göteborgs Stads koncerner och bolag

Göteborgs Stads koncerner och bolag uppvisade en olikartad resultatutveckling under 2012. De större koncernerna redovisade följande resultat efter finansiella poster:

Förvaltnings AB Framtiden redovisade ett resultat på 197 mnkr år 2012 jämfört med 118 mnkr för 2011.

Göteborgs Energi AB redovisade ett resultat på 512 mnkr år 2012 jämfört med 438 mnkr för 2011.

Göteborg Port Holding AB redovisade ett resultat för 2012 på 1 523 mnkr jämfört med 117 mnkr för 2011, främst på grund av försäljning av bolag.

Liseberg AB redovisade ett utfall på 74 mnkr år 2012 jämfört med 78 mnkr för 2011.

Resultat efter finansiella poster för några större koncerner

mnkr	2010	2011	2012
Förvaltnings AB Framtiden	118	118	197
Göteborgs Energi AB	819	438	512
Göteborg Port Holding AB	118	117	1 523
Liseberg AB	65	78	74

Sammanställd redovisning – koncernen

Koncernen Göteborgs Stad redovisade 2012 ett årets resultat på 2 934 mnkr. Jämfört med 2011 var det en förstärkning med nästan 2,2 miljarder kronor, främst beroende på en realisationsvinst på 1,3 miljarder kronor i samband med försäljning av bolag inom Göteborg Port Operation AB.

Koncernen investerade 2012 för 6,9 miljarder. Det var en ökning med 1,1 miljarder jämfört med 2011, vilken var hänförlig till både bolag- och kommunsektorn.

Soliditeten uppgick till 29 procent, vilket var en ökning på tre procentenheter jämfört med föregående år.

Sammanställd redovisning i siffror

mnkr	2010	2011	2012
Intäkter	47 757	48 930	47 201
Balansomslutning	73 452	75 295	78 096
Resultat efter finansiella poster	929	898	2 802
Årets resultat	638	752	2 934
Investeringsvolym	5 623	5 876	6 948
Soliditet	26 %	26 %	29 %

En mer detaljerad beskrivning av ekonomin i koncernen / sammanställd redovisning görs i block 4 på sidan 85.

Prioriterade mål 2012

Kommunfullmäktige har i budgeten för 2012 fastställt 24 prioriterade mål. I detta avsnitt görs en kort sammanfattande uppföljning avseende måluppfyllelsen. Uppföljningen av ett antal mål återfinns också på olika ställen i årsredovisningen där varje mål sätts in i de sammanhang som är relevanta kopplat till de strategiska områden som är angivna i kommunfullmäktiges budget för 2012.

Sammanfattande måluppföljning

Måluppfyllelsen varierade mellan de olika målen. För ett antal mål går det inte att entydigt säga om måluppfyllelsen ökade eller inte. Det kan ha flera olika orsaker, som att målen är komplexa eller att mätresultat från tidigare år saknades på grund av att målen var nya.

Vad som däremot är tydligt är att målen var högt prioriterade, åtminstone av nämnderna. Det genomfördes ett stort antal aktiviteter med syftet att nå en högre måluppfyllelse.

Ett glädjande exempel är att Göteborg nådde full behovstäckning i förskolan 2012. Andra mål som uppfylldes eller där utvecklingen gick åt rätt håll var:

- att tillgången på bostäder, arbete och meningsfull sysselsättning ökade för personer med funktionsnedsättning
- att resurshushållningen inom avfallshanteringen i Göteborg ökade
- att nedskräpningen i Göteborg minskade
- att andelen chefer födda utanför Norden ökade och att förvaltningar och bolag var framgångsrika med att skapa jämställda chefsgrupper
- att osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män fortsatte att minska

För andra mål var utvecklingen inte lika positiv. Andelen elever med godkända betyg minskade på grundskolan. Ett annat exempel är att trots att antal platser ökade på kulturskolan, så ökade kön till verksamheten kraftigt.

Tidigt förebyggande och rehabiliterande insatser ska öka när det gäller barn och unga samt vuxna med missbruksproblem

Samarbetet mellan stadsdelar och social resursförvaltning har genererat en tydligare struktur för det förebyggande arbetet och medfört att kunskapen om olika framgångsrika program och metoder har ökat.

Det har gjorts olika försök i staden att öka vuxnas närvaro i skolan, att uppmärksamma elever med hög skolfrånvaro och att stärka det förebyggande fältarbetet.

För vuxna missbrukare ökar det förebyggande arbetet med hjälp av rehabiliterande insatser och följs upp med systematisk uppföljning. Det har uppmärksamats att bristen på bostäder försvårar det rehabiliterande arbetet.

För att nå ökad måluppfyllelse krävs att sektorerna fortsätter att fokusera och identifiera grupper som riskerar hamna i utanförskap och att samordning mellan olika instanser fortsätter att utvecklas. Förutsättningar för gemensam planering och ett samfällt agerande skulle behöva stärkas genom att strukturer, rutiner och handlingsvägar etableras.

Andelen ungdomar i Göteborg som engagerar sig i föreningslivet ska öka

Ungdomars fritidsvanor har under de senaste fem-tio åren förändrats från föreningsaktivitet till spontana aktiviteter och löst sammanhållna nätverk. Under flera år har andelen föreningsaktiva barn och ungdomar i Göteborg minskat. 2012 vände trenden från nedåtgående till svag uppåtgående. Sannolikt berodde detta framför allt på att barnkullarna i de mest föreningsaktiva åldrarna ökade. Andelen föreningsaktiva var drygt 60 procent. Inom staden och föreningslivet pågick en mängd aktiviteter för att locka barn att prova på föreningsverksamhet eller att själva starta en förening kring ett intresse.

Full behovstäckning i förskolan

Full behovstäckning har nåtts under 2012. Under året har totalt 1 406 platser färdigställts.

För att bibehålla full behovstäckning är det viktigt att kontinuerligt kartlägga det framtida behovet av förskoleplatser och fortsätta samarbetet mellan stadens förvaltningar om att ta fram lämpliga lokaler och tomter.

Andelen elever med godkända betyg ska öka

Under 2012 hade både de kommunala- och fristående grundskolorna i Göteborg ett vikande kunskapsresultat i årskurs nio. I de kommunala grundskolorna minskade andelen elever med godkända betyg i alla ämnen med två procentenheter och uppgick till totalt 68 procent. Det var pojkarna som stod för minskningen medan flickornas resultat var oförändrat. De fristående skolornas resultat minskade med fyra procentenheter till 80,3. Nationellt var resultaten oförändrade.

Andelen behöriga till högskola sjönk något både på de kommunala (85,6 procent) och de fristående gymnasieskolorna (90,7 procent). Andelen elever på de kommunala gymnasieskolorna i Göteborg som fick slutbetyg efter fyra år ökade med två procentenheter till

69 procent medan andelen elever som fick slutförklarad efter fyra år på de fristående gymnasieskolorna var oförändrat, 82,8 procent.

Andelen elever som deltar i ämnesundervisning i minst matematik och engelska på modersmål ska öka

2012 års uppföljning visade att det var få elever som fått ämnesundervisning på annat modersmål än svenska i såväl grund- som gymnasieskola. Någon jämförelse med tidigare år kan inte göras då det är första året målet följs upp.

Stadens uppföljning liksom skolinspektionens tillsyn visade att många skolor inte uppfyllde författningarnas krav om att ge studiehandledning på elevens modersmål.

För att nå högre måluppfyllelse behövs kartläggningar av flerspråkiga lärares ämneskompetenser samt elevernas intresse och behov av ämnesundervisning eller studiehandledning på modersmålet.

Antalet förskolor och skolor som har tillgång till genuspedagoger och hbtq-kompetent personal ska öka

I flertalet stadsdelar fanns det genusutbildad personal inom förskolan och grundskolan. Det var dock ett fåtal enheter som hade pedagoger med ett specifikt uppdrag att stödja genus- och hbtq-arbete. Utbildningsförvaltningen påbörjade under 2012 ett arbete med att kartlägga tillgången till genuspedagoger och hbtq-kompetent personal. Målet introducerades 2012 och kan därför inte relateras till resultat från tidigare år.

Andelen miljöcertifierade/-diplomerade förskolor och skolor ska öka

2012 var första året som systematiskt miljöarbete följdes upp inom förskolan och skolan. Måluppfyllelsen mättes i antal förskolor och skolor som hade ett systematiskt miljöarbete. Definitionen på systematiskt miljöarbete var att man hade en miljöcertifiering/-diplomeringsmodell, exempelvis miljödiplomeringsmodell, Grön Flagg, Utmärkelsen skola för hållbar utveckling eller stadsdelsdiplomeringsmodell. 113 av stadens förskolor och 60 skolor bedrev ett systematiskt miljöarbete. Resultatet redovisades i en jämförelse mellan de två senaste läsåren. En ökning hade skett inom båda verksamheterna.

Uppföljningen visade vidare att många processer startats med syfte att involvera barn och ungdomar i miljöfrågor. Utgångsläget var väldigt olika i stadsdelarna.

Äldres inflytande över sin vardag ska öka

I staden har det arbetats med att öka äldres inflytande över sin vardag på olika sätt. Flera av stadsdelsnämnderna beskriver hur de utvecklat forum där äldre får möjligheter att påverka. Exempelvis har program med öppna träffpunkter ändrats för att bli mer attraktivt för båda könen. Ett verktyg för att öka den äldres inflytande och

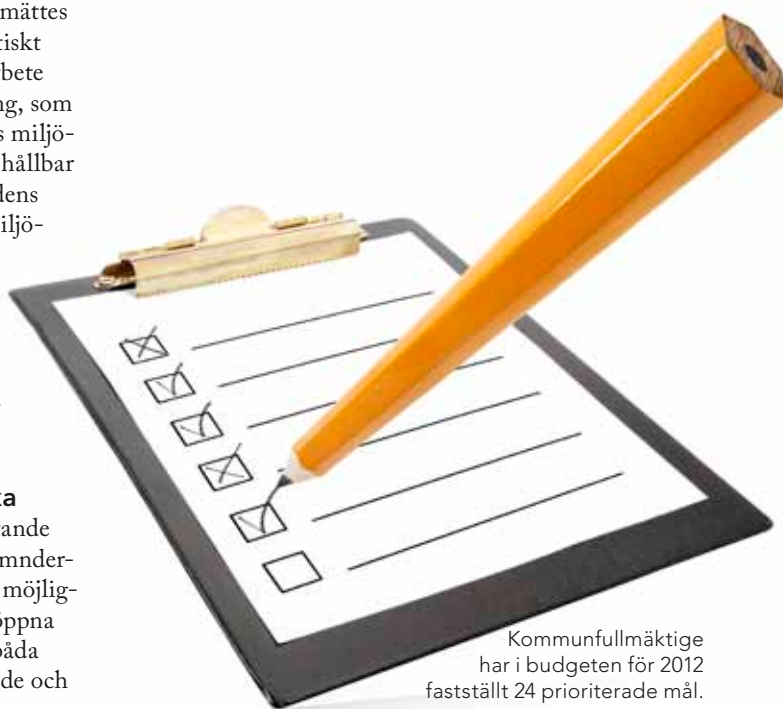
delaktighet är arbetet med genomförandeplaner där det skall framgå vilka insatser som ingår, målet för dessa, hur insatsen skall utföras och när uppföljning skall ske. Fyra stadsdelsnämnder anger att de nått målsättningen och resterande anger måluppfyllelse i viss utsträckning. Flera av facknämnderna och bolagen har arbetat aktivt med att öka tillgängligheten för äldre i bostäder, kollektivtrafik och utemiljö. De äldre är aktiva besökare i kulturlivet och kulturnämnden har utvecklat utbudet för målgruppen. Det har även skett en ökning av antalet seniorer som tränar på stadens anläggningar.

Stadens brukarundersökning 2012 visar att de äldres nöjdhet med kvalitetsmättet inflytande har sjunkit för både äldreboende och hemtjänst. Det finns stora skillnader mellan de olika äldreboendena. På en skala från 1 till 100 varierar nöjdheten mellan 65 och 92. I hemtjänsten var svarsfrekvensen mycket låg, endast 41 procent svarade på enkäten.

Alla barn och ungdomar i Göteborg mellan 6 och 19 år ska, förutom ordinarie undervisning, erbjudas plats i kultur- och musikskolans verksamheter

Vid mätning i oktober 2012 deltog totalt 7 621 elever i åldern 6–19 år i kulturskolans verksamheter vilket är en ökning med 213 elever jämfört med föregående år. Majoriteten av deltagarna var flickor (62 procent). Trenden att fler flickor än pojkar går i den frivilliga kulturskolan håller i sig.

Det producerades totalt sett fler platser under höstterminen 2012 jämfört med föregående år, men ökad efterfrågan och generösare ansökningskriterier gör att kön nästan fördubblats jämfört med samma tidsperiod föregående år. Samtliga stadsdelsnämnder hade vid mätningstillfället i oktober fler än 50 elever i kön och den totala kön uppgick till 1 109 elever.

Kommunfullmäktige har i budgeten för 2012 fastställt 24 prioriterade mål.

Integrationen – så som den kommer till uttryck i styrkortet för integration – ska öka

Styrkortet för integration omfattar fem strategiska områden.

Barn och unga ska nå kunskapsmålen: Stadens verksamheter arbetar med att utveckla mottagandet av nyanlända elever i såväl förskolan/grundskolan som gymnasieskolan. Mottagningsenheter har etablerats i några stadsdelar och fler är på gång. Gymnasieelever ges samlad språkinträdning där en noggrann uppföljning av elevens studieplan och skolförlopp sker.

Ökad sysselsättning: Uppföljningen visar att något fler långtidsberoende försörjningsstödstagare har kommit i arbete eller studier. Fler riktade åtgärder har genomförts under året från såväl arbetsförmedlingen som kommunen. Antalet som fått jobb efter avslutade studier i vuxenutbildning och SFI har ökat, 45 procent efter komvux och 36 procent efter SFI-studier.

Likvärdigt bemötande. Mätresultaten för 2012 visar inga större förändringar jämfört med 2011. När det gäller förskolan är föräldrar allmänt mycket nöjda med personalens bemötande. Det gäller även funktionshinderområdet. När det gäller hemtjänsten varierar uppfattningarna mer mellan invånare i olika stadsdelar.

Valmöjlighet i boendet: Hänsyn till blandade uppläsningsformer görs i samband med markanvisningar och satsningar har skett på att skapa fler mötesplatser för alla invånare. Under året har arbete startat för att rusta upp lokala torg i olika delar av staden. Stadsdelarna har genomfört ett gemensamt arbete för att ta vara på ungdomars idéer, stimulera möten ungdomar emellan och samverka mellan fritidsgårdar i olika stadsdelar. När göteborgarna ska bedöma stadsmiljön i Göteborg som helhet är uppfattningen liknande oavsett i vilken stadsdel invånarna bor. Däremot är det stora skillnader i hur nöjda invånarna är med sina möjligheter att kunna välja i vilken stadsdel de bor.

Ökad mångfald i stadens organisation: Andelen chefer med utländsk bakgrund har blivit fler och uppgick till 9,8 procent jämfört med 8,9 procent 2011. Trenden har varit positiv de tre senaste åren.

Andelen jämställdhetssäkrade verksamheter inom nämnder och bolag ska öka

Begreppet jämställdhetssäkring är ett nytt begrepp som tolkas på olika sätt och ges olika innebörder. Detta komplicerar bedömningen av måluppfyllelse. Några förvaltningar har arbetat fram egna modeller för jämställdhetssäkring, delvis med olika innehåll. Under 2013 kommer en checklista att tas fram för att förtydliga begreppet. Flertalet organisationer har genomfört arbete för att jämställdhetssäkra delar av sin verksamhet.

Tillgången på bostäder, arbete och meningsfull sysselsättning ska öka för personer med funktionsnedsättning

Under 2012 färdigställdes 46 lägenheter i bostäder med särskild service. Under perioden 2004–2012 har det skett utbyggnad med drygt 600 lägenheter, vilket

innebär att det skett närmare en fördubbling av antalet lägenheter samma period. Trots detta är behovet inte täckt. Enligt planen inom funktionshinderområdet bedöms att ytterligare 340 personer kommer att efterfråga en lägenhet i en bostad med särskild service fram till år 2015. Planerad utbyggnad samma period omfattar 300 lägenheter. 2012 fick 42 personer en bostad genom "F100". F100 innebär att de kommunala bostadsbolagen erbjuder lägenheter till personer med funktionsnedsättning som trots omfattande behov klarar att bo i en vanlig lägenhet med tillgång till boendestöd.

Möjligheterna till meningsfull sysselsättning och arbete ökar. I stadsdelsförvaltningarna pågår en utveckling för att skapa meningsfull sysselsättning, utflyttad daglig verksamhet, praktikplatser och möjlighet till anställning.

El-effektiviteten ska öka

Flera verksamheter uppger att elförbrukningen i olika grad minskat och krav ställs på inköp av till exempel miljöanpassad el. Ändrade uppvärmningsformer och större lokalytor kan dock öka elförbrukningen trots besparingsåtgärder. Samtidigt som effektiviseringar genomförs ökar också installationstätheten av elektrisk utrustning i byggnader vilket ökar elanvändningen. Energieffektiviseringsstrategin har egna uppsatta mål för stadens egna bostäder, lokaler och transporter. Av den första uppföljningen är det än så länge svårt att se några trender. Samtidigt är behovet av energieffektivisering inom fastighetssektorn stort. Bolagens avkastningskrav utgör ett hinder för ett ambitiösare energieffektiviseringsarbete. Ekonomiska beräkningsmodeller behöver därför utvecklas, lämpligen inom ramen för energieffektiviseringsstrategin och investeringar i energitåtgärder prioriteras fram av berörda fastighetsförvaltande bolag och nämnder. Svårigheten att särskilja elförbrukningen inom den egna verksamheten och i fastigheten utgör ett stort hinder i energispararbetet.

En ny energiplan skall integreras med den klimatstrategi som påbörjats under året. Klimatstrategin med energiplanen förväntas bli fastställda av Kommunfullmäktige under våren 2014.

Förbrukningen av fossila bränslen ska minska

Energisektorns koldioxidutsläpp var stort under 2010 men minskade, enligt miljörapporten, något under 2011 bland annat beroende på mildare väder. Industrins utsläpp minskade också 2011 vilket kopplas till väder och en svagare konjunktur. 2012 års utsläppssiffror redovisas i kommande miljörapport. Fordonstrafikens utsläpp 2012 uppgick till cirka 800 000 ton, en svag minskning med knappt en procent jämfört med 2011 men ungefär i samma nivå som utsläppen 1990. Inverkande faktorer var bland annat bränslesnålare personbilar samt ett något minskat trafikarbete. För att trafikens andel av utsläppen ska kunna minskas för att nå kommunfullmäktigemålet 40 procent till år 2020, krävs betydande åtgärder inom bland annat trafik- och stadsplanering.

I samtliga av stadens upphandlingar inom de transportintensiva områdena ställs miljökrav. Andel förnybara drivmedel/bränslen ökar stadigt i volym.

Antalet fastigheter med fossila bränslen som huvudsaklig uppvärmningskälla fortsätter att minska.

Fortsatt minskad användning av fossila bränslen ingår både i klimatstrategin och energiplanen som påbörjades under året och förväntas bli fastställda av kommunfullmäktige under våren 2014.

Andelen miljömåltider ska öka

Andelen miljömåltider ökar generellt men varierar mellan stadsdelarna. Det är främst stadsdelarnas måltidverksamhet som utgör mått på måluppfyllelse. För 2012 är andelen 23,4 procent. I flera verksamheter har inköpen av ekologiska livsmedel nedprioriterats när ekonomin är ansträngd. Viss kompensation utgår för den kostnadsökning som ekologiska livsmedel innebär. Förvaltningar och bolag som inte har måltidsverksamhet uppger att man i viss utsträckning efterfrågar och använder ekologiska och Fair-trade märkta produkter vid konferenser och interna möten. Flera uppger att man har eller skall införa riktlinjer.

I stadens livsmedelsavtal finns nu 980 ekologiskt märkta produkter, en ökning med 76 procent. De nya ramavtalen omfattar enbart ekologiskt kött. Detsamma gäller för kaffe och te med bara ekologiska samt etiskt märkta produkter.

För att staden ska nå målet 50 procent ekologiska livsmedel vid utgången av 2014 behövs tydliga interna riktlinjer och högre prioritet.

Resurshushållningen inom avfallshanteringen i Göteborg ska öka

Avfallshanteringen visar en positiv trend. Restavfallet fortsätter att minska och utsorteringen av matavfall ökar. Mängden blandat avfall/restavfall har under 2012 minskat med 5 procent jämfört med 2011. Bidragande till detta är insamlingen av matavfall som ökade med 18 procent och därmed något över snittökningen för att

nå 50 procent-målet i avfallsplanen år 2020. Vikttaxa i stora delar av staden och varannanveckas-hämtning bidrar till de positiva resultaten. Allt utsorterat matfall gick till Renovas förbehandlingsanläggning som efter bearbetning transporterades till externa anläggningar för produktion av biogas, 9,6 GWh, och biogödsel innehållande 74 ton kväve och 10 ton fosfor.

Mängden grovavfall har också minskat, 9 procent, och antalet besökare på återvinningscentralerna har ökat med 2,5 procent. Andelen förpackning, tidningar och matavfall i det blandade avfallet är dock fortfarande hög, cirka 30 procent. Kretsloppsnämnden har tagit fram en plan för det prioriterade målet för stadens verksamheter med förtydliganden och vägledning.

Stadens övriga verksamheter har genomfört en rad olika aktiviteter för ökad källsortering och återanvändning, bland annat av trä, stenflis, grus och massor, förpackningar och annat avfall samt särskilda insatser för att stimulera och underlätta medborgarnas hantering.

Det aktiva processägarskapet, viktbaserad taxa och fortsatta satsningar för ökad källsortering och återanvändning både för stadens egna verksamheter och för medborgarna är viktigt för fortsatt god måluppfyllelse.

Bostadsbristen ska minska, därför ska det under året byggas cirka 2 500 bostäder

Antalet färdigställda bostäder 2012 uppgick till 2 110, vilket är något lägre än det angivna målet. En förklaring är att antalet byggstartade bostäder sjönk under lågkonjunkturen och finanskrisen åren 2008 till 2010, vilket påverkat 2012 års resultat. Även byggviljan hos exploatörer och byggherrar inverkar. Resultatet förklaras även av antalet beslutade planer under perioden 2008–2010. Tiden från möjlig start för byggprojekteringen fram till färdig bostad är lång, i en del fall tre till fyra år, vilket gör det svårt att på kort tid öka bostadsproduktionen. Antalet färdigställda bostäder de kommande två åren förväntas dock bli fler än 2 500 per år, och under hela perioden 2011–2014 cirka 9 000 färdigställda bostäder.

Stadens verksamheter arbetar intensivt med att se vad som ytterligare kan göras för att öka bostadsbyggandet. En nyckelfråga är att öka planberedskapen och därmed möjligheten till fler markanvisningar. Bostadsbyggandet behöver också ses i ett regionalt perspektiv. Det är angeläget att kartlägga förutsättningar för en ökad nyproduktion i relation till långsiktigt behov av bostadsbyggande i Göteborg och Göteborgsregionen.

Göteborgarna vill ha en ren och trygg stad, därför ska nedskräpningen i Göteborg minska

En mängd insatser har gjorts för att göteborgarna ska engagera sig i kampen mot nedskräpning. Arbetet har lett till att Göteborg för tredje året i rad vunnit Håll Sverige Rents förstapris för den kommun som engagerar flest medborgare.

Årets skräpmätning visar en minskning, 4,51 skräp per kvadratmeter jämfört med 5,75 skräp per kvadratmeter år 2011. Fimpar står fortfarande för den klart största andelen skräpföremål, hela 64 procent.

Mängden blandat avfall/restavfall minskade 2012 med 5 procent jämfört med 2011. Foto: Jeanette Larsson

Biltrafiken ska minska till förmån för resande med kollektivtrafik och cykel

Färdmedelsfördelningen mellan de olika trafikslagen är oförändrad mellan 2011 och 2012. Andelen som reser med kollektivtrafik är 25 procent, cykel 6 procent, till fots 24 procent och bil 42 procent. Biltrafiken minskar i alla snitt utom kommungränssnittet, där det ökar med +0,5 procent. Resandet med kollektivtrafik ökar med 1 procent, medan resandet med cykel är oförändrat.

Att biltrafiken minskar i citysnittet och centrala staden kan bero på att parkeringstaxan höjts i innerstaden och att vägar byggts om, vilket minskat framkomligheten för bilister och även cyklister. Det har också varit en ekonomisk oro i regionen som kan ha påverkat utvecklingen av biltrafiken.

Andelen födda utanför Norden samt andelen kvinnor ska öka på chefsnivå

Antal chefer födda utanför Norden ökar något varje år. De senaste två åren har rekryteringen av chefer varit mycket omfattande och i samband med det ser man också att antal chefer födda utanför Norden ökat mer än tidigare år. 2012 är andelen 4,6 procent jämfört med 3,1 procent 2010. Även om utvecklingen är positiv är det ändå att betrakta som en låg andel. Högst andel födda utanför Norden finns inom skolsektorn och socialtjänsten och bland stadsdelsförvaltningarna i Angered och Askim-Frölunda-Högsbo. Lågst andel finns inom förskola och i de tekniska verksamheterna.

Generellt kan sägas att förvaltningar och bolag varit framgångsrika i sitt arbete med att skapa jämställda chefsgrupper ibland till och med så att kvinnor är överrepresenterade. På övergripande nivå är fördelningen bland enhetschefer (eller motsvarande) 72/28 procent kvinnor respektive män, vilket är nära fördelningen bland medarbetarna. Fördelningen bland förvaltnings- och bolagschefer är 45/55 procent kvinnor respektive män. Det finns dock variationer mellan olika verksamheter, sektorer och förvaltningar och i några behövs fortsatta satsningar för att åstadkomma förändring.

Osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män ska minska

Vid jämförelse av kvinnors medellön i oktober 2012 med oktober 2011 har kvinnors medellön som andel av mäns ökat med 0,5 procentenheter, till 92,2 procent.

Förvaltningarna har gjort särskilda satsningar i kvinnodominerade yrkesgrupper för att minska osakliga löneskillnader. Det centrala avtalet för lärarna innebär en större satsning på dessa grupper i förhållande till övriga grupper. Samtidigt har det av marknadsskäl funnits behov av satsningar på vissa särskilt konkurrensutsatta yrken/grupper inom de tekniska förvaltningarna, grupper som i flertalet fall har högre andel män än genomsnittet för kommunen.

Huvuddelen av stadens större yrkesgrupper når som helhet de lönepolitiska målnivåerna för median 2012,

Resandet med cykel var oförändrat 2012.

Foto: Jeanette Larsson

det är dock fortfarande skillnader mellan förvaltningarna och för vissa kvinnodominerade yrkesgrupper inom vård, omsorg och utbildning krävs fortsatta åtgärder för jämställda löner.

Normen för Göteborgs Stad ska vara att erbjuda alla anställda en tillsvidareanställning på heltid

Alla verksamheter har gjort handlingsplaner för hur arbetet med ökad måluppfyllelse ska fortskrida. I förvaltningarna har nu 87 procent av de tillsvidareanställda en heltidsanställning. Totalt har antalet tillsvidareanställda med heltid i förvaltningarna ökat med nästan 1 700 jämfört med december 2011. Projekt "Nytt arbetssätt inom bemanningsområdet" har arbetat främst inom äldreomsorg och funktionshinder för att verksamheterna ska erbjuda alla anställda anställning på heltid och öka grundbemanningen. Inom äldreomsorgen, som startade detta arbete först, har andelen av tillsvidareanställda som har en anställning på heltid ökat från 70 till 82 procent under 2012.

Upphandling av tjänster med sociala hänsyn ska öka

Det redovisas ett lågt antal upphandlingar (11) där kravet social hänsyn ställts. Engagemang finns hos både förvaltningar och bolag i att uppfylla målet. Arbetet med att ställa krav på sociala hänsyn är komplicerat. Det finns en ovana hos enheterna och de efterfrågas kunskap i metoder och rutiner.

Väsentliga personalförhållanden

Rekryteringsbehovet har varit omfattande under året. Staden har sedan flera år arbetat med att stärka sitt varumärke för att framstå som en attraktiv arbetsgivare. Under 2012 har kommunen varit framgångsrik i sin rekrytering av bland annat förskollärare, ingenjörer, tekniker och sjuksköterskor trots att det råder hård konkurrens i regionen. I efterdyningarna av den omfattande omorganisationen som genomfördes 2011 har det under året varit hög rörlighet bland chefer.

Under 2012 har fokus inom personalområdet varit på att ta fram ett nytt introduktionsmaterial, stödja verksamheterna i att arbeta fram långsiktiga kompetensförsörjningsplaner, översyn av chefers organisatoriska förutsättningar och inte minst förändrat arbets sätt inom bemanning. De sedan tidigare framtagna personalprocesserna och verktygen har utvecklats och reviderats.

Den arbetade tiden ökade

Personalvolymen inom Göteborgs förvaltningar och bolag uppgick till 41 130 årsarbetare för helåret 2012. I förvaltningarna ökade personalvolymen med 760 årsarbetare. En orsak är expansionen inom förskola där ökningen uppgår till 250 årsarbetare. I fackförvaltningarna har personalvolymen ökat med drygt 100. Personalvolymen inom stadens hel- och delägda bolag ökade med 40 årsarbetare

En stor arbetsgivare med många medarbetare

Antal anställda i december uppgick till 41 210 (48 670 inklusive bolag). I förvaltningarna har antal anställda ökat med cirka 500 samtidigt som bolagen har minskat med cirka 200. En prioriterad fråga för staden är att öka andelen heltidsanställda. I förvaltningarna har 87 procent av de tillsvidareanställda en anställning på heltid (bolagen 98 procent). Antalet tillsvidareanställda med heltid i förvaltningarna har ökat med

nästan 1 700 jämfört med december 2011. Ökningen avser främst äldreomsorgen.

Omfattande rekryteringsbehov

Totalt har nästan 8 000 rekryteringar gjorts till anställningar i kommunen, var tredje till en tillsvidareanställning. Sammanlagt är det 1 500 fler än under 2011. I regionen råder det sedan flera år hög konkurrens om vissa yrkesgrupper, bland annat ingenjörer och tekniker, förskollärare, sjuksköterskor och socialsekreterare. Staden har under året varit framgångsrik när det gäller att attrahera sökande i dessa grupper och anställt 425 förskollärare, 100 ingenjörer och tekniker och 90 sjuksköterskor. Rekryteringsbehoven i dessa grupper kommer att vara fortsatt stora flera år framåt.

Ett av stadens förhållningssätt är "Vi tänker nytt – nytänkande kräver öppenhet och utrymme för olikheter".

Foto: Ola Kjelbye

Många nya chefer

Under 2012 har rörligheten bland chefer varit omfattande, delvis som en sekundär effekt av de stora organisationsförändringarna under 2011. En del rekryteringar har gjorts i samband med utökad verksamhet (i huvudsak inom förskolan och i de tekniska förvaltningarna) och en del är ersättning för chefer som slutat sin anställning i kommunen. Pensionsavgångar står för en tredjedel av avgångarna. Oavsett orsak så har byte av chef stor påverkan på organisationen. Sammanlagt har 300 chefer rekryterats under året. Två av tre chefer har rekryterats internt vilket pekar på att det finns goda karriär- och utvecklingsmöjligheter för många medarbetare.

Kompetensförsörjningsplaner

Kompetensförsörjning handlar om att attrahera nya medarbetare, behålla och utveckla kompetens hos befintliga medarbetare men också att identifiera och möta behov av ny kompetens. På kommunövergripande nivå har kompetensförsörjningsplaner på 5–7 års sikt arbetats fram för förskola, äldreomsorg och kommunal hälso- och sjukvård. Inom grundskolan pågår behörighetskartläggning som ett första steg i att ta fram en långsiktig kompetensförsörjningsplan. För yrkesgrupper som berörs av Västsvenska paketet pågår olika aktiviteter i samarbete med andra aktörer i regionen för att tillgodose kompetensbehoven.

Nytt introduktionsmaterial och många praktikplatser

Det är viktigt att nya medarbetare får en bra start och snabbt kan komma in i sitt nya jobb. Under året färdigställdes ett stadengemensamt introduktionsmaterial som åskådliggör de förhållningssätt som ska präglar arbetet i alla stadens verksamheter. Materialet är utformat så att det kan användas vid både extern och intern rekrytering och både nya och befintliga medarbetare ska kunna använda det för att få en god kunskap om staden som arbetsgivare och servicegivare. Det nya materialet är ett komplement till den lokala och yrkesspecifika introduktionen. För nya chefer finns särskilda introduktionsprogram. En god introduktion är viktig för att staden ska vara och upplevas som en attraktiv arbetsgivare.

I staden finns många olika typer av praktikplatser som bland annat ska underlätta för ungdomar att etablera sig på arbetsmarknaden. Staden samarbetar med gymnasieskolor, universitet och högskolor i regionen. Sedan flera år bedriver staden marknadsföring, på många olika arenor, för att skapa intresse bland unga att söka sig till utbildningar som kan leda till arbete i staden.

Många byter arbete inom staden och några slutar sin anställning

Staden har en stor intern arbetsmarknad och det finns goda möjligheter till utveckling och nya arbetsupp-

gifter för många medarbetare. Under året har 3 700 medarbetare bytt anställning inom kommunen. Den interna rörligheten är 12,1 procent, ungefär samma omfattning som under 2011.

Under året har 2 500 medarbetare lämnat sin anställning i kommunen. Personalomsättningen är 6,5 procent vilket även det är i stort sett samma som under 2011.

Fler arbetar efter 65 år

Sammanlagt gick 625 av kommunens anställda i pension under året. Var tredje ålderspensionär var över 65 år, men åldern vid pensionsavgång varierade kraftigt mellan olika yrkesgrupper och verksamheter. I yrkesgrupperna barnskötare, kokerska och städpersonal avgick nästan hälften före 65 år och det var ett fåtal som arbetade till 67 år. Även bland hantverkare var det en hög andel som avgick före 65 år. Det omvända gäller för grupperna ingenjörer, administratörer och gymnasielärare där hälften avgick efter 65 år och en mindre del avgick före 65 år. I gruppen förskollärare har det skett en markant förskjutning mot högre ålder vid pensionsavgång.

Medarbetares engagemang och hälsa

Under året genomfördes den årliga medarbetar- och chefsenkäten. Nytt för året var att förvaltnings- och bolagschefer hade en egen enkät.

Medarbetarundersökningen omfattade medarbetare i alla förvaltningar och åtta av stadens bolag. De båda chefsundersökningarna omfattade samtliga chefer i staden.

Genom det nya nationella indexet som mäter medarbetares och chefers engagemang, HME (Hållbart medarbetarengagemang), framgick att engagemanget var stort. HME var oförändrat jämfört med förra året och låg på 74 (maximalt 100) för hela staden totalt.

Staden använder även ett annat index som mäter medarbetarnas nöjdhet, NMI (Nöjd medarbetarengagemang). Detta index ligger på 53 (maximalt 100) och är oförändrat jämfört med förra året för hela staden totalt. Det finns dock stor variation i de båda måtten inom stadens olika organisationer och verksamheter.

Resultatet från medarbetarenkäten visade att det, liksom förra året, finns förbättringsområden främst inom frågeområdena som rör Arbetsmiljö och hälsa samt Kompetensutveckling. Stadens arbetsmiljöarbete behöver stärkas. Detta gäller särskilt inom vissa delar av verksamheterna inom stadsdelssektorn. Staden har därför centralt initierat ytterligare arbete för att främja arbetsmiljön.

Efter att sjukfrånvaron under flera år har minskat i staden, stiger denna nu sakta sedan några år tillbaka. Ökningen sker med några tiondels procentenheter mellan åren. Mellan åren 2012 och 2011 ökade den totala sjukfrånvaron med 0,3 procentenheter. Även skillnaden mellan könen ökar, detta till kvinnors

nackdel. Statistik från Försäkringskassan visar på en liknande utveckling i hela landet.

På väg mot jämställda arbetsplatser

Det sker ett aktivt jämställdhetsarbete i Göteborgs Stad ur flera aspekter. Antalet medarbetare som har heltids-tjänst ökar, och då detta främst gäller de kvinnodominerade verksamheterna där deltid har varit vanligt, innebär det ett steg mot ökad jämställdhet. Inom staden sker också ett kontinuerligt arbete med att säkra rekryteringsprocessen, för att rekryteringar till chefs- och andra tjänster ska ske jämställt och icke-diskriminerande. Förvaltningar och bolag arbetar också med att arbete, familj och fritid ska gå att kombinera och män uppmuntras att ta föräldraledighet.

Staden mäter jämställdheten i verktyget JÄMIX, och de ingående nyckeltalen används också som en hjälp i planering och uppföljning av jämställdhetsplaner. I JÄMIX har förvaltningarna totalt bedömts ha jämställda ledningsgrupper och karriärmöjligheter, även om det varierar mellan förvaltningar och bolag där ettdera könet kan vara överrepresenterat.

Den könsuppdelade arbetsmarknaden med övervägande kvinnor inom den offentliga sektorn förändras endast långsamt, och då genom att tidigare mansdominerade yrken får ett tillskott av kvinnor. Motsvarande ökning av män inom kvinnodominerade yrken sker inte. Att bidra till att förändra denna struktur är en utmaning även för Göteborg Stad.

Jämställda och konkurrenskraftiga löner

Den procentuella ökningen av medellönen för medarbetare efter löneöversyn 2012 blev totalt 3,59 procent. Löneökningarna för året har inneburit reallöneökningar, då inflationen beräknas till cirka en procent. Den genomsnittliga lönekostnadsökningen uppgår till 3,16 procent.

Löneavtalen, men också förvaltningarnas arbete för jämställda och konkurrenskraftiga löner utgjorde förutsättningarna för löneöversynen. Särskilda satsningar har gjorts på vissa grupper inom vård, omsorg och undervisning för att minska osakliga löneskillnader. Samtidigt har satsningar behövt göras på vissa grupper inom det tekniska området på grund av lönekonkurrens med den omgivande arbetsmarknaden. Ekonomiska förutsättningar för att minska osakliga löneskillnader gavs genom differentierad lönekomensation i Kommunfullmäktiges budget 2012.

Göteborgs Stads löneläge är i huvudsak i nivå med genomsnittet för kommuner i riket och jämförbara regioner. Med hänsyn till nivåer och utveckling av löner på den omgivande arbetsmarknaden bedöms dock fortsätta åtgärder som syftar till jämställda och konkurrenskraftiga löner vara angelägna för att långsiktigt säkra kompetensförsörjningen i staden.

Personalen i förvaltningarna i siffror 2012

	Kvinnor	Män	Totalt
Antal tillsvidareanställda	25 485	6 270	31 755
Antal tidsbegränsat anställda	2 541	866	3 407
Antal timavlönade	4 588	1 458	6 046
Andel utrikes födda av tillsvidareanställda	21,5 %	19,9 %	21,2 %
Antal chefer	1 190	460	1 650
Andel utrikes födda chefer	6,5 %	7,6 %	6,8 %
Åldersstruktur bland tillsvidareanställda			
andel under 25 år	2 %	1 %	1 %
andel 25–39	28 %	27 %	28 %
andel 40–55	42 %	40 %	42 %
andel över 55 år	29 %	32 %	29 %
Externa rekryteringar			
varav till tillsvidareanställning	2 271	619	2 890
varav till tidsbegränsad anställning	3 822	1 201	5 023
Externa avgångar bland tillsvidareanställda			
varav med pension (inkl avtalspension)	489	136	625
varav egen begäran	916	211	1 127
Personalomsättning			6,5 %
Intern rörlighet			12,1 %
Sjukfrånvaro			
över 60 dagar	7,4 %	4,3 %	6,8 %
	3,9 %	2,0 %	3,5 %
Utbildningsbakgrund bland tillsvidareanställda			
högskoleutbildning	50 %	51 %	50 %
eftergymnasial utbildning	6 %	11 %	7 %
gymnasium	36 %	34 %	34 %
grundskola eller annan förgymnasial utbildning	8 %	4 %	9 %

Framtidsbedömning

Förutsättningarna för stadens olika verksamheter är både förutsägbara och oförutsägbara på samma gång. Vissa faktorer utvecklas i en takt som kan planeras för och hanteras mer långsiktigt medan andra faktorer svänger kraftigt och ställer stora krav på att parera och agera i det korta perspektivet.

Att göra förutsägelser om förutsättningarna för den kommunala verksamheten innefattar således att planera för en verksamhet som förändras till följd av långsiktiga demografiska förändringar och förväntningar på innehållet i välfärdstjänsterna samtidigt som till exempel kraftiga kortsiktiga och omvärldsberoende konjunktursvängningar snabbt kan ändra på förutsättningarna för att finansiera den kommunala verksamheten.

Stora utmaningar väntar

Staden står inför stora utmaningar framöver. Det gäller både att klara det successivt ökande demografiska trycket och ambitionerna inom kärnverksamheten som de särskilda insatserna inom till exempel Västsvenska paketet, utveckling av Älvstaden och vägen fram till 400-årsjubileet. Sammantaget innebär detta ett ökat behov av fokus på långsiktighet.

Krympande ekonomiska marginaler

Staden har under en relativt lång följd av år klarat att konsolidera ekonomin och bibehålla god ekonomisk hushållning. Vi har därmed en stabil ekonomisk grund att stå på inför de utmaningar som ligger framför oss. Under de senaste åren har staden dock befunnit sig i en kraftigt expansiv fas med hög nettokostnadsutveckling och ökande investeringsvolym. Detta innebär att de ekonomiska marginalerna successivt har krympt. Inför de närmast kommande åren bedöms kostnadstrycket vara fortsatt högt både på grund av den demografiska utvecklingen men också till följd av statliga och egna ambitionsökningar.

Ökande investeringsbehov och kostnadstryck

Även behovet av investeringar ter sig fortsatt högt framöver. Förutom behovet av investeringar kopplat till expansion har staden betydande utmaningar i att reinvestera och underhålla den stora mängd av befintliga lokaler och anläggningar som redan finns på plats.

Utmaningen framöver blir att klara att hantera ett betydande kostnads-

tryck och stora investeringsbehov inom ramen för den finansieringsutveckling som skatteintäkterna kan bidra med. Möjligheterna att finansiera den kommunala verksamheten via skatteintäkterna påverkas, i det korta perspektivet, starkt av konjunktursvängningar. Bortsett från konjunkturproblematiken finns det också en strukturell långsiktig problematik kopplat till skatteintäkterna långsiktiga förutsättningar som finansieringsbas för det växande kommunala välfärdsuppdraget. Detta är en strukturell problematik som innebär utmaningar framöver för hela kommunsektorn.

Utmaningen för hela kommunsektorn består i att både hantera de kortsiktiga omvärldsförutsättningarna och de långsiktiga frågorna kring välfärdstjänsternas omfattning och finansiering med anledning av förändringar i den samhällsekonomiska och demografiska utvecklingen framöver. Det vi gör idag bör bädda för framtiden.

Ny möjlighet för kommunsektorn att hantera konjunktursvängningar

Inför 2013 har kommunerna fått ökade möjligheter att genom resultatutjämningsreserver parera och hantera kraftiga konjunktursvängningar. Samtidigt har kommunallagen justerats så att kravet på kommunerna att ta fram riktlinjer för god ekonomisk hushållning har förtydligats. Detta kan bidra till kommunernas förutsättningar att öka långsiktigheten i de ekonomiska strategierna.

2 GÖTEBORGS STADS VERKSAMHET »»

I detta block redovisas delar av den verksamhet som bedrevs i Göteborgs Stads 30-tal nämnder samt i 20-tal koncerner och bolag under 2012. Blocket delas upp i följande verksamhetsområde hämtade ur kommunfullmäktiges budget: Utbildning, individ- och familj, människor med funktionsnedsättning, äldre- och sjukvård i hemmet, arbetsmarknadsinsatser, bebyggelse och bostad, trafik, näringsliv och turism, kultur och fritid, klimat och miljö, mångfald och integration, jämställdhet och avslutningsvis folkhälsa. Inom varje område beskrivs viktiga händelser och trender utifrån olika perspektiv.

GÖTEBORGS STADS VERKSAMHET

29 Utbildning

Utbildningssektorn omfattar samtliga verksamheter inom skolväsendet som förskola, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning.

34 Individ och familj

Individ- och familjeomsorgen innefattar ekonomiskt bistånd, vård och stöd till vuxna, barn och familjer samt förebyggande och stödjande socialt arbete.

36 Människor med funktionsnedsättning

Funktionshinderområdet omfattar insatser till personer med funktionsnedsättning som bostad med särskild service, personlig assistans, boendestöd, sysselsättning/daglig verksamhet samt ledsagarservice.

38 Äldre och sjukvård i hemmet

Äldreomsorg och hemsjukvård omfattar hemtjänst, förebyggande insatser, dagverksamhet äldreboende, korttidsvistelse samt kommunal hälso- och sjukvård i ordnärt och särskilt boende.

40 Arbetsmarknadsinsatser

Arbetsmarknadsinsatser omfattar sysselsättningsåtgärder för arbetslösa som staden utför själv eller i samverkan med arbetsförmedlingen eller andra aktörer.

41 Bebyggelse och bostad

Området innefattar fysisk planering, markanvändning, bostadsbyggande och utveckling av goda boendemiljöer i stadens alla delar. Infrastruktur- och näringslivsfrågor är centrala angränsande områden. Planering och genomförande ska stödja att staden utvecklas på ett hållbart sätt, såväl beträffande miljön som socialt och ekonomiskt.

44 Trafik

Trafik är ett brett område som hänger nära samman med stadsutveckling, näringsliv och miljö. Det transportbehov som finns ska tillgodoses i balans med de ekologiska, ekonomiska och sociala dimensionerna.

46 Kultur och fritid

Göteborg har förstärkt sin profil som evenemangsstad med kultursatsningar. Målsättningen är också ett starkt föreningsliv och insatser som kan främja jämställdhet, integration och folkhälsa.

48 Näringsliv och turism

Göteborg ska ha ett hållbart och differentierat näringsliv som ger ökade sysselsättningsmöjligheter. Staden ska också vara en hållbar evenemangs- och besöksstad.

49 Klimat och miljö

Verksamheterna inom energi, avfall och avlopp samverkar lokalt, regionalt och internationellt i syfte att forma viktiga samhällsfunktioner till en långsiktigt hållbar utveckling.

52 Mångfald och integration

Göteborg ska vara en stad för alla. Mänskliga rättigheter är utgångspunkten i stadens arbete med mångfald och integration. Alla stadens verksamheter har uppdrag att bidra till ökad mångfald och integration.

53 Jämställdhet

Målet för den svenska jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

54 Folkhälsa

I Göteborg ska all kommunal verksamhet genomsyras av ett folkhälsoperspektiv och ett salutogent tänkande.

Utbildning

Verksamhetsåret 2012 präglades till stor del av arbetet med fortsatt implementering av nya skolreformer inom utbildningsområdet, exempelvis sattes under hösten 2012 betyg i grundskolans årskurs sex för första gången. Under året granskade Skolinspektionen stadens samtliga grund- och gymnasieskolor, medan stadens förskolor granskades på en stadsdelsövergripande nivå.

Utbildningssektorn omfattar samtliga verksamheter inom skolväsendet som förskola, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning.

Skolinspektionens granskning

Under året genomförde Skolinspektionen tillsyn i Göteborgs Stad. Tillsynen visade att staden behöver ta ett samlat grepp kring de förhållanden och processer i verksamheten som har betydelse för kunskapsresultaten och kvaliteten i utbildningen. Det innebär bland annat att ge elever särskilt stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, att anpassa undervisningen efter elevers förutsättningar och behov, att förbättra arbetet med nyanlända elever och att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet.

Det systematiska kvalitetsarbetet

Brister i det systematiska kvalitetsarbetet har uppmärksamats under flera år och ingår som ett av utbildningsområdets tre strategiska områden tillsammans med ledarskapets förutsättningar och det kompensatoriska uppdraget. Göteborgs Stad vidtog under 2012 åtgärder för att förbättra det systematiska kvalitetsarbetet inom skolväsendet. Gemensamma arbetsgrupper inom förskola och grundskola startades och stödmaterial för både verksamhetsplaner och uppföljningsrapporter skapades i syfte att få en gemensam struktur för det systematiska kvalitetsarbetet. Detta arbete kommer att utgöra en grund för implementeringen av det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer i hela organisationen.

Ett intensivt arbete har även pågått inom utbildningsförvaltningen. Grunden för arbetet är en gemensam syn på vad som påverkar elevers studieresultat positivt och en utbildning som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Målet med Program för kvalitetsutveckling är att uppnå bättre studieresultat för alla elever. Arbetet ska bidra till att alla elever lyckas bättre och när längre i sina studier och det ska också bidra till att minska skillnaden i resultat mellan hög- och lågpresterande elever och därmed minska klyftor i ett större sammanhang.

Utbildningsförvaltningen har tagit fram ett antal gemensamma ståndpunkter där de viktigaste faktorerna för elevernas studieresultat bland annat definieras som:

- Alla elever kan nå utbildningsmålen
- Goda resultat nås tillsammans

Utifrån de fastställda ståndpunkterna har utbildningsförvaltningen definierat de viktigaste kritiska framgångsfaktorerna, samt vad som med stöd av forskning och beprövad erfarenhet ger positiv effekt och främjar måluppfyllelsen.

Förskola – nyckeltal

	2010	2011	2012
Nettokostnad (mnkr)	-2 629	-2 856	-3 087
Nettokostnadsutveckling (%)	6,0	8,6	8,1
Antal barn i förskoleverksamhet	25 887 *	26 902 *	28 112 *
Andel i kommunal förskola	84,3	84,0	83,8
Andel i fristående förskola	15,7	16,0	16,2
Efterfrågan i procent av befolkningen 1–5 år	84,4	85,2	86,9

*Genomsnitt mars/oktober.

Nettokostnaden ökade med 8,1 procent under året vilket kan förklaras av fler barn och den fortsatta utbyggnaden av förskolan. Andel barn i kommunal respektive fristående förskola är i princip oförändrat jämfört med föregående år. Efterfrågan på barnomsorg ökade med 1,7 procentenheter under året och uppgick till 86,9 procent. Högst efterfrågan hade Västra Göteborg med 90 procent och lägst hade Centrum med 82 procent.

Alla barn fick plats

Under hösten 2012 uppnådde samtliga stadsdelar målet om full behovstäckning i förskolan. Förskoleplats kunde för det mesta erbjudas i barnets bostadsområde, men ibland tillämpades regeln om att erbjuda plats någonstans inom stadsdelen. I exempelvis Östra Göteborg var efterfrågan större än tillgången i vissa områden medan det omvända gällde i andra områden. Detta fick till följd att erbjudna platser inte alltid motsvarat föräldrarnas önskemål. Flera stadsdelar har även haft lediga platser under hösten. Trots detta behövs fortsatt expansion, i synnerhet i de områden där efterfrågan är som störst.

Under 2012 har Göteborgs Stad varit framgångsrika i sin rekrytering av förskollärare. Sammanlagt har nästan 400 förskollärare rekryterats vilket var fler än de som

slutade sin anställning. Sammantaget innebar detta ett nettotillskott på 190 förskollärare. Mer än var tredje rekryterad förskollärare var helt ny i yrket.

Även när det gäller rekryteringen av dagbarnvårdare har staden lyckats väl. En gemensam an-
nonskampanj under året innebar att staden anställde ytterligare 12 dagbarnvårdare. I oktober 2012 fanns 126 dagbarnvårdare i tjänst, varav nästan hälften i Västra Hisingen.

Grundskola och grundsärskola – nyckeltal

	2010	2011	2012
Nettokostnad (mnkr)	-4 337	-4 479	-4 700
Nettokostnadsutveckling (%)	-0,6	3,3	4,9
Antal elever i grundskolan	47 067 *	47 482 *	48 288 *
Andel i kommunal skola	80,6 *	79,8 *	79,2 *
Andel i annan kommuns skola	1,0	1,0	1,2
Andel i fristående skola	18,4	19,2	19,6
Antal elever i grundsärskolan	597 *	556 *	48 *
–varav individintegrerade	129 *	108 *	77 *
Antal barn i fritidshemsverksamhet	16 519 *	17 057 *	18 046 *
Andel i kommunala fritidshem	86,1	86,4	86,5
Andel i fristående fritidshem	13,9	13,6	13,5
Efterfrågan av befolkningen 6–9 år (%)	80	79,6	81,2

* Genomsnitt mars/oktober.

Nettokostnaden ökade med 4,9 procent under året vilket bland annat förklaras av pris- och löneökningar och ökat antal elever. Det är framförallt eleverna i de yngre skol-
åren som ökar i antal vilket även påverkar fritidshem-
men, antalet barn i fritidshemsverksamhet ökade med
närmare 1 000 under året. Efterfrågan på fritidshem
ökade till 81,2 procent men variationen var stor mellan
stadsdelarna. Lägst efterfrågan hade Angered med 62
procent och högst Majorna-Linné med drygt 91 procent.

Andelen elever som valt fristående grundskolor var
19,6 procent. Högst andel elever i fristående skolor hade
SDF Centrum med 39 procent och lägst Västra Hising-
en med 8,5 procent.

Antalet individintegrerade elever i grundsärskolan
minskade markant under 2012 till 77 elever. En förkla-
ring till detta är bland annat att elever med autism men
utan utvecklingsstörning enligt nya skolagen inte längre
tillhör målgruppen för grundsärskolan.

Statlig satsning på grundskolans yngsta elever

Den statliga satsningen Läsa-skriva-räkna pågick mel-
lan åren 2008–2012 och var ett riktat statsbidrag till
kommunerna. Statsbidragets syfte var att stimulera
kommuner och skolor att stärka arbetet med elever-
nas basfärdigheter. Elever i årskurs 1–3 som riskerade
att inte nå skolans mål har varit en prioriterad grupp.
Göteborgs Stad har erhållit totalt 66 mnkr under de
fyra aktuella åren. Bidraget har bland annat använts
till att finansiera utvecklare som erbjudit handledning

Det totala elevantalet i
årskurs 9 uppgick till 4 752
elever varav 25 procent gick
i fristående grundskolor.

till arbetslag och drivit lokala nätverk, föreläsningar och kurser samt tekniska hjälpmedel och programvaror. Statsbidraget har dessutom finansierat kompetensutveckling för stadens samtliga f-3 lärare, totalt 800 lärare/år. I viss omfattning har utbildning också erbjudits lärare för grundskolans äldre årskurser, cirka 400 lärare/år. En del kompetensutveckling har också erbjudits rektorer. Resultatet av satsningen, enligt de två lokala utvärderingar som gjorts av Center för Skolutveckling, är att deltagande lärare har förstärkt vikten av att fokusera på ämnesinnehållet och att tydliggöra syftet med varje lektion och lära sig se hur planering, undervisning, bedömning och skriftliga omdömen hör ihop. Lärarna har blivit bättre på att se vilka svårigheter matematiken och läsning och skrivning kan innebära och vågar pröva nya metoder och nytt material, vilket gör att undervisningen blivit mer varierad. Lärarna har fått en friare relation till läroboken och använder den mera som en resurs än som ett styrande dokument. Utvärderingen visar dessutom att uppföljningen har blivit mer systematiserad, man använder Skolverkets olika diagnosmaterial och följer upp resultaten i klassrummet, på skolan och ibland i stadsdelen.

Elever med fullständiga betyg i årskurs 9

Det totala elevantalet i årskurs 9 uppgick till 4 752 elever varav 25 procent gick i fristående grundskolor. Både de kommunala och fristående skolorna hade ett vikande kunskapsresultat. Gruppen flickor i kommunala grundskolor hade oförändrade resultat medan övriga gruppernas resultat minskade och skillnaden mellan pojkar och flickor ökade totalt sett i Göteborgs skolor. Nationellt var resultaten oförändrade medan Malmös förbättrades och Stockholms försämrades.

Andel elever (%) som uppnått målen i alla ämnen

		2010	2011	2012
Samtliga huvudmän	alla	73,7	73,4	71,2
	flickor	75	76	75
	pojkar	72	71	68
Kommunala skolor	alla	72,5	70	68
	flickor	74	72	72
	pojkar	71	68	65
Fristående skolor	alla	78,3	84,4	80,3
	flickor	80	87	83
	pojkar	77	82	78
Malmö – samtliga huvudmän	alla	63	64,5	65,3
Stockholm – samtliga huvudmän	alla	76,5	78,5	76,2
Riket – samtliga huvudmän	alla	76,6	77,3	77,4

Kommunstyrelsen i Göteborg har uppmärksammat problematiken med skolor som har låga och sviktande resultat och gav under året Center för Skolutveckling i uppdrag att arbeta för högre måluppfyllelse tillsammans med ett antal berörda skolor. Uppdraget bestod i att stödja och utmana skolorna i hur man kan utveckla utvärderingen av resultat på skolövergripande nivå och sätta dem i relation till skolans organisation, processer och undervisningens kvalitet. Detta ska leda till åtgärder som används aktivt och systematiskt som ett verktyg för intern utveckling.

Parallellt med Göteborgs Stads arbete gav regeringen under året Skolverket i uppdrag att genomföra en satsning på skolor i stadsdelar som präglas av utbrett utanförskap. De deltagande skolorna ligger i stadsdelar som ingår i regeringens arbete med urban utveckling, uppvisar låga kunskapsresultat och har en negativ kunskapsutveckling över tid. Satsningen riktades mot grundskolans senare år, i första hand årskurserna 6–9.

Gymnasieskolan – kunskapsresultat 2012

Kommun	Huvudman	Genomsnittlig betygspoäng			Andel elever behöriga till högskola (%)			Andel elever med slutbetyg inom 4 år (%)		
		2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Göteborg	Samtliga	14,5	14,6	14,4	88	89	88,2	75	74	74,9
Göteborg	Fristående	15,1	15,1	14,7	91	92	90,7	82	83	82,8
Göteborg	Kommunal	14	14,1	14	86	86	85,6	71	67	69
Malmö	Samtliga	14	13,9	14	84	82	83,4	69,8	66	69,5
Stockholm	Samtliga	14,9	15	14,8	88	88	88	73,8	74	74,7
Riket	Samtliga	14	14,1	14	87	87	87	76	76	77

Resultaten för Genomsnittlig betygspoäng och Andel elever behöriga till högskolan sjunker något både på de kommunala och fristående gymnasieskolorna. Andel elever med slutbetyg inom 4 år ökar något på de kommunala gymnasieskolorna.

Det är stor variation i resultaten mellan gymnasieskolorna. De skolor som till största delen har högskoleförberedande program har också större andel elever som får slutbetyg. Ett undantag är Motorbranschens Tekniska gymnasium, MTG, där 96 procent av samtliga elever under de senaste sex åren fått slutbetyg.

Att nå "drop-outs" i gymnasieskolan

Kompetenskraven ökar på arbetsmarknaden vilket innebär att personer som högst uppnått grundskoleutbildning har svårt att få varaktiga jobb. Att motverka studieavbrott i gymnasieskolan är angeläget eftersom konsekvenserna är negativa både för individen och samhället i stort. Orsakerna till avbrotten skiljer sig åt, vilket innebär att det krävs olika åtgärder och insatser för att motverka dem.

Inför höstterminen 2012 gjordes en nystart av det gemensamma uppföljningsansvaret i staden, dvs det ansvar som staden har för ungdomar i åldern 16–19 år som inte läst klart sin gymnasieutbildning. Arbetet har kompletterats med insatser via projektet "Plug in" där även stadsdelarna medverkat med 20 procent av en tjänst per stadsdel i medfinansiering. De gemensamma målen för läsåret var att kontakta 100 procent, nå 90 procent och kartlägga 80 procent av de ungdomar i åldersgruppen som inte deltar i gymnasieutbildning. En uppföljning av höstens arbete visade att kommunens uppföljningsansvar varit i kontakt med 71 procent av de ungdomar som var aktuella inom uppföljningsansvaret. Detta var en kraftig ökning jämfört med tidigare år, och kan ses som ett gott resultat då verksamheten i sin nuvarande form är nystartad.

Gymnasieutbildning – nyckeltal

	2010	2011	2012
Nettokostnad (mnkr)	-1 433	-1 443	-1 478
Nettokostnadsutveckling (%)	-0,5	0,7	2,4
Göteborgselever i gymnasieskolan	17 431	17 132	16 710 *
Andel i kommunal skola	51	49	49
Andel i annan kommuns skola	10	10	10
Andel i fristående skola	39	41	41
Göteborgselever i gymnasieskolan	404	400	393 *

* Genomsnitt februari/oktober.

Nettokostnaden ökade något under året vilket bland annat förklaras av att omställningskostnaderna inom utbildningsförvaltningen fortsatt varit höga. Det totala antalet Göteborgsungdomar som studerar i gymnasieskolan minskade med drygt 400 under 2012. Antalet Göteborgselever i den kommunala gymnasieskolan

minskade med 340 elever och inkluderas elever från andra kommuner uppgick elevminskningen till drygt 500 elever.

Under 2012 inträffade ett trendbrott då fler elever i årskurs ett antogs till Göteborgs Stads gymnasieskolor jämfört med 2011. Det vikande intresset för yrkesutbildningar fortsätter. I Göteborgs Stad uppgick andelen elever på yrkesprogram under 2012 till 32 procent.

Vuxenutbildning – nyckeltal

	2010	2011	2012
Nettokostnad (mnkr)	-370	-348	-368
Nettokostnadsutveckling (%)	-0,6	-6,1	5,6
Antal köpta helårsplatser	10 751	10 504	11 399
– varav grundläggande vuxenutbildning	1 676	1 510	2 009
– varav gymnasial vuxenutbildning	3 742	3 340 *	3 165
– varav svenska för invandrare (sfi)	5 240	5 582	6 162
Yrkeshögskola (YH)/Kvalificerad yrkesutbildning (KY)	1 352	1 351	1 360

* Utöver dessa platser erbjöds gymnasial vuxenutbildning motsvarande 1 500 platser inom ramen för samverkansavtal i Göteborgs Regionens kommunalförbund och genom finansiering av särskilda statsbidrag.

Vuxenutbildningen har under 2012 förändrat sin verksamhet genom att övergå till betydligt fler utbildningsstarter och ett förkortat sommaruppehåll. Målsättningen har varit att öka tillgängligheten och möta medborgarnas behov utifrån individuell efterfrågan.

En ökad efterfrågan på Sfi-utbildning i kombination med vissa inkörningsproblem av de genomförda förändringarna medförde att kostnaderna ökade mer än beräknat. Inför hösten genomförde vuxenutbildningen ett antal besparingsåtgärder vilket innebar ett mer begränsat utbildningsutbud. Besparingarna berörde främst den gymnasiala utbildningen.

Sammantaget ökade Vuxenutbildningens nettokostnad under året. Antalet producerade utbildningsplatser översteg 2011 års nivå då efterfrågan på sfi och grundläggande vuxenutbildning ökat jämfört med tidigare år. Antalet producerade platser inom den gymnasiala utbildningen minskade.

Framtida utmaningar för utbildningsområdet

I den nya skollagstiftningen har behörighetskraven för lärare förtydligats och skärpts. De flesta lärargrupperna omfattas av kravet på lärarlegitimation. För att en lärare ska vara behörig att bedriva viss undervisning krävs att denne har en legitimation som svarar mot den aktuella skolformen, årskursen och ämnet. Lagen medger dock vissa undantag. De nya behörighetsreglerna införs stegvis och Skolverket är den myndighet som fattar beslut om legitimering av lärare. Särskolan är den skolform som har sämst utgångsläge, eftersom de nya kraven anger att lärare som undervisar inom särskolans grund- eller gymnasiesärskola ska ha en ämnesbehörighet för

Vuxenutbildningen har under 2012 förändrat sin verksamhet genom att övergå till betydligt fler utbildningsstarter och ett förkortat sommaruppehåll.

undervisning i grundskolans årskurser och dessutom ha en specialpedagogisk utbildning med särskild inriktning mot utvecklingsstörning.

Många kommunala grundskolor fortsätter att ha höga kunskapsresultat, men det är också flera kommunala skolor som har låga resultat. Det har genom åren utvecklats en grupp av skolor med mycket låga resultat och den gruppen fortsätter att bli större.

I hela landet är kunskapsresultaten ofta mycket bristfälliga i skolor som ligger i stadsdelar med utbrett utanförskap. Risken med stora skillnader i resultat mellan skolorna i Göteborg kan vara att skolan som eleven går i, får en avgörande betydelse för elevens resultat. Inom förskolan råder en liknande problematik som tar sig uttryck i ojämna kvalitet inom och mellan stadsdelar. En stor utmaning i framtiden är att öka likvärdigheten mellan Göteborgs förskolor och skolor.

Låga elevtal och en negativ ekonomisk utveckling är problem som kommer att beröra många gymnasieskolor, såväl kommunala som fristående, under de närmsta åren. Elevtalen i gymnasieskolan kommer under de kommande tre åren nå de lägsta nivåerna för att från 2017 öka något.

En ny reformerad gymnasiesärskola träder i kraft från höstterminen 2013. De viktigaste förändringarna är att gymnasiesärskolans nationella program i stora delar anpassas till gymnasieskolan. Det kommer finnas nio nationella program i gymnasiesärskolan. Det individu-

ella programmet kommer finnas kvar men nuvarande uppdelning i yrkes- och verksamhetsträning tas bort. Eleverna kommer få ökade möjligheter att välja utbildningsväg.

Inom vuxenutbildningen pekar mycket på att efterfrågan på sfi-utbildning fortsatt kommer att öka under 2013. Detta medför att utbudet och antalet utbildningsplatser inom den gymnasiala vuxenutbildningen kan behöva anpassas ytterligare för att nå en ekonomi i balans.

Individ och familj

Antalet anmälningar om barn som far illa fortsätter att öka men stadsdelsförvaltningarna strävar efter att hitta lösningar för barnet och familjerna i närmiljön vilket är positivt för barnets framtida hälsa och utveckling. Bristen på bostäder är bekymmersam och mycket arbete läggs ner på att förändra situationen för de bostadslösa och effektivisera stadens arbete. Andelen hushåll med långvarigt försörjningsstöd närmar sig 50 procent, vilket är oroväckande.

Individ- och familjeomsorgen är en del av socialtjänsten och kännetecknas av myndighetsutövning inom områdena ekonomiskt bistånd, vuxna, barn och familjer. Utöver myndighetsutövningen bedrivs ett omfattande förebyggande och stödjande arbete för utsatta grupper i samhället i samarbete med andra aktörer och civilsamhället.

Utsatta barn och unga

"Jag vet en del kan ha haft det tufft liksom under sin uppväxt i fosterfamilj och jag känner att jag inte haft det så, utan jag känner det mer som att jag haft det bra, en bra uppväxt. Fast det var jobbigt mellan mig och fostermamman då under en period. Men jag känner ändå inte att jag är något katastrofbarn som hamnat på gatan. Jag känner väl att jag lyckats ganska bra."
(Lära av fosterbarn)

Barn som lever i utsatta situationer har inte lika god hälsoutveckling som andra barn. Antalet anmälningar om barn som far illa och barn som omhändertas med tvång ökade 2012 men antalet barn på hem för vård av boende (HVB) minskade något. Trenden går mot att förvaltningarna ersätter HVB-hem med familjehemsvård, vilket forskningen visar är bättre för den unge, men som också ställer andra krav på familjehemmen. Vidare visar forskning att barn som placerats i familje-

hem och som inte avslutat skolan med fullständiga betyg har mycket hög risk för att utveckla ohälsa jämfört med andra barn. Därefter kommer andra riskgrupper; barn som lever i familjer med långvarigt försörjningsstöd, placerade barn, barn i långvariga vårdnadskonflikter och barn med funktionsnedsättning. Kommunen har en strategisk roll när det gäller att hantera denna utmaning. Socialtjänstlagen är väldigt tydlig på denna punkt.

Drogutvecklingen bland unga i stadens stadsdelar behöver uppmärksammas. En av slutsatserna från 2012 års uppföljning är att målgruppen unga med ett omfattande blandmissbruk fortsätter att öka. Tidigare undersökningar i Göteborgs Stad visar på ett samband mellan föräldrars användning av droger och de ungas val av drog. Familjen är annars den faktor

som enligt forskningen skyddar bäst mot missbruk. Det är stora variationer mellan stadsdelarna.

Flera undersökningar har påtalat behovet av ett förbättrat samhällsstöd till barn som av olika skäl och i olika avseenden bedöms som mer "utsatta" än andra barn. När föräldrarnas möjligheter att stödja sina barns utveckling brister eller barnen far illa bör detta uppmärksammas av olika instanser i samhället, bland annat förskola, skola, barnhälsovård och skolhälsovård. Alla dessa instanser kan reagera för att mobilisera insatser inom den egna verksamheten och i samarbete med andra. Socialtjänsten har ett övergripande ansvar för barnens välfärd och ett bra exempel på goda allianser är bland annat Frölunda Future som är ett samverkansforum med fokus på barn och unga i och runt Frölundaskolan. Projektet kanaliserar, mobiliserar och samlar krafter från

Antalet anmälningar om barn som far illa ökar. Stadsdelsförvaltningarna strävar efter att hitta lösningar i närmiljön.

medborgarna, frivilligorganisationer, idrottsrörelsen, företagare och offentliga verksamheter för gemensamma aktiviteter. Den breda samverkan som ägt rum har redan resulterat i en ökad kommunikation och större förståelse för orsaker och verkan. Det har också givit kraft i stadsdelen att inse att det är möjligt att förändra och förbättra förutsättningarna för barn och unga.

Utsatta vuxna

Sedan 2008 har kommunen genom statliga utvecklingsmedel arbetat för att stärka samverkan inom missbruksområdet och att säkerställa kvaliteten. Den statliga satsningen tog slut 2012 men de kunskaper som har gjorts längst vägen behöver säkerställas och arbetet med att tydliggöra olika huvudmäns ansvar behöver fortgå. Särskilt fokus bör läggas på missbrukande kvinnor och deras behov. Under 2012 har nettokostnaden för det förebyggande arbetet ökat och antalet vård dygn minskat. Nettokostnaden för boende ökade med 6 procent eller 26 mnkr under 2012. För att öka tillgängligheten för de personer som önskar förändra sitt missbruk har stadsdelarna och social resursförvaltning kompletterat det förebyggande arbetet med olika serviceinsatser. Exempel på sådana är kvinnojourernas platser för våldsutsatta kvinnor med missbruk och beroendeteamet i Centrum som arbetar för att antalet omhändertagande av missbrukare ska minska. I teamet finns en blandning av yrkeskompetenser som har hög tillgänglighet och är brobyggare mellan brukaren och handläggaren.

Bostadsbristen försvårar

Bristen på bostäder och fortsatt ökande krav från hyresvärdar riskerar att driva på hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden ytterligare. Allt fler personer efterfrågar socialtjänstens hjälp för att lösa boendefrågan. Stadsdelsnämndernas nettokostnader för bistånd till boende ökar stadigt och uppgick 2012 till drygt 510 mnkr. Ledningsgruppen för bostadsförsörjning för särskilda grupper tog hösten 2011 initiativ till ett samlat grepp kring kommunens bostadssociala arbete. En arbetsgrupp med representanter från stadsdelsförvaltningarna, social resursförvaltning, och fastighetskontoret presenterade i maj 2012 en rapport "Rätt boende" med analys och förslag till inledande åtgärder.

Individ och familj – nyckeltal

Befolkningsramen	2010	2011	2012
Nettokostnad (mnkr)	-2 849	-2 912	-3 035
Nettokostnadsutveckling (%)	4,8	2,3	4,2
Därav nettokostnad:			
– barn och unga	-918	-972	-1 012
– vuxna	-582	-601	-627
– försörjningsstöd	-1 094 *	-1 090 *	-1 122
Övrigt	-255	-249	-274

* Exklusive introduktionsersättning till flyktingar.

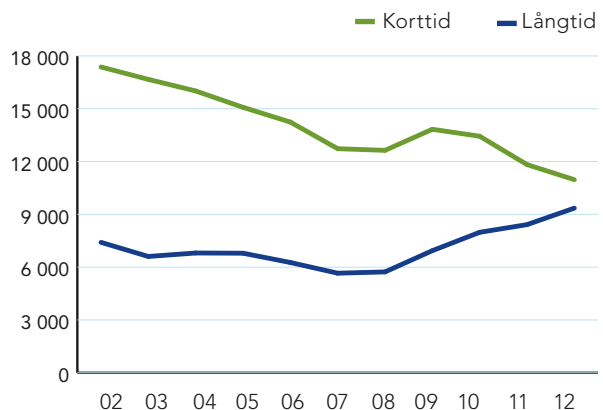
Ekonomiskt bistånd

Kostnadsutvecklingen för ekonomiskt bistånd har legat relativt stilla de senaste tre åren trots att arbetslösheten varit hög. Antalet ungdomar med försörjningsstöd har minskat under samma period, mest på grund av att många av dem har fått sin ekonomiska ersättning i form av aktivitetsstöd från Arbetsförmedlingens ungdomsgaranti, istället för försörjningsstöd från kommunen. Totalt sett ökade kostnaderna för försörjningsstöd i Göteborg under 2012 med cirka 3 procent till 1 122 mnkr kronor.

Ökningen är i nivå med riksnormens förändring under året.

Andelen långtidsberoende hushåll (försörjningsstöd under minst 10 månader på ett år) ökade däremot successivt från 2008, och närmade sig 50 procent under 2012.

Antal korttids- och långtidshushåll 2002–2012

Sammantaget var 10 663 vuxna personer långtidsberoende och hade försörjningsstöd som en mer eller mindre permanent försörjningsform under 2012. Kostnadsökningen kunde i stort sett förklaras med att andelen långtidsberoende bidragsmottagare ökade. I genomsnitt under året bodde cirka 6 900 barn i dessa bidragshushåll.

För 2013 höjs riksnormen med cirka 1 procent. Det finns idag inga tecken på att riksnormen skulle höjas mer till 2014 än det som motsvaras av inflationen. Det finns heller inget som talar för att arbetsmarknadssituationen skulle komma att förbättras under den närmaste framtiden. Utvecklingen mot än fler långtidsberoende hushåll kommer att bestå bland annat på grund av att en allt större andel av de arbetslösa saknar ersättning från A-kassan. Därför är det rimligt att förvänta sig en ökad efterfrågan på kommunens försörjningsstöd under den närmaste året.

Människor med funktionsnedsättning

Året har präglats av ett intensivt arbete för att få en ekonomi i balans, men också fokus på verksamhets- och kompetensutveckling. Man har särskilt prioriterat att uppnå likabehandling, rättsäkerhet och ökat inflytande för brukaren. Kommunen måste erbjuda ett mer varierat och bättre utbud av stöd och service som en nödvändig anpassning till livsvillkoren i det moderna samhället.

Stadsdelsnämnderna ansvarar för att personer med funktionsnedsättning får stöd och service i vardagslivet. Detta är en del av socialtjänstens uppdrag. Bostad med särskild service, daglig verksamhet, ledsagarservice, boendestöd och hemtjänst är exempel på insatser som ges enligt socialtjänstlagen och LSS.

Brukarens inflytande

Personer som får stöd och service på grund av funktionsnedsättning har rätt till inflytande och att vara delaktig i stödets innehåll och utformning. Under året har utbildningar i social dokumentation och att arbeta med genomförandeplaner genomförts i flera stadsdelar och i social resursförvaltnings boendeverksamhet. Genomförandeplan ska alltid upprättas i samband med att en person får en insats som utförs av till exempel hemtjänst, boendestöd, BmSS eller daglig verksamhet. Planen ska upprättas tillsammans med brukaren och/eller anhörig eller företrädare. Den sociala dokumentationen ska ha en hög kvalitet och var tillgänglig för brukaren. I Göteborg pågår införande av ett IT-stöd för social dokumentation och genomförandeplaner som kommer att underlätta likabehandling och rättsäkerhet för brukarna.

Ett projekt med uppdrag att ta fram en plattform för ett gemensamt arbetssätt som säkerställer myndighetsutövningen inom funktionshinderområdet har pågått under 2012 och kommer att avslutas under 2013. Syftet med plattformen är att myndighetsutövningen skall vara lika, rättssäker och ha en hög kvalitet i hela staden. Enhetscheferna för myndighetsutövningen har utgjort arbetsgrupp för projektet. Särskilda fokusområden har bland annat varit gemensamt förhållningssätt, fokus på barnperspektivet, utredningar om personlig assistans och bostad med särskild service.

Anhöriga

Stadsdelarna har anhörigkonsulenter som utför och samordnar anhörigstöd inom socialtjänstens individ- och familjeomsorg och funktionshinderverksamhet. Stödet som ges till anhöriga är både generellt och individuellt utformat och riktas till anhöriga i alla åldrar, även barn.

Kompetensutveckling

Inom verksamhetsområdet funktionshinder har man satsat mycket på utbildningsinsatser under 2012. En gemensam plan för funktionshinderområdet tas fram årligen, där också en gemensam kompetensutvecklingsplan

Illustration: Mattias Kvick

ingår. Planen grundas på en kartläggning av utbildningsbehov för baspersonal. För socialsekreterare och chefer för myndighetsutövningen har utbildningar genomförts inom ramen för plattformprojektet. Personal som arbetar med personer som har psykiska funktionsnedsättningar har deltagit i utbildningar inom ramen för projektet Västkompetens. Västkompetens har finansierats med statsbidrag och har genomförts inom LGS samverkan med gemensamma utbildningar för personal från psykiatri, primärvården och kommunerna.

Yrkesrollen blir tydlig och attraktiv

Under 2012 har titelbyte genomförts för baspersonalen. De nya titlarna är stödassistent och stödpedagog. Det fanns tidigare en stor mängd titlar inom området, till exempel habiliteringsassistent, habiliteringspersonal, habiliteringspedagog, vårdare, skötare med flera. En stor andel av personalen inom området saknar grundutbildning. Syftet med de nya titlarna är att göra yrkesrollen tydlig, känd och attraktiv. Krav på grundutbildning på gymnasienivå ställs för att man ska kunna anställas som stödassistent, för stödpedagog krävs påbyggnad med yrkeshögskola eller motsvarande och särskilda arbetsuppgifter. Positiva effekter för brukarna förväntas i och med att antalet personal med grundutbildning och högskoleutbildning ökar. Övriga kommuner inom Göteborgsregionen (GR) har också infört eller håller på att införa de nya titlarna. Funktionshinderchefsnätverket i GR har under flera år arbetat gemensamt för att införa nya titlar och höjda kompetenskrav inom området. GR-nätverket har också verkat för enhetliga titlar och gemensamma kompetenskrav på nationell nivå. Det gemensamma arbetet planeras fortsätta 2013 med särskilt fokus på att marknadsföra och väcka intresse för yrkesområdet.

Bostadsbristen försvårar

Det är brist på bostäder för personer med funktionsnedsättning, både i bostäder med särskild service och på ordinarie bostadsmarknad. 2012 färdigställdes 46 lägenheter i bostäder med särskild service. Under perioden 2004–2012 har det skett utbyggnad med drygt 600 lägenheter, vilket innebär att det skett närmare en fördubbling av antalet lägenheter samma period. Trots detta är behovet inte täckt. Enligt planen inom funktionshinderområdet bedöms att ytterligare 340 personer kommer att efterfråga en lägenhet i en bostad med särskild service fram till år 2015. Planerad utbyggnad samma period omfattar 300 lägenheter. Utbyggnaden sker inte i önskvärd takt. Ett stort antal objekt förskjuts eller avbryts på grund av överklaganden, långa projekteringstider, höga produktionskostnader med mera. För att utbyggnadstakten ska kunna öka krävs att antal objekt i planering blir fler.

153 personer har under året erbjudits en lägenhet i BmSS, varav 105 accepterade erbjudandet. Rörligheten mellan befintliga bostäder med särskild service har ökat något, vilket innebär att fler personer har en bostad som bättre motsvarar deras behov. 2012 fick 42 personer en bostad genom "F100", vilket är en utökning med drygt

10 lägenheter per år jämfört med föregående år. F100 innebär att de kommunala bostadsbolagen erbjuder lägenheter till personer med funktionsnedsättning som trots omfattande behov klarar att bo i en vanlig lägenhet med tillgång till boendestöd. En ökad rörlighet för dem som redan har en bostad med särskild service och som skulle kunna bo med mindre eller anpassat stöd utvecklas. En förutsättning för att denna utveckling ska kunna fortsätta är att tillgången till lägenheter ökar och att boendestödet utvecklas.

Fler får insatser och kostnaderna ökar

Antalet personer med insatser har fortsatt att öka under 2012, främst personer med insatser enligt LSS som ökade med 4,8 procent vilket innebar en ökning med 187 personer. Antalet personer med bistånd enligt SoL ökade med 1,5 procent vilket motsvarar 60 personer. Den höga kostnadsökningen från föregående år fortsatte även 2012. Kostnadsökningen var 6,7 procent totalt för funktionshinder 2012. Kostnadsökningarna beror dels på löneökningar och planerad expansion av bostäder med särskild service, men också på att fler personer får insatser. Många har omfattande och komplexa behov.

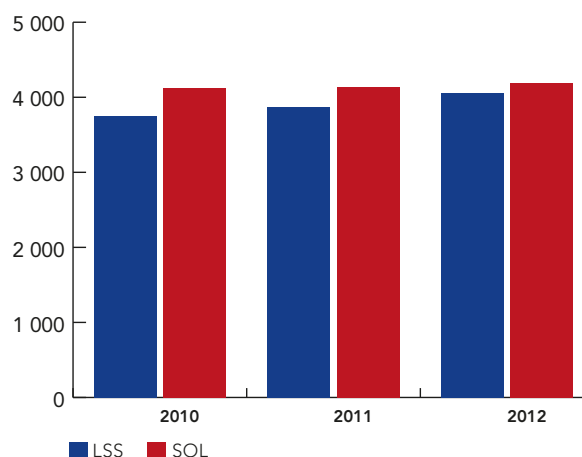
Människor med funktionsnedsättning

	2010	2011	2012
Nettokostnad (mnkr)	-2 466 *	-2 640 *	-2 817 *
Nettokostnadsutveckling (%)	2,2	7,0	6,7
Personalvolymförändring (%)	0,2	2,6	3,9

* Inklusive hemsjukvård för personer under 65 år.

Den höga kostnadsökningen från föregående år fortsatte även 2012. Kostnadsökningen var 6,7 procent totalt för funktionshinder 2012. Delvis förklaras ökningarna av löneökningen och planerad expansion av bostäder med särskild service samt ett ökat behov genom att fler personer beviljas insatser.

Antal personer med insats enligt LSS och bistånd enligt SOL

Äldre och sjukvård i hemmet

Äldreomsorgen har präglats av förbättrings- och utvecklingsarbete utifrån lagstiftning och kvalitet samtidigt som verksamheten har brottats med stora ekonomiska svårigheter och negativ publicitet om framförallt hemtjänsten.

En verksamhetsförändring har skett där allt fler äldre fått omfattande omsorgs- och vårdbehov tillgodosedda i det egna hemmet i stället för på sjukhus, äldreboende och korttidsplatser. Utvecklingen har gått mot att kommunal hälso- och sjukvård i samarbete med primärvården fått ett ökat ansvar gentemot en större grupp invånare. Allt mer av den avancerade sjukvården utförs i hemmet.

Äldres möjligheter till inflytande

Genom relationen med personalen skapas förutsättningar för tillit så att de äldre känner sig trygga och ges möjligheter till inflytande. Det handlar om att förflytta "makten" över insatserna från professionen till den äldre. Stadsdelarna har arbetat aktivt med perspektivförändringen genom bland annat dokumentation, kontinuitet och reflektionsmodeller. Den så kallade Göteborgsmodellen som innebär att den äldre kan förfoga över beviljade serviceinsatser ger ytterligare möjligheter till inflytande. Positiva effekter av Göteborgsmodellen för de äldre är att de mer sällan bemöts av "det där har du inte bistånd till och det får vi inte göra". Dock visar uppföljningen att modellen inte fått tillräckligt fokus.

Brister inom äldreomsorgen har varit i fokus

Äldreomsorgens kvalitet har uppmärksammats både nationellt och lokalt. Bland annat har Sveriges Kommuner och Landstings och Socialstyrelsens Öppna jämförelser inom hemtjänsten fått stor uppmärksamhet i lokal media med anledning av att Göteborg i jämförelser med andra kommuner har fått relativt låga värden. En stor del av underlaget till Öppna jämförelser hämtas från den nationella brukarundersökningen som görs varje år. Trots rankingen av staden i Öppna jämförelser visar brukarundersökningarna att de äldre är ganska nöjda med det stöd och den service de får.

För att höja kvaliteten i äldreomsorgen och tydliggöra för de äldre vad de kan förvänta sig av kommunernas äldreomsorg kan värdighetsgarantier inrättas. Staden har under året formulerat tre värdighetsgarantier:

- I Göteborgs Stad har du rätt att förfoga över den tid som beslutats för dina serviceinsatser
- I Göteborgs Stad informeras du om rätten att söka aktuella äldreboenden inom alla stadsdelar samt rätten att byta äldreboende om du så önskar
- I Göteborgs Stad har du rätt till anhörigstöd i form av avgiftsfri och individuellt anpassad avlösning i hemmet efter biståndsbeslut.

Implementeringen av värdighetsgarantierna påbörjades 2012 och pågår till och med 2013.

Fler bor hemma

Stadsdelarna har arbetat med omfattande omsorgs- och vårdinsatser inom hemtjänst och sjukvård i de äldres hem. Att omsorgstygden har ökat inom hemtjänsten märks genom att antalet beviljade timmar per äldre är högre än de senaste åren. Antalet lägenheter i äldreboende och korttidsplatser har som följd av verksamhetsförändringen minskat med cirka 200 lägenheter/platser per år 2010–2012. Trots minskningen har väntelistan till äldreboende inte varit så kort på många år. Även betalningsansvaret för utskrivningsklara patienter på sjukhus minskar för tredje året i rad.

Äldre och sjukvård i hemmet

Befolkningsramen	2010	2011	2012
Nettokostnad äldreomsorg (mnkr)	–3 649 *	–3 757 *	–3 894 *
Nettokostnadsutveckling äldreomsorg (%)	0,8	3,0	3,7
Nettokostnad hemsjukvård (mnkr)	–268 **	–304 **	–329 **
Nettokostnadsutveckling hemsjukvård (%)	–0,4	13,8	8,2
Personer med hemtjänst (snitt/månad)	8 699	8 741	8 795
Personer i äldreboende inkl korttid (snitt/månad)	4 910 ***	4 739 ***	4 520 ***
Betalningsansvar för utskrivningsklara, årsplatser	11,7	7,8	7,7

* Inklusive hemsjukvård för personer över 65 år.

** Hemsjukvård alla åldrar.

*** Drygt 80 platser inom Social resursnämnds verksamhet för personer över 65 år tillkommer.

Som framgår av tabellen så ökar antalet personer med hemtjänst och antalet lägenheter i äldreboende och korttidsplatser minskar. Nettokostnadsutvecklingen för 2012 är något högre än vad som kan förklaras av pris- och lönekonstnadsutvecklingen.

Ekonomi påverkar

Samtliga stadsdelar överskred sina ekonomiska ramar inom området äldre samt hälso- och sjukvård. Arbetet med att få en budget i balans har tagit mycket kraft från utvecklingsarbetet och förberedelsen för att möta framtidens förändringar.

Även med stora behov av hälso- och sjukvård kan vården ges i hemmet

Allt fler personer i alla åldrar får hälso- och sjukvård i det egna hemmet. Varje månad under 2012 fick cirka 9 000 personer kommunala hälso- och sjukvårdsinsatser och av dessa var cirka 15 procent personer under 65 år. I snitt har cirka 200 personer varit inskrivna i ASIH-teamen (avancerad sjukvård i hemmet).

God vård vid livets slut

Hospice är ett vårdalternativ för den sista tiden i livet. Under 2012 har det varit ett minskat behov av vård på hospice. Det kan förklaras med att om vården ges i hemmet på ett säkert sätt med hög kvalitet och av få personer med täta läkarkontakter så är det ofta det som den enskilde önskar.

Stödet till anhöriga

Stadsdelarna har anhörigkonsulenter som är kontaktpersoner till anhöriga. En för staden gemensam informationsbroschyr om anhörigstöd har tagits fram. Stödet som ges till anhöriga är både generellt och individuellt utformat.

Äldres bostäder ska bli mer tillgängliga

En viktig aspekt när äldre bor kvar i sitt hem är en god fysisk och social boendemiljö. Försöksverksamheten Görbra för äldre slutredovisade sitt uppdrag i december 2012. Resultatet visade att samverkan mellan de äldre, omsorgen och fastighetsbranschen är en framgångsfaktor vid renovering och underhåll av fastigheter. I samband med stamrenoveringar av små 50-talsbadrum bidrog samverkan exempelvis till nya lösningar på Bankogatan som inte kostade mer än traditionella men som var funktionella för både äldre och övriga hyresgäster. Vidare ledde det till åtgärder som förbättrad tillgänglighet i entréer, hissar och soprum samt till nära mötesplatser som stödjer ett hälsosamt äldreboende. De samhällsekonomiska beräkningarna visar att det finns stora samhällsekonomiska vinster i att genomföra tillgänglighetsåtgärder som främjar kvarboende.

Introduktion av teknik i äldreomsorgen

Med stöd av statliga stimulansmedel pågick några försöksverksamheter under 2012. Nattfrid var en av försöksverksamheterna där ett urval äldre personer fick erbjudande om att få tillsyn nattetid genom en kamera i sitt hem. Utvärderingen visade att merparten av de som prövade kände sig nöjda och trygga med tjänsten. Anhörigstöd och välfärdsteknologi är ett annat exempel på försöksverksamhet där en grupp äldre framgångsrikt testat surfplattor för kommunikation, vilket motverkat ensamhet och stärkt självkänslan. Försöksverksamheten har även testat GPS-larm tillsammans med anhöriga och närstående och visat att dessa bidrar till ökad trygghet, självkänsla och frihet. Nu återstår att dra lärdom av försöken och implementera välfärdsteknologin som ett komplement till övrig äldreomsorg.

Valfrihet enligt Lagen om valfrihet (LOV) har utretts

Staden har med stöd av statliga stimulansmedel utrett förutsättningarna för införande av valfrihetssystem enligt Lagen om valfrihet (LOV). Utredningsarbetet har resulterat i ett underlag för fortsatta politiska diskussioner och överväganden.

Attraktiv arbetsgivare

Målsättningen inom äldreomsorgen är att alla anställda ska erbjudas heltidsanställning och att antalet timavlönade ska minska. Ett nytt arbetssätt har införts som innebär att en ökad grundbemanning ska användas för att täcka planerad frånvaro. Antalet månadsanställda medarbetare inom äldreomsorgen med heltidsanställning har mellan åren 2011 och 2012 ökat från 70 till 82 procent.

Vård och omsorg en attraktiv bransch med stora möjligheter till utveckling

Äldreomsorgen och hälso- och sjukvården står inför stora förändringar och behöver fler engagerade och kunniga medarbetare. De som redan finns i verksamheterna måste vilja vara kvar och ett antal nya medarbetare behöver rekryteras. Det måste finnas utbildad personal att anställa och därför är samverkan inom kommunen och mellan kommuner, region och universitet central. Den äldre befolkningen kommer att öka och det finns all anledning att ta tillvara de kommande åren för att förbereda staden.

Aqua zumba vid Badkalas för seniorer, en av aktiviteterna inom ramen för EU-äldreåret 2012. Foto: Leif Gustafsson

Arbetsmarknadsinsatser

Under 2012 ökade arbetslösheten i Göteborg och antalet arbetslösa uppgick i december 2012 till 25 013 personer enligt Arbetsförmedlingens statistik.

Särskilt utsatta är unga i åldern 18–24 år, utrikes födda och personer med funktionsnedsättning. Ett gemensamt problem för dessa grupper är ofta en otillräcklig utbildningsbakgrund och begränsad yrkeserfarenhet. Samtidigt visar exempel från staden att en del av denna arbetslöshetsproblematik kan avhjälpas med utbildningsinsatser och individuell matchning mot arbete.

Stadens insatser

Stadens arbetsmarknadsinsatser uppvisar stor variation i åtgärder och med stora möjligheter till individuella anpassningar men också att tillgången på åtgärder varierar mellan stadsdelarna. En avgörande framgångsfaktor för att motverka arbetslöshet är möjligheten till utbildning och matchning mot arbete. Inte minst för personer med bristfällig skolunderbyggnad utgör utbildningsinslagen och matchning en avgörande insats vilket exempelvis styrks av att Vuxenutbildningsförvaltningen redovisar en ökad andel personer som efter avslutade studier erhållit arbete. Möjligheten till anställning inom staden är en annan åtgärd som medför bättre möjligheter till egen försörjning. Ett exempel på en sådan insats är "Intro-ett år" som ersatte sysselsättningsfasen under 2012. Inom åtgärden, offentlig skyddad anställning, har påbörjats insatser som skall leda till att deltagarna kan erhålla arbete på den öppna arbetsmarknaden. Uppföljningen av de ungdomar som hoppar av gymnasiet innebär också möjlighet till fortsatta insatser vid arbetsmarknadsenheterna vilket kan leda till fortsatta studier eller arbete. Under 2012 påbörjades arbetet med social upphandling som skapar möjlighet till inträde på arbetsmarknaden för personer som bedöms stå långt från arbetsmarknaden. Inom arbetsmarknadsområdet har staden ett väl utvecklat samarbete med Arbetsförmedling, Försäkringskassan och samordningsförbunden. Ett ytterligare inslag inom staden är projekt med stöd av Europeiska socialfonden som medför möjligheter till utveckling av nya arbetsmetoder.

Framtidsfrågor

En viktig framtidsfråga för staden är att minska andelen personer som är långtidsberoende av försörjningsstöd på grund av arbetslöshet vilket också medför ett utanförskap. Denna grupps behov behöver definieras för att kunna erbjudas individuella kompetensutvecklingsinsatser och möjligheter till att få yrkeserfarenhet. Detta

förutsätter nära samarbete inom staden med Arbetsförmedling och vuxenutbildning.

Inom gruppen ungdomar i åldrarna 18–24 år återfinns en tilltagande andel som är långtidsberoende av försörjningsstöd. Många insatser riktas också mot denna målgrupp. En viktig insats för att förebygga ungdomsarbetslösheten är uppföljningen av de ungdomar som hoppar av gymnasiet. Bland insatser som riktas till dessa ungdomar återfinns förutom Utbildningsförvaltningens och stadsdelarnas åtgärder också projekten "Unga in", ett nationellt projekt under ledning av Arbetsförmedlingen och "Plug-in" som samordnas av Sveriges Kommuner och Landsting.

Staden arbetar med att etablera vägar för de prioriterade grupperna att kunna bli anställda i Göteborgs Stad. Nuvarande arbete för att utveckla former för social upphandling utgör ett viktigt inslag för att kunna vidga utsatta gruppers förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden. Ett ytterligare inslag för utsatta grupper kan vara att även föra in sociala hänsyn inom markanvisning, vilket exempelvis London har gjort med stor framgång. För personer med funktionsnedsättning innehåller FunkA utredningens betänkande "Sänkta trösklar – högt i tak" förändringar som kan medföra ökade möjligheter till att etablera sig på arbetsmarknaden.

Bebyggelse och bostad

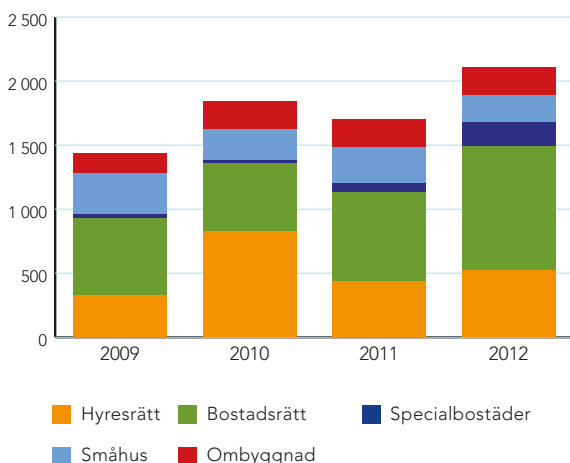
Den europeiska lågkonjunkturen märktes knappast inom den göteborgska byggsektorn under 2012. Under året blev det över 2 000 nya inflyttningsklara bostäder. Trots omfattande åtgärder för att långsiktigt uppnå högre grad av social balans och ökad integration har segregationen på senare tid fördjupats, såväl i Göteborg som i andra större städer.

Göteborg har haft en kraftig utveckling under senare år med stor inflyttning och ökad pendling vilket ställer krav på såväl bostadssektorn som infrastrukturen. Den omfattande inflyttningen har medfört en brist på bostäder och ett ökande tryck på bostadsmarknaden. Något som i sin tur bidrar till att segregeringse mekanismer ger kraftigare utslag. Samlat innebär det en stor utmaning att klara detta inom ramen för begreppet hållbar utveckling.

Bostadsbyggandet ökade något

På grund av lågkonjunktur och finanskris gick antalet byggstartade bostäder ner under åren 2008 till 2010 vilket påverkade antalet färdigställda bostäder 2012. Under innevarande år har 2 110 bostäder färdigställts vilket är lägre än målet 2 500 nya bostäder. Eftersom tiden från möjlig start för byggprojekteringen fram till färdig bostad är lång är det inte möjligt att på kort tid öka bostadsproduktionen.

Bostadsbyggande 2009–2012

I slutet av året pågick byggande av cirka 2 900 bostäder, vilket är en ökning jämfört med situationen ett år tidigare. Den största andelen av dessa återfinns i stadsdelarna Lundby och i Askim-Frölunda-Högsbo. Bland det som färdigställts under 2012 är 37 procent hyresrätter. Av de påbörjade bostäderna är 50 procent bostadsrätter.

Småhus med äganderätt utgör 10 procent av det som färdigställts och 8 procent av det som påbörjats.

Blandade upplåtelseformer och kompletteringsbyggande i stadens olika delar är en viktig målsättning för att uppnå högre grad av social balans och ökad integration. Byggande för att komplettera den befintliga bebyggelsen pågår bland annat i Frölunda, Högsbo och Tynnered.

Kvillebäcken är en ny grön stadsdel som nu byggs med 2000 nya lägenheter. Visionen är en levande stadsdel där mötet mellan människor står i fokus och där invånarna kan leva klimatsmart. För första gången certifieras ett helt bostadsområde enligt miljöklassningssystemet Miljöbyggnad. Nu byggs även en Saluhall som ska fyllas av 10–12 butiker med spännande och variationsrikt innehåll.

Att säkra bostadsförsörjningen för invånargrupper som har särskilt svårt att ta sig in på bostadsmarknaden är en strategiskt viktig fråga för staden. I bred samverkan har staden initierat ett arbete för att långsiktigt möta bostadsbehovet hos dessa grupper.

Samordnad fysisk planering pågår

För några år sedan antog kommunfullmäktige en ny översiktsplan. Arbetet fortsätter nu med fördjupningar för bland annat Mölndalsåns dalgång och Torsviken. Inför framtida översiktsplanering har staden arbetat med en utbyggnadsplanering där möjligheter för bostadsbyggande i stadens olika delar provas. Detta görs i nära samverkan med framtagandet av en trafikstrategi och grönplanearbetet. Under hösten påbörjades även ett arbete med att ta fram en ny bullerpolicy.

Behovet av bostäder är fortsatt högt och ett arbete pågår för att öka planberedskapen. Målet under 2012 har varit att det ska finnas 3 500 bostäder i de planer som startas och 2 500–3 000 i antagna planer. Detta har kunnat nås genom att några stora detaljplaner har antagits (i några fall återstår kommunfullmäktiges beslut): Skeppsbron, Torpagatan, Stora Torp, Norr om Uggleddal samt Närcentrum vid Brottkärrsmotet. Att skapa blandstad där så är möjligt har varit i fokus liksom att göra planerna flexibla.

Fysisk planering – nyckeltal

	2010	2011	2012
Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner	1 130	1 900	3 001
Antal tusen kvm verksamhetsyta i antagna detaljplaner	265	485	370
Antal beslutande bygglov	*	3 500	3 531
Antal lantmäteriförrättningar	343	356	320

* Uppgiften kunde inte tas fram på grund av byte av system.

Vid flera tillfällen har det nya verktyget för sociala konsekvensanalyser och barnkonsekvensanalyser använts i samband med planer. Metoden har också presenterats i internationella sammanhang, bland annat World Urban Forum i Neapel.

Visionen för Älvstaden ska nu genomföras

Centrala Älvstaden innebär en fantastisk möjlighet för Göteborg att stärka stadskärnan och förena staden över älven såväl fysiskt som socialt. Processen för att utveckla området har passerat en milstolpe under året genom att visionsarbetet för Centrala Älvstaden avslutats. Stadens nämnder och styrelser har nu getts det operativa ansvaret för genomförandet av visionen och strategierna. Samverkan med forskning, bland annat inom Mistra Urban Futures, har varit en självklar del av visionsarbetet och är så även i genomförandet.

Visionen tar fasta på fyra huvuddrag:

- Älvstaden ska öppna sig för världen. Vara dynamisk och inkluderande.
- Staden ska förenas över älven. Både fysiskt och socialt. Segregationen ska motverkas och social sammanhållning stödjas.
- Göteborg ska vara en grönskande stad som låter vattnet – med mötesplatser och aktiviteter – bli en tillgång för alla.
- Älvstaden ska stärka stadskärnan. Den blandade staden ska ha flera knutpunkter som lätt nås via bra kommunikationer.

I centrala lägen i Göteborg kommer framöver attraktiva områden att växa fram nära vatten. Ledstjärnan är att alla göteborgare på något sätt ska ha tillgång till älven.

Förnyelsearbete i nordost pågår

Utveckling Nordost – Sveriges största EU-projekt inom stadsutveckling – är en pågående satsning för ökad attraktionskraft och fler arbetstillfällen i nordöstra Göteborg. Sammanlagt satsas 123 miljoner kronor i Angered och Östra Göteborg under 2011–2013. Hittills har projektet bland annat lett till att Hammarkullens spårvagnshållplats rustats upp och fått konstinstallationer, och arbete med att förnya Hammarparken har startat. Boende i Hammarkullen, såväl vuxna som barn, har deltagit och kommit med förslag till hur parken kan förnyas. När upprustningen ska genomföras kommer ungdomar i området att erbjudas jobb eller praktik i

arbetet med Hammarparken. Även förnyelse och upprustning av kulturhuset Blå Stället har satts igång. Två Business Center – ett i Angered och ett i Bergsjön – ger rådgivning till entreprenörer som vill starta affärsverksamhet.

Socialt blandat boende i fokus

Den stora utmaningen för såväl Göteborg som övriga storstäder är att utveckla stadens strategier för integration och social sammanhållning. En uppmärksam rapport har initierats av stadens verksamheter på temat "Socialt blandat boende i Göteborg – En kunskapsöversikt om bostäder för låginkomsttagare och socialt blandade boenden i Europa, och möjligheterna att finna nya verktyg i Göteborg". Ett resultat av diskussionen som följde var att staden nu går vidare med att närmare undersöka vilka möjligheter som finns för att stödja boende i stadens olika delar, för dem som har små ekonomiska resurser.

Samtalet om stadens utveckling är intensivt

Ett brett arbete med föra dialog om stadens dynamiska utveckling har inletts. Ett stort antal publika seminarier har genomförts som debattserien "Göteborg Live", där olika tematiska frågor och problemställningar i utformningen av det framtida Göteborg lyfts. Webbportalen "Min Stad" lanserades under året. Där kan allmänheten utforska staden i 3D och göra inlägg om hur staden ska byggas. Flera nationella och internationella konferenser på temat hållbar stadsutveckling hölls i Göteborg under året såsom Arena Hållbar Stad i arrangemang av Delegationen för hållbara städer och Mistra Urban Futures, och 56:e världskongressen i arrangemang av IFHP – International Federation for Housing and Planning.

Älvrummet nere vid Operan är en av stadens arenor för samtal om hållbar stadsutveckling. Under 2012 hade Älvrummet 86 000 besökare och 413 bokade grupper besökte utställningen. I Älvrummet anordnas välbesökta debattkvällar, soppluncher och utställningar av förslag och planer.

I alla stadsdelar pågår dialog med invånare om stadsutveckling. Det kan handla om såväl avgränsade projekt kring upprustning av skolor, lek- och idrottsplatser som mer omfattande omvandlingsprocesser för lokala torg, parker och stadsdelscentrum. Både barn och vuxnas synpunkter omhändertas i det fortsatta arbetet med detaljplaner. Det har bland annat varit aktuellt i utveckling av Selma Lagerlöfs torg och Kärra Centrum samt Opaltorget.

Det byggs och byggs om med kvalitet

Lindholmen har fått ett nytt landmärke genom ett spännande hus – Kuggen. På en svår men viktig plats, i centrum av det framväxande Lindholmen, bildar Kuggen en fysisk förbindelse mellan utbildning, forskning och näringsliv. Med uppenbar auktoritet blir den genom sin blotta gestalt stadsdelens självklara mittpunkt.

En ombyggnad med kvalitet är Pagoden i Gullbergsvass. Huset har länge varit ett karakteristiskt hus i staden men under många år stått tomt och övergivet. Nu har det fått nytt liv. Genom ett nästintill kirurgiskt ingrepp i husets stomme har en långsträckt ljusgård åt öster skapats. Denna ljusgård formar ett öppet samband i byggnaden och löser samtidigt problemet med husets mått och volymer som annars hade gett en alltför mörk mittkärna.

Tillgängligare och vackrare stad

Under året har en lägesrapport om inventeringsarbetet för enkelt avhjälpta hinder tagits fram. Nästa steg är att ta fram åtgärdsplaner. Därefter kan hela behovet av åtgärder överblickas och även fördelas på ansvariga, fastighetsägare och hyresgäster.

Även bostadsbeståndet ska kontinuerligt inventeras och tillgänglighetsmärkas. De kommunala bostadsföretagen har en rutin för inventeringen och tillgänglighetsmarkeringar sina lägenheter, bland annat vid annonsering i Boplatser Göteborg. De privata fastighetsägarna har nu börjat bidra med tillgänglighetsuppgifter för sina lägenheter. Även bostadsrättsföreningar har visat engagemang i frågan.

Policyn för Stadens Golv och policyn för Stadens Möbler färdigställdes under 2012. Den förstnämnda avser markbeläggningen och hur den ska uppfylla krav på tillgänglighet och trafiksäkerhet och skönhet. Policyn om Stadens Möbler ska vägleda i hur offentliga möbler som till exempel soffor, papperskorgar och cykelställ utformas, placeras och färgsätts.

Mötesplatser för alla åldrar

I år invigdes en 25 meter bred betongpuck vid Röda Sten. Det är den nya skejtytan som är färdig att intas av stadens brådkare. Designen har tagits fram i samarbete med två medlemmar från Göteborg skateboardförening. Flera skejtytor finns runt om i Göteborg, den största är Actionparken vid Burgården.

En ny mötesplats är den renoverade lekplatsen vid Svarte Mosse i Biskopsgården. Den smälter in i naturen eftersom det var så barnen ville ha det. Barn från Sjumilaskolan har ingått i planeringsarbetet från början till slut. Resultatet har blivit en lek- och mötesplats som är full av redskap i naturmaterial, med funktioner som anknyter till den omgivande naturen. Samtidigt är lekplatsen tillgänglighetsanpassad.

Ett annat exempel på mötesplats är det nya äldreboendet på Sehlstedtsgränd på Hisingen. På bottenvåningen finns flera utrymmen som är öppna för allmänheten. Hit kan även de boende gå tillsammans med sina vänner och anhöriga, titta på konst, njuta av lugnet på någon av atri-umgårdarna eller ta en matbit på restaurangen. Utanför huset finns ett utegym och en boulebana.

Vetenskapsfestivalens, Kulturkalaset och stora delar av Julstadens stora utbud är gratis och innehållsmässigt finns det någonting för alla. Detta bidrar till att människor i stadens olika delar lätt kan mötas kring ett gemensamt intresse.

Utmaningar och möjligheter

För Göteborg är det en stor utmaning att nu bygga ut en långsiktigt hållbar stad. Genom flera beslut under året har visionen om det framtida Göteborg blivit tydligare. Planeringsmässigt ligger man långt framme för att hantera klimatutmaningarna. De lågt liggande centrala områdena, som samtidigt är de mest expansiva regiondelarna, behöver säkras mot framtida havshöjning. Nya hus kommer ekologiskt och energimässigt bli allt bättre. Genomförda och kommande infrastruktursatsningar är en central del i utbyggnaden av staden.

Staden behöver ännu mer länkas samman såväl fysiskt som socialt. Den största utmaningen ligger i att skapa förutsättningar för socialt blandat boende i stadens olika delar och som bidrar till ökad integration och social sammanhållning.

De initiativ kring bred samverkan som tagits, ett väl fungerande näringsliv och en framstående universitets- och högskolemiljö ger goda förutsättningar för att möta stadens stora och komplexa utmaningar och en god utveckling på sikt.

Flera skejtytor finns runt om i Göteborg, den största är Actionparken vid Burgården. Foto: Jeanette Larsson

Trafik

Under året har planering och åtgärder kopplade till det Västsvenska paketet stått i fokus. Kollektivtrafikresandet ökar, fler cyklar och biltrafiken minskar något. Trafiken påverkades av de ombyggnationer och trafikomläggningar som pågått.

Västsvenska paketet rullar på

Västssverige växer och Göteborg är ett viktigt tillväxtnav för hela Västssverige. Väg- och järnvägsnätet räcker inte till idag och det kommer att bli ännu svårare att ta sig fram om inget görs. Genom Västsvenska paketet görs en stor satsning på att skapa framtidens infrastruktur-system. Under året har förberedelserna inför trängselskattens införande den 1 januari 2013 varit intensiva. Åtgärder har utförts på statlig väg, kommunala gator

samt på järnvägen. Åtgärder görs för att öka framkomligheten för buss och cykel och för att öka tillgången till pendelparkeringar i regionen. Vidare har järnvägsplattformer förlängts för att få plats med längre tåg och åtgärder har genomförts för att öka trafiksäkerhet och minska buller där trafikflödet kan komma att öka då trängselskatten införs.

Kostnaderna för byggandet av trängselskattesystemet bedöms bli lägre än budgeterat. Kostnadsprognosen är i dagsläget cirka 600 mnkr, att jämföra med en budget på 950 mnkr.

Kollektivtrafiken har en förändrad trafikering sedan den 9 december. Under december hade framför allt busstrafiken en del initiala bekymmer. Efter vidtagna åtgärder och minskad trafik efter trängselskatternas start så fungerar det bra.

För att regelbundna bilpendlare ska upptäcka fördelarna med kollektivtrafiken erbjöds 250 000 av dessa ett gratis tvåveckors provåkarkort. Målsättningen är att 12 000 bilpendlare sedan blir nya kunder i kollektivtrafiken.

Planeringen för Västlänken är på gång hos både Trafikverket, som planerar tunneln, och Göteborgs stad som gör detaljplaner vid bland annat stationslägena.

Marieholmstunneln och Marieholmsbrons detaljplan förväntas beslutas av kommunfullmäktige i under våren 2013. Byggstart för bron och tunneln ska enligt plan ske senare under 2013.

Den nya Götaälvbron har fått namnet Hisingsbron och ska ligga öster om befintlig bro. Hisingsbron kommer att ha en fri höjd på 13 meter och därmed vara lägre än dagens bro. En designävling om brons exakta utformning ska utlysas under våren 2013.

Arbetet med Västsvenska paketet håller sig väl inom de ekonomiska ramar som satts genom avtal. Arbeta pågår för att under 2013 ta fram ett avtal för block 2 i Västsvenska paketet.

Kollektivtrafikresandet ökar

Resandet med kollektivtrafiken i Västssverige fortsätter att öka, störst tillströmning av nya resenärer var det för tågtrafiken som ökade med 22 procent. Resandet i Göteborgs kollektivtrafik ökade med 1 procent mellan 2011 och 2012. Sedan 2008 har kollektivtrafiken i Göteborg ökat med 28 procent. Resandet med späravn visar en svag nedgång.

Resandet med kollektivtrafiken i Västssverige fortsätter att öka, störst tillströmning av nya resenärer var det för tågtrafiken.
Foto: Jeanette Larsson

Färdmedelsfördelning i Göteborg 2012

Bil	42 %
Kollektivt	25 %
Cykel	6 %
Till fots	24 %

Den generella trafikutvecklingen för biltrafiken visar mellan 2011 och 2012 på en liten minskning, 0,4 procent. Trots nedgången ökar trafiken över kommungränssnittet med 0,5 procent. Trenden med minskad trafik i centrala staden fortsätter. Detta är bland annat en konsekvens av ombyggnationer och trafikomläggningar, men även parkeringsplatsernas taxor och tillgång påverkans.

Västra Götalandsregionen ensam ägare till kollektivtrafiken

Från 1 januari 2012 har ansvaret för kollektivtrafiken helt förts över till den regionala kollektivtrafikmyndigheten i Västra Götalandsregionen. Göteborgs Stads roll har förändrats från att ha haft fullt ansvar och beslutskraft till att medverka i de långsiktiga och strategiska diskussionerna som sker i de delregionala kollektivtrafikråden. På uppdrag av VGR ansvarar staden fortsatt för spårvagnstrafiken.

Vid årets slut var 64 av 65 vagnar av den nya typen M32 levererade. Alla nya vagnar har inte kunnat tas i drift, men det har totalt funnits tillräckligt många vagnar tillgängliga för att upprätthålla den planerade trafiken. En upphandling av nya spårvagnar planeras under 2013.

Satsningar görs på cykel

Flera satsningar har gjorts för att öka antalet cykelresor. Andelen göteborgare som använder cykel är relativt konstant från år till år. Cirka 105 000 cykelresor görs per dygn, det motsvarar cirka sex procent av alla resor under en dag. I Göteborg finns ett cykelnät på cirka 770 km, vilket är längre än både Stockholms och Malmös nät. Under året har flera nya cykelbanor kommit till och satsningar har gjorts på information och tjänster samt cykelpumpar och service.

Låncykelsystemet Styr&Ställ är mycket framgångsrikt och antalet lån ökade med cirka 9 procent mellan 2011 till 2012. Under 2013 ska systemet byggas ut med ytterligare cirka 20 stationer.

Göteborgs hamns tågpendlar blir fler

Transporterna på järnväg till Göteborgs hamn fortsätter att växa. Antalet containrar som transporterades till och från hamnen ökade under året med tio procent. Ökningen kommer främst från ökade volymer på ostkusten och den nyöppnade pendeln till Sundsvall. Totalt finns nu 26 järnvägspendlar i systemet.

I september 2012 kom beskedet i regeringens budgetproposition att hamnbanan till Göteborgs hamn kan byggas ut till dubbelspår 2015 eller 2015 – fyra år tidigare än i de ursprungliga planen. Hamnbanan är på många sätt Sveriges pulsåder – ett stopp på den får stora

konsekvenser för import- och exportföretag i hela landet. Utbyggnaden omfattar dubbelspår på större delen av hamnbanan samt en ny järnvägsbro, Marieholmsbron, över Göta älv. Göteborgs Hamn, AB Volvo, Västra Götalandsregionen, Göteborgs Stad och EU har gått in med sammanlagt 365 miljoner kronor.

Från färdtjänst till kollektivtrafik

Tillgängligheten i kollektivtrafiken har förbättrats under året. Målet att nå 100 procent läggolv i kollektivtrafiken har försvärats av att det funnits behov av att köra vidare med de äldsta spårvagnarna. Under 2012 har arbetet fortsatt med att tillgänglighetsanpassa fler hållplatser och gångstråk.

Det finns flexlinjebussar i samtliga stadsdelar, vissa linjerna kör även på lördagar. Flexlinjeresor utförda av färdtjänstresenärer fortsätter att öka.

Resandeutveckling färdtjänsten – nyckeltal

1000-tal resor	2010	2011	2012
Färdtjänstresor	538	531	527
Flexlinjeresor (färdtjänstresenärer)	158	208	236

Nya järnvägssträckningar för snabbare och miljövänligare resor

Ny järnväg och väg mellan Trollhättan och Göteborg invigdes i december, dessa innebär förkortade restider för resande på sträckan. Regeringen har pekat ut sträckan Göteborg–Borås som viktig att bygga en konkurrenskraftig järnväg på, preliminärt beräknas byggstart för den första etappen kunna ske 2020. Staden medverkar i ett EU-projektet COINCO (Corridor of Innovation and Cooperation) även benämnt ”The Scandinavian 8 million City”. Projektet studerar bland annat vilka miljöfördelar en utbyggnad av de spårbundna transportsystemen i korridoren Oslo–Göteborg–Malmö–Köpenhamn skulle medföra.

Göteborg växer och utvecklas

Allt fler väljer att flytta till Göteborg och fler västsvenskar har börjat pendla till annan kommun för att arbeta. När fler vill bo och arbeta i Göteborg innebär det större efterfrågan på bland annat kapacitet i väg-, järnvägs- och kollektivtrafiksystemet. För att klara klimat- och miljöutmaningen kommer det att ställas krav på nytänkande i både stadsplanering och på teknikutveckling. Planering och byggande i tätbebyggda områden är komplext, så samverkan mellan olika aktörer är viktigt. 2013 kommer effekterna av trängselskatten att märkas. Trafiken beräknas generellt minska med cirka 10–15 procent och framkomligheten och luften förväntas bli bättre. Genom ett folkiniciativ överlämnades i februari 2013 namnunderskrifter med krav på folkomröstning gällande trängselskatten.

Kultur och fritid

Fritid för alla satte fokus på personalens och föreningslivets kunskaper för att på ett bra sätt kunna möta barn och unga med olika funktionsnedsättningar. Stadens ungdomar fick fler mötesplatser och större möjligheter att utveckla sina kreativa talanger.

Barn och unga i Göteborg var nöjda med sin fritids-situation även om det varierade mellan stadsdelarna. Ett tydligt samband fanns mellan hög nöjdhet med sin fritid och ett aktivt föreningsliv. Detta framkom i enkäten Barn och ungas fritid i Göteborg som genomfördes hösten 2012. För att göra det möjligt för alla barn och unga att prova på och delta i olika aktiviteter var de flesta verksamheter kostnadsfria eller hade en låg avgift.

Under året sattes fokus på insatser för att barn- och ungdomar med olika funktionsnedsättningar skulle få möjlighet att delta i fritidsaktiviteter, idrott, kulturskola eller besöka fritidsgården. Personal och föreningsliv fick utbildning för att bättre kunna möta de unga. Otillgängliga gamla fritidslokaler var och är ett problem som behöver åtgärdas. Ett gott exempel är det renoverade Stenhuset i Majorna som invigdes under året och numera är helt tillgänglighetsanpassat. Fritids-verksamheten i huset blev också först med hbtq-certifiering. Nya idrottsanläggningar byggs tillgänglighetsanpassade och också med en teknik som närmar sig passivhusteknik för minskad energiåtgång.

Barnkulturåret

Barnkulturåret 2012 arrangerades tillsammans med ett 60-tal olika aktörer och innehöll allt från kompetensutveckling för personal till festivaler för barn och familjer. Backa teater för barn och ungdomar stärkte sin position som ledande teater i landet för barn och unga genom sitt interaktiva arbete med publiken såväl i produktionen som under föreställning. Backa teater fick i slutet av året inbjudan att delta i Nordic Cool, den nordiska kulturveckan i Washington, i början av 2013.

Alfons Åberg flyttade till Göteborg

Alfons Åberg-huset, ett nytt kulturhus för små barn, invigdes i oktober av kronprinsessan Victoria och prins Daniel. Här får barn möjlighet att utvecklas genom lek, lärdom och kulturupplevelser i sagans värld. Förutom att vara en tillgång för barnen i Göteborg är tanken att verksamheten ska bli ett attraktivt besöksmål för turister och besökare till staden. En stiftelse har bildats av Göteborgs stad, och författaren Gunilla Bergströms släkt. Fem större företag har dessutom bidragit med vardera 2 mnkr i sponsorstöd.

Kulturhus för, av och med unga

Frilagret, ett kulturhus för unga öppnade i augusti, med en grupp nya ambassadörer som ska tillgodose att ungas

medbestämmande genomsyrar verksamheten. Arena 29, en annan kreativ kulturell mötesplats för ungdomar mellan 16 och 20 år, invigdes under året. Verksamheten styrs av ungdomars egna initiativ. Här kan alla starta projekt och få utlopp för sin kreativitet genom tillgång till lokaler för teater, dans och konserter. Arena 29 har också kafé, ateljé, replokaler och mötesrum. För tredje året i rad genomfördes Kultursommarjobb för 82 ungdomar som hade till uppgift att sprida dans, musik, nycirkus och teater på stadens gator och torg.

150 miljoner i stöd till föreningsliv och det fria kulturlivet med fokus på jämn fördelning mellan könen

I stort sett alla stadsdelsnämnder gjorde en översyn av föreningsstöden för att rikta mer stöd till ökad mångfald, jämställdhet och motverka negativ normbildning. Ett resultat blev att flickor/kvinnor fick ta del av minst 50 procent av föreningsstöden. Stadsdelsnämndernas och Idrott- och föreningsnämndens föreningsbidrag för aktiviteter, anläggningar och riktade insatser till barn och unga uppgick till 98,9 mnkr. Det fria kulturlivet fick kulturstöd med 56 mnkr som under året fördelades till 283 organisationer och 105 enskilda stipendiater.

Stadsbiblioteket vid Götaplatsen stängdes i mars månad för ombyggnad. Det innebar ökat tryck på närliggande stadsdelsbibliotek. Museerna har alltmer utvecklats till mötesplatser bland annat genom etablering av "nischbiblioteken" Miini på Röhsska museet och Dynamo och Global på Stadsmuseet som fungerade som stödbibliotek tillsammans med "Stadsbiblioteket 300 kvadrat" under ombyggnaden av det gamla stadsbiblioteket.

Evenemangen satte Göteborg på kartan

Stora Teatern blev under året gästspelsscenen och började forma sin verksamhet. En ny biljett- och informationscentral för det fria kulturlivet startades i teaterns foajé. Årets Dans & Teaterfestival erbjöd 40 föreställningar från 15 länder. Andra större evenemang var Kulturkallaset med 1 350 000 besökare, Kulturnatta, Sommarunderhållningen och Medborgarskapsceremonin.

Musiken präglade många av årets evenemang. MTV-galan på Götaplatsen nådde 550 miljoner TV-tittare i hela världen. 170 000 såg Madonna och Bruce Springsteen på Ullevi. Metaltown tioårsjubilerade och musikfestivalen Way Out West utökades från två till tre dagar och fick med ett starkt artistuppbåd "sätta lapp

Backa teaters föreställning "Utopia".

Foto: Ola Kjellbye

på luckan" för sjätte året i rad. Utanför Ulleviarenan genomfördes evenemanget Summerburst med 30 000 besökare under två dagar. "Supermatchen" i fotboll mellan FC Barcelona och Manchester United drog 48 000 besökare på ett delvis ombyggt Ullevi.

Kviberg gick från vision mot förverkligande

I Kvibergsområdet byggdes bostäder och förskola. I anslutning till bostäderna finns ett stort sport- och fritidsområde som knyter ihop flera stadsdelar. Här ska näringsliv med anknytning till idrott etableras. Vision Kviberg är ett samverkansprojekt mellan staden, byggföretag, föreningsliv och småföretag. Den stora multisportanläggningen, som byggs i privat regi, ska innehålla skola med inriktning fotboll, skidcentrum, sporthallar m m började byggas under hösten. Parallellt planerar kommunen för en ny entré med mötesplats, parkering och aktivitetsområde.

Framtidsutsikter

Göteborg har varit och är en evenemangsstad. För att möta framtiden krävs visionsarbete och ställningstagande till en ny arenastrategi och ett evenemangsområde där olika smakriktningar kan mötas.

Ett fortsatt tillgänglighetsarbete till stadens verksamheter och mötesplatser är nödvändigt för att alla barn och unga ska kunna utöva fritidsaktiviteter och berika livet parallellt med utbildning för stadens personal, föreningar och arrangörer. För de gamla som inte kan

ta sig till kulturen, får kulturen ta sig till medborgarna. Därför pågår en översyn och inventering av tillgången till kultur för den grupp äldre som har svårighet att ta del av det allmänna kulturutbudet.

Gäster/besökare 1 000-tal

	2010	2011	2012
Uthyrning av idrottsanläggningar (planer och hallar, timmar)	279	281	277
– varav sporthallar	131	137	140
Gästnätter vid idrottscuper	219	208	224
Simhallar	913	1 006	1 023
Ullevi	200	188	358
Scandinavium	649	633	680
Liseberg, nöjesparken	2 881	2 900	2 800
– varav Jul på Liseberg	495	432	472
Stadsteatern	110	114	112
– varav barn och ungdomar	19	21	13
Konsthallen	35	38	35
Stadsbiblioteket	1 201	1 192	498 *
Stadsdelsbiblioteket	2 888	2 982	2 993
Museibesök	605	649	762
– varav barn	127	200	216
Uthyrda fritidsbåtplatser, antal	7 287	7 143	7 219

* Öppet januari–mars. ** Inklusive besök till tillfälliga bibliotek.

Näringsliv och turism

Kommunen samlar sig för att förbättra och förenkla för företagen. Målet är att näringslivsklimatet i Göteborg ska förbättras. Ett samlat strategiskt arbete kring turism och evenemang har lett till att Göteborg positionerar sig som en evenemangsdestination.

Göteborg sattes, precis som resten av Europa, på prov under den rådande konjunkturen. Staden klarade sig dock relativt väl under 2012 och såväl nyföretagandet som sysselsättningen, hamnvolymer och turismen ökade.

En ny företagslots ska stödja företagen

Företagen i Göteborgsregionen växer mer än rikssnittet, regionen har ett högt nyföretagande och många kvalificerade investeringar/etableringar görs. Men företagsklimatet i Göteborg rankas lägst bland alla storstadsregioner. För att råda bot på detta invigdes i december en företagslots på Business Region Göteborg som ska stödja små och medelstora företag i dess kontakter med kommunen.

Arbete för att stödja företag i Nordost

Inom ramen för Utveckling i Nordost AB (UNO) pågår ett arbete för att skapa fler jobb, mer nätverkande och nya etableringar i Nordöstra Göteborg. För att nå målen arbetar UNO med att stödja personer som vill starta företag, stärka de befintliga företagen och företagarföreningarna samt skapa nätverk. Under året har ett mentorskapsprogram initierats, ett kvinnligt företagarnätverk har startats och satsningar har gjorts på somaliska entreprenörer. BRG har också byggt upp två småföretagarcentrum.

De kreativa näringarna växer

ADA, en mötesplats för design och marknadskommunikation, arbetar med de kreativa näringar i Västsverige. De skapar förutsättningar för att regionen behåller och lockar till sig nya aktörer inom de kreativa näringarna. Under 2012 lanserades en webbsida som ska locka internationella kreatörer till Göteborg, detta i samverkan med näringsliv och universitet. Inom UNO har en kulturinkubator startats upp, som resulterade i sex nya företag.

Containerrekord i hamnen

Göteborgs hamn utökade sin totala marknadsandel till 60 procent och containertrafiken slog rekord. Främst är det järnvägen i kombination med oceananlöpen som har flyttat volymer. Ro/ro-volymer, som i första hand är flöden inom Europa, endast minskat med 4 procent på helåret. Volvo personvagnar har minskat produktion och personal under 2012 vilket syns tydligt i antalet hanterade bilar i hamnen under 2012 som minskade med 31 procent.

Ett strategiskt arbete för fler besök

Turismen i Göteborg visade tillväxt under 2012 för 21:a året i rad. Antalet gästnätter i Göteborgsregionen ökade med cirka 3 procent och uppgick till drygt 3,6 miljoner. Öppnandet av nya Clarion Hotell Post vid Drottningtorget i januari bidrog till att ökningen fortsatte under 2012. Göteborgs många idrottscuper genererar dessutom 224 000 gästnätter, som i många fall spenderas på skolor. 2012 ökade dessa med 8 procent.

Göteborg är nu landets tredje största kryssningsdestination, efter Stockholm och Visby. Under 2012 anlöpte 69 kryssningsfartyg med 83 000 passagerare Göteborg, en ökning med 32 procent jämfört med 2011.

Astra Tech World Congress om tandimplantat, ett av de största företagsevenen i Europa 2012, genomfördes i Göteborg. 3000 tandvårdsspecialister från 48 länder deltog. Göteborg var en av 15 städer som ville ha kongressen. Den höga nivån på forskningen i Göteborg var en starkt bidragande orsak till att staden vann eventet.

Utmaningar för ett förbättrat näringsliv

Stadens arbete för att förbättra näringslivsklimatet har bara börjat. Under 2013 ska staden arbeta med förbättringar för att underlätta för företagen. Hotellkapaciteten i staden kommer att fortsätta att öka med ett nytt hotell på Lindholmen 2013 och Gothia Towers tredje torn 2014/2015. Ett samlat strategiskt arbete för att värva evenemang, möten och andra event ska fylla de nya rummen.

Klimat och miljö

Med ett nytt gemensamt miljöprogram ska staden kraftsamla för att kunna nå sina miljö kvalitetsmål. Avfallet är inte bortkastat, istället blev det till mer energi och biogas och nu får fler möjlighet att odla eget och staden bli än grönare.

Miljön tiger inte still

De tolv lokala miljö kvalitetsmålen som kommunfullmäktige lagt fast uttrycker stadens ambition för en ekologiskt hållbar stad. Miljörapporten, som presenterades innan sommaren visade att de flesta lokala miljö kvalitetsmålen är svåra att uppnå utan betydande insatser.

Detta gäller särskilt målen begränsad klimatpåverkan, frisk luft, giftfri miljö, hav i balans och god bebyggd miljö och det krävs att staden kraftsamlar kring detta.

Ett samlat miljöarbete

Miljö- och klimatanvändnaden har fått en tydlig ledande roll i det miljöstrategiska arbetet. Under året har nämnden samordnat arbetet med att ta fram ett gemensamt miljöprogram för staden. Programmet innehåller över 200 förslag till åtgärder som staden själv har rådighet över och som kan bidra till att miljö kvalitetsmålen kan nås. Under hösten genomfördes remissbehandlingen och beslut förväntas under 2013. Implementeringen och förankringen av miljöprogrammet blir avgörande för vilka resultat som uppnås.

Under hösten inleddes också arbetet med en Klimatstrategi som blir ett komplement till miljöprogrammet. Dessutom skall en ny energiplan tas fram, och integreras i klimatstrategin då de har starka beröringspunkter. Klimatstrategin, som tar sikte på klimatmålet år 2050, och energiplanen kommer att få stor strategisk betydelse och båda förväntas bli fastställda under våren 2014.

Göteborg ligger i framkant

Göteborgs hamn vill stimulera användningen av lågsvavligt bränsle i hamnområdet med ett system som ger fartyg som växlar över till lågsvavligt bränsle ekonomisk ersättning. Samtidigt måste fartyg med mer än 0,5 procent svavel i bränslet betala en avgift som i sin tur återinvesteras i miljö satsningar för sjöfarten. Sex rederier med sammanlagt 43 fartyg är nu anslutna till systemet.

Smart Cities är ett EU initiativ för att på lokal nivå driva och stödja större satsningar för ett resurssnålt och fossilfritt samhälle. Göteborg Stad medverkar i projekt inom samtliga kategorier som utlystes under 2012. Det största av dem och där Göteborg är lead partner är Celsius som handlar om att finna lösningar för att ta tillvara spillvärme i Europa. Potentialen att ta tillvara spillvärme i Europa är enorm, men det saknas infrastruktur. Projektet, som är i slutförhandlingsfas, är

forskningsbaserat och har en bred sammansättning med många samarbetspartners i de fem städerna London, Genua, Rotterdam, Köln och Göteborg. Intresset från samtliga partners har varit väldigt stort och det var naturligt att Göteborg med sin kunskap om fjärrvärmenät och att ta tillvara spillvärme skulle leda projektet.

Affärsdriven miljöutveckling (AMU) skapar möjligheter

AMU inom Business Region Göteborg (BRG) identifierar och initierar demo- och utvecklingsprojekt för ny hållbar teknik och lösningar för stadsmiljöer som bidrar till kunskapsutveckling och profilerar Göteborgsregionen som ledande inom miljöområdet. Green Gothenburg som AMU ansvar för, har kopplats ihop med ett nationellt besökshanteringssystem som del av den svenska miljöteknikstrategin.

Under Delegationen för Hållbara Städers slutkonferens samordnade Green Gothenburg studieturer för cirka 300 deltagare. I september genomfördes "Biogas Highway" med 13 länder som deltog i seminariet, möten och ett antal studieturer. Sustainability Day genomfördes i november (270 deltagare) med ambitionen att vara Västsveriges största mötesplats för hållbara affärsmöjligheter.

Kemiindustriklustret (Grön kemi) har fått stor uppmärksamhet med ökad samverkan mellan ett stort antal aktörer för visionen hållbar kemi 2030. Två stora fleråriga satsningar har beviljats: Skogskemiprojektet från Vinnova och i samarbete med skogsindustriklustret Processum; Chemicals regions for Resource Efficiency, isamarbete med fem andra regioner i Europa. BRG är värd för Kemiindustriklustret, vilket varit viktigt för klustrets trovärdighet och utveckling.

Demo- projekten (Hyperbus, Bimetrucks, KlimatSmartCityDistribution) bidrar till profileringen av Göteborgsregionen som grön/hållbar samt till investeringar inom hållbar utveckling. Inom Klimpprogrammet uppgick investeringarna till 238 miljoner kronor och bidrag erhöles på drygt 54 miljoner kronor.

Nya bränslen för mindre svavel från fartygen

Svaveldirektivet, som införs 2015, innebär övergång från dagens 1 procent svavelhaltiga fartygsbränsle till 0,1 procent svavel. För sjöfarten innebär detta stora utmaningar och behov av renare bränslen.

LNG-flytande naturgas – är ett alternativ med stora miljövinster. Svavel- och partikelutsläppen minskar till nära noll, kväveutsläppen med 85–90 procent och nettoeffekten av minskade växthusgaser med 15–20 procent. Rotterdams Hamn och Göteborgs Hamn AB har därför ingått ett samarbetsavtal så att det ska gå att bunkra LNG i de båda hamnarna. En ny LNG terminal behöver anläggas i hamnen och miljöprövningen av denna pågår. Göteborgs Hamn AB deltar även i ett projekt med metanol som alternativt fartygsbränsle ihop med Stena.

Solkarta visar hustakens el-potential

I mars lanserade Göteborg Energi AB ett nytt webbverktyg, Solkarta, som gör att husägare i Göteborg enkelt kan se vilken potential som finns att producera egen el med hjälp av solceller på hustak. Solceller på hustak har blivit allt vanligare för att få miljövänlig el. Svårigheten har varit att avgöra hur lämpliga olika tak är för elproduktion. Göteborg Energi AB har tillsammans med Göteborgs Universitet utvecklat verktyget som visar potentiell solinstrålning på hustak utifrån verkliga förhållanden.

Mindre avfall hamnar fel

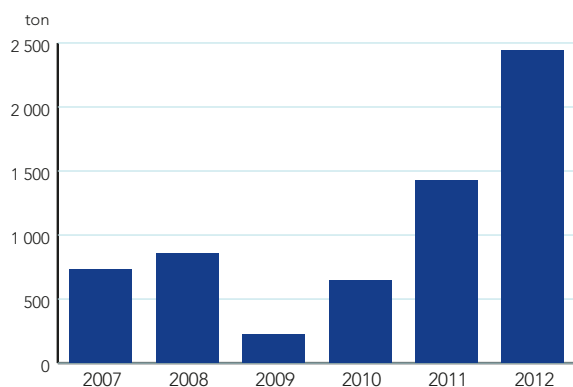
Mängden skräp i Göteborg har halverats sedan 2009. Vid senaste mätningen uppmättes 4,51 skräp per kvadratmeter. Det vanligaste skräpet är fortfarande fimpas, 64 procent.

Även när det gäller det vanliga avfallet syns en tydlig förbättring. Mängden blandat avfall/restavfall som går till förbränning har minskat med 5 procent. Det är den ökade insamlingen av matavfall med 18 procent som starkt har bidragit till den positiva utvecklingen. Det är 32 procent av den potentiella mängden matavfall från hushåll och verksamheter och tyder på att det uppsatta målet 50 procent år 2020 kan nås förutsatt fortsatt hög utsorteringsgrad. Av allt matavfall produceras biogas och näringsämnen återbördas till marken.

Ökat har också besöken på återvinningscentralerna 2,5 procent, liksom insamlad mängd farligt avfall per person.

Nästan hela staden, 8 av 10 stadsdelar har nu infört viktbaserad avfallstaxa då tre ytterligare tillkommit under året.

Ökning av insamlad mängd matavfall

Mer värme och el från avfall med "all time high" på Sävenäs

Renovas avfallskraftvärmeverk uppnådde "all time high" för helåret 2012 med fler ton förbränt avfall och större el- och värmeproduktion än någonsin tidigare. Cirka 540 000 ton avfall omvandlades till drygt 1 700 GWh energi vilket var mer än budgeterat. Det mesta blev till fjärrvärme men också elenergi, knappt 275 000 MWh, också det mer än förväntat.

Med en ny metod och utrustning för rökgasrening som installerats under året kommer utsläppen av kväveoxider att minska med ytterligare 20–30 procent.

Slurryanläggningen för matavfall är i drift

Renovas nya förbehandlingsanläggning för matavfall togs i drift i början av året. 20 500 ton matavfall bearbetas till en slurry som transporterats i tanktrailers till näraliggande biogasanläggningar där även rötresten återförs till jordbruket. Förbehandlingsanläggningen är en viktig pusselbit för att utsorteringen av matavfall för biogas ska öka i sådan omfattning att målet i A2020 kan uppfyllas.

Satsningar på hållbar energi fortsätter

Det första steget med en förgasningsanläggning för biogas ur skogsråvara, GoBiGas1, har fortsatt under året. I december 2012 beviljades nästa steg GoBiGas2, som en av cirka tjugo utvalda europeiska projekt, 58,8 miljoner euro som stöd ur EU:s NER 300 program. Bidraget förutsätter beslut om GoBiGas 2 efter att GoBiGas 1 har utvärderats. GoBiGas 2 skulle innebära ett betydande tillskott av biogas på totalt 1 TWh.

Sveriges största vindkraftverk, Göteborg Wind Lab, 145 meter högt och god för 15000 MWh per år, invigdes på Risholmen i början på året. Hösten 2012 beslutade Göteborg Energi dessutom att starta processen med en miljöprövning av vindkraftsparken Vindplats Göteborg i hamninloppet. Vindkraftsparken kan bli ett viktigt komplement för att öka andelen förnyelsebar elenergi.

Mer avloppsvatten renas i Ryaverket och mer biogas kan utvinna.

Cirka 136 miljoner kubikmeter vatten behandlades på Ryaverket 2012. Trots det höga vattenflödet blev reningsresultaten klart bättre än förväntat. I april inköplades också Lerum och Gråbo med avloppsvatten från 15 430 personer.

Genom att täcka en slamsilo kommer ytterligare cirka 80 ton metangas, som tidigare läckt ut till atmosfären, att tas tillvara och bli biogas motsvarande cirka 1 GWh. Projektet har pågått under året och beräknas bli färdigt 2013.

Sveriges åtagande enligt "Baltic Sea Action Plan" innebär sannolikt krav på ökad avskiljning av kväve. GRYAAB har därför redan arbetat fram ett förslag på en framtida process med utökad rening. Beslut om projektering och investeringar kommer att tas under 2013.

Med ett nytt gemensamt miljöprogram ska staden bli än grönare. Foto: Jeanette Larsson

Under året har Gryaab också producerat 7 200 ton slam som varit godkänt för jordbruksanvändning enligt REVAQ- certifieringen. Cirka 3 300 ton har framgångsrikt spridits på åkermark under hösten 2012, resterande planeras spridas under våren 2013.

Bättre luft

Föroreningshalterna har generellt varit ganska låga under året med undantag av det starkt trafikerade området Gårda. Göteborg har sedan 2006 klarat miljökvalitetsnormen för partiklar, bland annat genom spridning av partikeldämpande medel, sänkt hastighet och dubbdäcksförbud. Halterna av kvävedioxid ligger dock fortfarande över miljökvalitetsnormen vid de mest trafikerade platserna i staden. Trafikminskningen som en följd av trängselskatten förväntas ge förbättringar av luftkvaliteten, men det är för tidigt att säga om det är

tillräckligt för att klara samtliga miljökvalitetsnormer för kvävedioxid.

Koldioxidutsläppen från fordonstrafiken i Göteborg, cirka 800 000 ton, innebär en svag minskning med knappt en procent men ungefär i samma nivå som 1990. Detta tillskrivs bland annat bränslesnålare personbilar samt ett något minskat trafikarbete. För att trafikens andel av utsläppen ska minska i enlighet med kommunfullmäktiges budgetmål fodras betydligt kraftfullare åtgärder inom bland annat trafik- och stadsplanering.

Fler gröna fingrar och naturvärdena förstärks

Göteborgs Stad äger stora arealer skogsmark och annan naturbevuxen trädmark. Av dessa förvaltar fastighetskontoret 4 700 hektar skogsmark. Under 2012 startades ett projekt för utveckling av metoder för kontinuitets-skogsbruk. Planering, genomförande och uppföljning sker enligt en Grön skogsbruksplan.

En rad ekologiska inventeringar (exempelvis fladdermöss, alconblåvinge och vissa lavararter) har genomförts som är viktiga planeringsstöd i stadsplaneringen. För att öka kunskapen och intresset för naturvärden och stadens naturområden har bland annat inventeringar i förenklad form lagts ut i kartguiden på stadens hemsida, en ny snorklingsled har tagits i drift och foldrar och entréskyltar för sex naturområden har arbetats fram. Två badplatser har tillgänglighetsanpassats under året; Sillvik och Härlanda tjärn.

Tio nya odlingsområden har färdigställts under året. Detta har gett cirka 230 nya odlare möjlighet att börja odla eget. Bloggen "Stadsnära odling" som lanserades under året har blivit ett bra kommunikationsverktyg för intresserade.

Även i befintliga koloni- och odlingsområden har odlingsmöjligheterna förbättrats genom röjning av träd och buskar och dräneringsproblem har åtgärdats.

Projektet Pedagogiska odlingsträdgårdar stödjer genom skolorna elevernas kreativitet och kunskap om odling. Under året har både Flatåsskolan och Guldhedsskolan inte bara fått igång odlingar utan också fått gröna skolgårdar och både lärare och barn har engagerats.

Den första fruktträdgården planterades på en tillfällig plats vid Korsvägen. Det är en mycket central fruktträdgård som ska väcka intresset för de kommande fruktträdgårdarna. Över 900 nya träd har också planterats i Göteborg under 2012.

Bättre förutsättningar att välja rätt

I stadens avtalssystem Winst finns en funktion med miljömärkning på produktnivå. Ett grönt löv ger en första indikation för beställaren att leverantören har märkt produkten med någon officiell märkning. Ett stöd till beställaren för att välja miljöfördelaktiga alternativ har också tagits fram. Miljömärkningen i Winst med "löv" har nu införts på 21 avtalsområden vilket är en ökning med 6 områden. Totalt finns det nu drygt 3 800 "lövmärkta" produkter att välja på.

Mångfald och integration

Göteborg ska vara en stad för alla. Arbetet med mänskliga rättigheter är långsiktigt och kräver uthållighet, nytänkande och ifrågasättande av invanda mönster och tankesätt för att nå målen.

Stadens integrationsfrämjande arbete fokuseras på likvärdiga möjligheter när det gäller boende, arbete och utbildning. Samtliga verksamheter har till uppgift att bidra till ökad integration och de ska också präglas av mångfald och icke-diskriminerande förhållningssätt.

Program för mänskliga rättigheter

Ett gemensamt program för rättighetsarbetet har startat. Det syftar till att förbättra kvaliteten och säkerställa likvärdig service. Alla förvaltningar och bolag ska också ha likabehandlingsplaner som omfattar samtliga diskrimineringsgrunder.

I november genomfördes Mänskliga Rättighetsdagarna som drog över 3 000 deltagare till Svenska Mässan. Göteborgs Stad och Göteborgs Stads råd för integration och samhällsgemenskap medverkade under mässdagarna med program och utställningar.

Ökad integration – ett långsiktigt arbete

Mycket arbete görs i staden för att bland annat öka samsättningen för utsatta grupper på arbetsmarknaden, förbättrat mottagande i skolan av nyanlända elever och att stimulera ökad social rörlighet i boendet. Några positiva resultat är att fler studerande efter SFI fått jobb och att mångfalden ökat i Göteborgs Stad. Samtidigt kan konstateras att förbättringar behöver ske inom samtliga strategiska områden som omfattas av stadens mål för integration.

Staden kraftsamlar i mottagande av nyanlända

Flyktningmottagandet ökade på grund av krigs- och oroshärdar i framförallt Syrien, Somalia och Afghanistan. I mottagandet av nyanlända har Arbetsförmedlingen huvudansvaret, men staden har också viktiga roller däri. Samhällsorientering på modersmålet och svenskt utbildning med möjlighet att praktisera är exempel på insatser som staden arbetat framgångsrikt med. På grund av bostadsbristen är boendet en av de stora utmaningarna i mottagandet.

Under året infördes lättnader i passreglerna för anknytningar till flyktingar i Sverige, och som mottagits från 2009 och framåt. Särskilt flyktingar från Somalia berörs av förändringen och väntar nu på att kunna återförenas med sina familjer. Vid årets slut hade cirka 30 vuxna och 100 barn anlänt. Staden har

förstärkt mottagandet i kommunen och antagit en handlingsplan för det extra stöd som familjerna behöver. Somaliska föreningar och andra frivilligorganisationer är viktiga samarbetspartners i arbetet.

Göteborgs Stads Råd för integration och samhällsgemenskap

Staden har bildat ett fristående råd för integration och samhällsgemenskap med uppgiften att lämna förslag som kan förbättra stadens integrationsfrämjande arbete. Under året har rådet arbetat med förslag som rör boende och civilsamhälle, barn och unga, samt vuxnas möjligheter till arbete. En redogörelse beträffande rådets pågående arbete lämnades till kommunledningen i slutet av året. Rådet har även ordnat seminarier internt för kommunen och öppna möten för göteborgarna på teman som "Likvärdighet i skolan" samt "Ojämlighet och ohälsans sociala faktorer".

Göteborgs Stad först ut med HBTQ-råd

Göteborgs Stad är först i landet med att inrätta ett HBTQ-råd. I förberedelser inför beslutet hölls ett seminarium där representanter från "HBTQ-Göteborg" och staden deltog.

Nationella minoriteter har lyfts fram i staden

Arbetet för de fem nationella minoriteterna har tagit nya steg framåt. Staden har blivit pilotkommun för regeringens satsning på romsk inkludering och satsningen på finskt förvaltningsområde fortsätter. Staden har även högtidlighållit samefolkens dag, sverigefinländarnas dag samt romernas internationella dag och även romernas 500-års jubileum. Dessutom är en handlingsplan på väg att utarbetas för minoritetsarbetet.

Utmaningar

Stora utmaningar är framför allt att barn och ungdomar klarar sin skolgång och att långsiktigt stödja ett mer socialt blandat boende. Stadens verksamheter behöver också fortsätta att förankra och utveckla arbetet med mänskliga rättigheter.

Jämställdhet

Jämställdhetsarbetet i Göteborgs Stad fortsätter att utvecklas. Ett av kommunfullmäktiges mål är att andelen jämställdhetssäkrade verksamheter ska öka. Med det menas att den service och bemötande som kommunen ger ska vara lika bra anpassad till flickor och pojkar, kvinnor och mäns behov och önskemål. Dessutom ska resurser fördelas jämställt och rättvist mellan könen.

Många verksamheter har under året genomfört kartläggningar, analyser och utbildningsinsatser för att nå måloppfyllelse. Ett resultat är att medvetenheten om betydelsen av jämställd service har ökat, men det är långt kvar tills all service i Göteborgs Stad är jämställdhetssäkrad.

Insatser för jämställd service

Under året har det pågått ett intensivt utvecklingsarbete som syftat till att arbeta in jämställdhetsanalyser i planering, budgetering och uppföljning av stadens olika verksamheter. En förutsättning för att kunna göra analyser och konsekvensbedömningar utifrån kön är att statistiken är könsupplagd.

Ett flertal facknämnder har undersökt, kartlagt och analyserat sina verksamheter så att utbud och service bättre stämmer överens med de prioriteringar och önskemål som olika kategorier flickor och pojkar, kvinnor och män har. Ett exempel är Kulturnämnden som gjort ett stort antal kartläggningar och analyser för att kunna planera sin verksamhet på ett bättre sätt. Bland annat kartlades vilka som besöker museer och stadsbibliotek, vem som erhållit kulturstöd samt deltagandet i kulturskolan. Ett annat exempel är Got Events stora enkätundersökning på Valhallabadet för att säkerställa att utbudet attraherar både kvinnor och män, flickor och pojkar. Även stadsdelsförvaltningarna har under året gjort kartläggningar och analyser utifrån kön i olika verksamheter.

Ett resultat av kartläggningar och analyser är att insatser och arbetsrutiner ändrats. Exempelvis har man satsat på att stödja flickor som vill åka skateboard. Ett annat exempel är att muslimska kvinnoorganisationer har fått större tillgång till tid i simhall. I en stadsdelsförvaltning har man inom Individ och Familjeomsorgen infört ändrade rutiner för ökad jämställdhet i biståndsbedömningen.

En framgångsfaktor i arbetet med att jämställdhetssäkra service och bemötande är att ledningen tar ett aktivt ansvar. Det har ledningarna i stadsdelsförvaltningarna Majorna-Linné och Lundby gjort.

Fortsatt kompetensutveckling för framgångsrikt arbete

Kommunstyrelsen har under året avsatt medel för en stor satsning på utveckling av intern processhandedar-

kompetens i jämställdhetsintegrering. Medel har också avsatts för ett större antal ledarutvecklingsinsatser.

Ett annat positivt exempel är den handbok som utbildningsförvaltningen tagit fram och delat ut till all personal. I boken finns konkreta tips på hur man kan integrera jämställdhet i gymnasieskolans verksamhet.

Program för Hållbar Jämställdhet

Göteborgs Stad deltar med sju olika utvecklingsarbeten i regeringssatsningen Program för Hållbar Jämställdhet. Syftet med deltagandet är att säkerställa att jämställdhetsperspektiv integreras i den service och de tjänster som kommunen tillhandahåller. Staden har tillsammans med SKL och Idrotts- och föreningsförvaltningen i Göteborgs Stad tagit fram en resursfördelningsanalys, Smart Ekonomi, som visar att jämställd idrottsverksamhet leder till samhällsekonomiska vinster.

Lära för framgång

I nuläget pågår utvecklingsarbete inom enskilda verksamhetsområden och i relativt liten skala. För att en jämställd service ska få större genomslag behöver arbetet skalas upp. Det är också viktigt att fler ledningsgrupper tar ett aktivt ansvar för att styra, prioritera och efterfråga resultat med fokus på jämställd service och resursfördelning. Arbetet under året i Göteborg och övriga landet har resulterat i att det nu finns många goda exempel att ta lärdom av.

Folkhälsa

Folkhälsa en del av social hållbarhet! Under 2012 deltog Göteborgs Stad i två initiativ – minska skillnaderna i hälsa – vad krävs på lokal, regional och nationell nivå för att minska skillnaderna i hälsa hos befolkningen. Initiativtagare var Sveriges kommuner och landsting (SKL) och Västra Götalandsregionen. Övriga deltagare har varit städer och landsting bland dem Malmö och Västra Götalandsregionen.

Folkhälsan i Göteborg följer den nationella utvecklingen men Göteborg är en stad med stora socioekonomiska skillnader. Folkhälsan mätt i bland annat medellivslängd skiljde sig med sju år det vill säga i de stadsdelar där man levde längst levde befolkningen i genomsnitt sju år längre. Resultatet från den senaste enkätundersökningen "Hälsa på lika villkor" som görs av Statens folkhälsoinstitut, visade att cirka 72 procent av den vuxna befolkningen mellan 16–84 år upplevde sin hälsa som god eller mycket god men mer än en fjärdedel upplevde sin hälsa som mindre god eller dålig. Hos dem som har sämst hälsa bidrar många faktorer till ohälsan. En sammanställning av olika svenska studier visar att risken för dödlighet bland barn och unga är 30 procent högre i socioekonomiskt svaga grupper jämfört med socioekonomiskt starka grupper.

Långsiktiga befolkningsinriktade insatser är bra för folkhälsan

Stadsdelarna bedrev ett långsiktigt befolkningsinriktat folkhälsoarbete under 2012. Här ingår hälsotek och

hälsodiskar som vänder sig till vuxna, familjecentraler i samverkan med hälso- och sjukvården med erbjudande om föräldrautbildning, hälsoäventyr som erbjuder hälso-pedagogik i skolåldrarna, riktade hälsoinsatser till barn och föräldrar utifrån behov. Insatser ska mätas, särskilt barn och ungdomshälsa saknade mätverktyg. Under 2012 gjordes flera insatser med syfte att få tillgång till bra mått på folkhälsosituationen inom stadsdelarna bland annat skapades ett Barnhälsoindex för Göteborgs stadsdelar.

Stadens fackförvaltning hade en viktig stödande roll

2012 färdigställdes en ny motionsarena i Angered med rika möjligheter till fysisk aktivitet, samarbete mellan idrotts- och föreningsnämnden och Angereds stadsdelsnämnd. Ett aktivt arbete pågick med gym i staden för att motverka dopning. Fler träningsmöjligheter för personer med recept på fysik aktivitet skapades. Trafikkontoret fortsatte sin framgångsrika satsning på olycksförebyggande insatser riktade till gång- och cykeltrafikanter. Park- och naturnämnden drev samarbetet med stadsdelar för att skapa näridrottsplatser och nya parker.

Riskfaktorer för ohälsa

	2010	2011	2012
Ohälsotal	29,0	28	25
kvinnor			28
Arbetslösa 16–64 år (oktobermätning)	7,3	6,7	7,5
Utbildningsnivå kvinnor *	49,5	52	—
Utbildningsnivå män *	44,2	46	—

* Eftergymnasial utbildning 20–64 år andel av befolkningen. Uppgifter för 2012 ej tillgängliga.

Utmaningen är att utjämna hälsoskillnaderna

Utjämnade hälsoskillnader skulle betyda fler elever som går ut grundskolan med godkända betyg, färre arbetslösa ungdomar, fler som känner sig delaktiga i samhällets utveckling. Minskade hälsoskillnader betyder insparade kostnader, mindre lidande och en hållbar samhällsutveckling.

Medellivslängden i Göteborg skiljer sju år mellan de olika stadsdelarna.

3 GÖTEBORGS KOMMUN FINANSIELL ANALYS OCH RÄKENSKAPER

Med Göteborgs kommun avses nämnderna och finansförvaltningen i huvudsak den skattefinansierade verksamheten. I detta block analyseras kommunens finansiella ställning och utveckling ur ett antal perspektiv. Här återfinns också de lagstadgade räkenskapsrapporterna med tilläggsupplysningar

GÖTEBORGS KOMMUN

FINANSIELL ANALYS OCH RÄKENSKAPER

57 **Finansiell analys av Göteborgs kommun**

För att kunna analysera Göteborgs kommun används en speciell finansiell analysmodell. Viktiga inslag i den är trender och helhetsperspektiv. Analysen skall ge förutsättningar att bedöma organisationens kontroll över att kontanta in- och utflöden på kort och lång sikt hålls på en nivå som tillåter en kvalitativt god verksamhet.

62 **Finansiella nyckeltal – kommunen**

Ett antal finansiella nyckeltal redovisas över en femårsperiod. Här finns också kommunens skattesats.

63 **Vad används 100 kronor av skattepengarna till?**

Här redovisas vad en "hundralapp" i kommunalskatt används till för verksamheter i kommunen. Det sker också en redovisning av vilka intäkter och kostnader kommunen hade under 2012.

64 **Finansiell uppföljning och riskhantering**

Göteborgs kommun har stora finansiella åtaganden genom en betydande upplåning för kommunens eget behov men också för att täcka bolagens behov. Under dessa avsnitt redovisas bland annat olika risker kring stadens åtaganden.

66 **Finansiell profil för Göteborgs kommun**

Här genomförs en analys med hjälp av en finansiell profil hur Göteborgs kommun de senaste åren har utvecklats finansiellt i förhållande till övriga kommuner i Västra Götalands och Hallands län.

68 **Kommunens resultaträkning, balansräkning och kassaflödesanalys**

Kommunens finansiella rapporter redovisas på tre sidor.

71 **Noter – kommunen**

I avsnittet finns noterna till kommunens resultaträkning, balansräkning och kassaflödesanalys.

76 **Tillämpade redovisningsprinciper**

En viktig del för att leva upp till redovisningens uppgift, att utgöra ett relevant bedömnings- och beslutsunderlag, är att olika redovisningsprinciper redovisas på ett öppet och informativt sätt.

80 **Stadsdelsnämnder – ekonomiskt utfall**

Stadsdelsnämndernas ekonomiska utfall för året analyseras.

81 **Övriga nämnder – ekonomiskt utfall**

Här redovisas en kort analys av större övriga nämnders ekonomiska utfall.

82 **Drift- och investeringsredovisning**

Drift- och investeringsredovisning som enligt lagstiftningen skall finnas med i årsredovisningen. Dessa rapporter möjliggör en avstämning mellan den fastställda årsbudgeten och det verkliga utfall.

Finansiell analys av Göteborgs kommun

Göteborgs kommun redovisade 2012 ett resultat på 669 mnkr. I resultatet ingick jämförelsestörande engångsposter på 73 mnkr. Exkluderas engångsposterna, uppgick resultatet till 596 mnkr. Samma resultatmått under 2011 var 1 197 mnkr. Det innebär att kommunens löpande resultatet försvagades med 601 mnkr mellan 2011 och 2012. Förklaringen var främst att verksamheternas kostnader ökade snabbare än kommunens skatteintäkter.

Årets investeringar exklusive exploateringar slutade på 2 102 mnkr, vilket var en ökning med 664 mnkr jämfört med 2011. Skattefinansieringsgraden av investeringarna uppgick till 69 procent. Detta innebär att två tredjedelar av investeringarna under året kunde finansieras med skatteintäkter. De resterande 31 procenten finansierades av försäljningsinkomster från exploateringar och ökad upplåning.

I detta avsnitt görs en djuplodande finansiell analys av Göteborgs kommun. Med Göteborgs kommun avses nämnderna och kommuncentrala poster, det vill säga den skattefinansierade verksamheten.

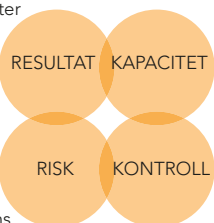
Modell för finansiell analys

För att kartlägga och analysera resultat, utveckling och ställning för Göteborgs kommun används en speciell finansiell analysmodell som utgår från fyra viktiga finansiella aspekter: Det finansiella resultatet, kapacitetsutvecklingen, riskförhållanden samt kontrollen över den finansiella utvecklingen.

Målsättningen är att utifrån dessa identifiera eventuella finansiella möjligheter och problem och därigenom försöka klargöra om kommunen har en god ekonomisk hushållning som föreskrivs i kommunallagen.

RK-modellen: Fyra aspekter vid finansiell bedömning

Vilken balans har kommunen haft över sina intäkter och kostnader under året och över tiden?

Föreligger några risker som kan påverka kommunens resultat och kapacitet?

Vilken kapacitet har kommunen att möta finansiella svårigheter på lång sikt?

Vilken kontroll har kommunen över den ekonomiska utvecklingen?

RESULTAT OCH KAPACITET

Skatte- och nettokostnadsutveckling

Förändring i procent	2010	2011	2012
Skatteintäktsutveckling	6,1	3,6	3,3
Nettokostnadsutveckling	0,6	5,2	6,3

Skatteintäkterna ökade 2012 med 3,3 procent, vilket var ungefär samma ökningstakt som under 2011. Kommunen har under de senaste åren, förutom 2010, legat på mellan 3–4 procent i ökningstakt.

Kostnadsutvecklingen bromsades in kraftigt under 2009 och 2010. Under 2010 uppgick den till historiskt låga 0,6 procent. Därefter har kostnaderna för personal och tjänster ökat, vilket har resulterat i en betydande kostnadsutveckling under 2011 och 2012 på 5,2 procent respektive 6,3 procent. Förklaringen till detta var att kommunen under dessa två år befann sig i en planerad expansionsfas.

Årets resultat och jämförelsestörande poster

	2010	2011	2012
Årets resultat (mnkr)	229	411	669
Jämförelsestörande engångsposter (mnkr)	-1 250	-786	73
Årets resultat exkl jämförelsestörande poster (mnkr)	1 479	1 197	596
Årets resultat i relation till skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning (%)	1,0	1,7	2,8
Årets resultat exkl jämförelsestörande poster i relation till skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning (%)	6,4	5,0	2,5

Göteborgs kommuns resultat uppgick 2012 till 669 mnkr, vilket jämfört med 2011 var en förbättring med 258 mnkr.

I resultaten för 2011 och 2012 ingick dock ett antal jämförelsestörande intäkter och kostnader av engångskaraktär. Under 2011 skedde avsättningar med 636 mnkr för medfinansiering av infrastrukturkostnader inom det Västsvenska paketet och 150 mnkr för förändrad diskonteringsränta på kommunens pensionsförpliktelser. Detta innebar netto 786 mnkr i jämförelsestörande kostnader för 2011.

Under 2012 erhöll kommunen 381 mnkr i återbetalda försäkringspremier ifrån AFA och samtidigt återfördes en avsättning för kollektivtrafiken på 92 mnkr. Mot detta skall ställas att kommunen gjorde en avsättning till en utvecklingsfond på 400 mnkr. Detta innebar för 2012 netto 73 mnkr i jämförelsestörande intäkter.

Exkluderas ovanstående engångsposter uppgick resultatet under 2011 till 1 197 mnkr och under 2012 till 596 mnkr. Det innebär att kommunens löpande resultatet exklusive engångsposter försvagades med 601 mnkr mellan 2011 och 2012. Den viktigaste förklaringen till detta var att kostnaderna för den löpande verksamheten ökade snabbare än kommunens skatteintäkter.

Relateras årets resultat till skatteintäkterna redovisade kommunen under 2012 ett resultat på 2,8 procent. Exkluderas den jämförelsestörande engångsposterna på 73 mnkr uppgick samma nyckeltal till 2,5 procent.

Generellt brukar ett resultat mellan 2 och 3 procent betraktas som god ekonomisk hushållning, eftersom ett sådant resultat ger utrymme för att över en längre tid skattefinansiera större delen av normal investeringsvolym i en kommun. Göteborg uppvisade under den senaste femårsperioden ett snitt på 1,9 procent. Om jämförelsestörande poster exkluderas uppgick måttet till 3,4 procent. Detta innebär att kommunen kan anses ha uppfyllt det krav som kommunallagen ställer på god ekonomisk hushållning.

Kommunen uppfyller också 2012 det lagstadgade balanskravet med ett resultat exklusive realisationsvinster på 586 mnkr. Kommunen har sedan införandet år 2000 uppfyllt balanskravet under samtliga år.

Driftskostnadsandel

procent	2010	2011	2012
Verks. intäkter och kostnader (netto)	90,3	90,9	94,0
Avskrivningar	3,3	3,2	3,2
Driftskostnadsandel före jämförelsestörande poster och finansnetto	93,6	94,1	97,2
Finansnetto	0,0	0,9	0,3
Driftskostnadsandel efter finansnetto	93,6	95,0	97,5
Jämförelsestörande poster (netto)	5,4	3,3	-0,3
Driftskostnadsandel	99,0	98,3	97,2

En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning är att balansen mellan löpande intäkter och kostnader är god. Ett djuplodande mått på denna balans är driftskostnadsandel, som innebär att samtliga löpande kostnader inklusive finansnetto relateras till skatteintäkterna. Redovisas en driftskostnadsandel under 100 procent har kommunen en positiv balans mellan löpande kostnader och intäkter. Generellt brukar en driftskostnadsandel på 97–98 procent betraktas som god ekonomisk hushållning, eftersom då klarar de flesta kommuner av att över en längre tidsperiod finansiera sina ersättningsinvesteringar och nödvändiga nyinvesteringar.

När Göteborgs kommuns driftskostnadsandel analyseras, framgår det att nettot av verksamhetens intäkter och kostnader under 2012 tog i anspråk 94,0 procent av skatteintäkterna, en ökning med 3,0 procentenheter jämfört med 2011.

Vidare tog avskrivningarna i anspråk 3,2 procent, vilket var samma nivå som föregående år. Avskrivningarna är kommunens periodiserade kostnader för investeringar.

Finansnettot hamnade på 0,3 procent, vilket innebär att finansiella kostnaderna var något större än de finansiella intäkterna under 2012.

Totalt innebär detta att kommunens nettokostnader och finansnetto tog i anspråk 97,5 procent av skatteintäkterna. Jämfört med 2011 var det en försvagning med 2,5 procentenheter, vilket förklarades av främst en kraftigt ökad kostnadsutveckling i verksamheten.

De jämförelsestörande engångsposternas andel av skatteintäkterna uppgick till -0,3 procent under 2012, jämfört med 3,3 procent under 2011. Förklaringen till -0,3 procent under 2012 vara de jämförelsestörande intäkterna var större än de jämförelsestörande kostnaderna.

Detta innebär att totalt tog kommunens kostnader i anspråk 97,2 procent av skatteintäkterna under 2012. Detta var en förbättring med 1,1 procentenheter jämfört med 2011, vilket dock enbart förklaras av att de jämförelsestörande posterna förändrades från kostnader på -786 mnkr under 2011 till intäkter på 73 mnkr under 2012.

Årets investeringar

	2010	2011	2012
Investeringsvolym (mnkr)	1 360	1 438	2 102
Investeringsvolym/bruttokostnader (%)	5	5	7
Investeringar/avskrivningar (%)	177	187	268

Göteborgs kommuns samlade investeringar exklusive exploateringar under 2012 uppgick till 2 102 mnkr, vilket var en ökning med 664 mnkr eller drygt 45 procent jämfört med 2011.

Drygt 40 procent av de totala investeringarna gjordes i förskola och skola. Runt 20 procent satsades i infrastruktur. Därefter kom investeringar VA-verksamhet med 15 procent och investeringar i vård- och omsorg med 10 procent. På park och grönområden respektive idrottsanläggningar satsades 3 procent per område. Övriga investeringar uppgick till 8 procent.

I förhållande till kommunens bruttokostnader ökade investeringarna med 2 procentenheter från 5 procent till 7 procent mellan 2011 och 2012. Genomsnittet för svenska kommuner har legat på runt 5 procent under de senaste åren.

Göteborg står inför en kraftigt ökad investeringsvolym det kommande åren, vilket måste beaktas i framtida ekonomiska planering. En utmaning blir hur mycket av investeringarna som skall finansieras via skatteintäkter respektive främmande kapital i form av lån.

Skattefinansieringsgraden av investeringar

procent	2010	2011	2012
Skattefinansieringsgraden av investeringar	73	82	69

Skattefinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med de skatteintäkter som återstår när den löpande driften är finansierad. 100 procent innebär att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks.

Skattefinansieringsgraden av investeringarna uppgick 2012 till 69 procent, jämfört med 82 procent under 2011. Detta innebär att en två tredjedelar av investeringarna under året kunde finansieras med skatteintäkter, vilket är en lägre andel än föregående år. De resterande 31 procenten finansierades till stor del av försäljningsinkomster från exploateringar och ökad upplåning.

RISK – KONTROLL

Likviditet ur ett riskperspektiv

procent	2010	2011	2012
Kassalikviditet	109	129	108

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts.

Kommunens kassalikviditet har under senare år legat över 100 procent, Normalt eftersträvas ett riktvärde

på 100 procent för kassalikviditeten. Det innebär att korta tillgångar är lika stora som korta skulder. Göteborgs nivå på 108 procent under 2012 är mycket god ur risksynpunkt, eftersom det i kommunernas kortfristiga skulder ingår en semesterlöneskuld som utgör cirka 30–40 procent av de kortfristiga skulderna. Den förändras normalt inte i någon större omfattning under året och utgör därför ingen större belastning på likviditeten. Detta innebär att en nivå på över 60 procent tryggar den kortsiktiga betalningsberedskapen för kommuner med ett normalt likviditetsflöde.

Kommunens likviditet påverkas liksom soliditeten av vidareutlåningen till de kommunala bolagen. I princip kan dock konstateras att kommunen de senaste åren ur ett riskperspektiv har haft en sådan nivå på kassalikviditeten att kommunen i kort och långt finansiellt perspektiv inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella betalningstoppar.

Soliditet enligt balansräkningen

procent	2010	2011	2012
Soliditet	18,8	19,4	19,8
Tillgångsförändring	2	3	6
Förändring av eget kapital	3	6	9
Soliditet exklusive upplåning som sker för bolagens behov	41	40	40

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med skatteintäkter.

Kommunens officiella soliditet enligt balansräkningen har legat ganska konstant under de senaste åren. En liten ökning har dock skett från 18,8 procent under 2010 till 19,8 procent under 2012. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan utvecklas i positiv riktning. Detta innebär då att kommunen blir mindre skuldsatt och ökar sitt finansiella handlingsutrymme inför framtiden.

Göteborgs kommuns soliditet påverkas dock till viss del av kommunens vidareutlåning för att täcka bolagens lånebehov. Exkluderas vidareutlåningen i balansräkningen uppgick soliditeten till 40 procent under 2012, samma nivå som under 2011. Det är denna soliditetsnivå som bör användas när Göteborg jämförs med andra kommunerna i Sverige. Kommungenomsnittet i Sverige ligger på cirka 50 procent.

Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser

procent	2010	2011	2012
Soliditet inkl samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt	-8,2	-9,8	-7,6

Ett annat soliditetsmått som har blivit allt vanligare när kommuner jämförs är att inkludera kommunens pensionsförpliktelser som är äldre än 1998 och ligger utanför balansräkningen. Görs detta för Göteborgs kommun, uppgick soliditeten 2012 till -7,6 procent jämfört med -9,8 procent under 2011. Genomsnittet för ovanstående soliditetsmått ligger bland svenska kommuner på cirka 3–4 procent. Förklaringen till förbättringen under 2012 var en låg uppräknings av pensionsförpliktelserna inom linjen.

Finansiella nettotillgångar

mnkr	2010	2011	2012
Finansiella nettotillgångar	-3 533	-3 173	-4 228

I måttet finansiella nettotillgångar ingår alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på 10–20 års sikt, nämligen finansiella anläggningstillgångar, omsättningstillgångar, samt kort- och långfristiga skulder. Måttet är viktigt, eftersom det speglar den finansiella handlingsberedskap som ligger någonstans mellan de kortsiktiga likviditetsmåten och det långsiktiga soliditetsmåttet. Måttet eliminerar också effekterna av kommunens upplåning för bolagens räkning, den så kallade internbanken, vilket ger en mer rättvisare bild av kommunens finansiella handlingsutrymme.

De finansiella nettotillgångarna försvagades under 2012 med 1 055 mnkr. De uppgick till -4 228 mnkr vid årets slut, vilket innebar att kommunens skulder översteg kommunens likvida medel och fordringar. Försvagningen beror på att inte samtliga investeringar kunde finansieras med skattemedel och att ett antal avsättningar har betalats ut.

Pensionsåtagande

mnkr	2010	2011	2012
Avgiftsdel, placeras av anställda	452	472	503
Långfristig pensionsavsättning	1 169	1 332	1 459
Ansvarsförbindelse tidigare pensionssystem (före 1998)	8 474	9 354	9 370
Pensionsåtagande	10 095	11 158	11 332
Särskild löneskatt	2 449	2 707	2 749
Pensionsåtagande och löneskatt	12 544	13 865	14 081

Kommunens totala pensionsåtagande inkl löneskatt 2012 uppgick till 14 081 mnkr varav 11 644 mnkr avser åtaganden som är äldre än 1998, de så kallade pensionsförpliktelserna i ansvarsförbindelsen. Denna del av pensionsåtagandet redovisas inte i balansräkning enligt kommunal redovisningslag.

Pensionskostnaderna inklusive löneskatt uppgick till 1 430 mnkr under 2012. Jämfört med 2011 ökade dessa med 65 mnkr. I kostnaderna för 2012 ingick bland annat utbetalning av pension från pensionsförpliktelserna i ansvarsförbindelsen med 418 mnkr, avgiftsbestämt pensionssparande med 508 mnkr samt avsättning till förmånsbestämd ålderspension (FÅP) med 146 mnkr. Till detta kommer löneskatt med 280 mnkr.

Kommunalskatt

År 2012 var den totala kommunalskatten i Göteborg 32,00 procent av den kommunalt beskattningsbara förvärvsinkomsten. Den primärkommunala skatten var 21,12 procent, medan landstingsskatten till Västra Götalandsregionen var 10,88 procent. Minskning i Göteborg från 21,55 procent under 2011 till 21,12 procent under 2012 förklaras enbart av en skattväxling med Västra Götalandsregionen för förändring av huvudmannaskapet för kollektivtrafiken. Motsvarande höjning har skett i Västra Götalandsregionen.

I de tretton kommunerna i Göteborgsregionen (GR) varierade den primärkommunala skattesatsen under 2012 mellan 19,96 procent i Partille till 22,37 procent i Lilla Edet.

Kommunens borgensåtagande för lån

Ändamål (mnkr)	2010	2011	2012
Övriga egna bolag	1 134	776	448
Småhus, bostadsrätter	10	8	7
Stiftelser	576	606	604
Föreningar	154	186	184
Övrigt	2	2	2
Totalt	1 876	1 578	1 245

Kommunen tecknar i vissa fall borgen för lån till de kommunägda bolagen, men även för andra externa verksamheter.

Kommunens samlade borgensåtagande för lån uppgick 2012 till 1 245 miljoner, vilket är en minskning med 333 miljoner i förhållande till 2011. Minskningen kan i huvudsak härledas till de egna kommunala bolagen. Borgen för föreningar minskade med 2 miljoner under året. Borgensramen för idrotts- och föreningsnämnden uppgår till 250 miljoner.

Utöver borgen för lån tecknar kommunen även borgen för pensionsåtagande hos vissa kommunala bolag, kommunalförbund och stiftelser, som inte säkerställts genom andra pensionslösningar. Det totala borgensåtagandet för pensionsåtagande uppgick vid årsskiftet till 815 mnkr en ökning med 1 miljon i förhållande till 2011.

Göteborgs kommun har inte infriat några borgensåtaganden under 2012.

Budgetutfall

Jämfört med budget redovisade kommunen ett överskott på 669 mnkr, då kommunen för 2012 budgeterade ett nollresultat. Exkluderas de jämförelsestörande engångsposterna exklusive realisationsvinster blev budgetavvikelsen i den löpande verksamheten 514 mnkr och god ekonomisk hushållning uppnåddes därmed i det strukturella resultatet.

Den samlade budgetavvikelsen i den löpande verksamheten förklaras dels av att nämndernas resultat blev 79 mnkr högre än budgeterat dels av att de kommuncentrala posterna redovisade ett utfall på 435 mnkr jämfört med budget. Budgetavvikelsen för nämndsektorn var marginell i relation till den samlade kostnadsvolymen. Även avvikelsen i det kommuncentrala resultatet var av mindre karaktär och förklaras framförallt av något högre skatteintäkter än budgeterat samt att vissa kommuncentrala reservationer inte behövde tas i anspråk fullt ut.

Prognossäkerhet och budgetföljsamhet

En god prognossäkerhet innebär att kommunen har goda förutsättningar till att anpassa sig efter förändrade förutsättningar under året. En prognosavvikelse under 1 procent av kostnadsomslutningen innebär en god prognossäkerhet. Budgetföljsamhet är ett annat mått på kommunens finansiella kontroll. Budgetavvikelsen bör teoretiskt ligga så nära noll som möjligt.

Prognoserna över kommunens ekonomi har varit relativt stabila under 2012 och prognossäkerheten får därmed betraktas som mycket god under rådande omständigheter.

Nämndernas sammantagna slutliga resultat i bokslutet översteg budget, men överensstämde väl med den prognosen som lämnades i oktober. Dock förekom prognosavvikelser för enskilda nämnder.

Fortsatt tillfredställande ekonomiskt läge, men krympande marginaler

Göteborgs kommun har under de tre senaste åren redovisat tillfredställande resultatnivåer exklusive jämförelsestörande engångsposter. Nettokostnadsutvecklingen var dock under både 2011 och 2012 nästan dubbelt så hög som skatteintäktsutvecklingen, vilket därmed fick till följd att de ekonomiska marginalerna krymper ytterligare. Utvecklingen låg i linje med ambitionerna i kommunfullmäktiges budget 2012 och skedde inom ramen för ekonomisk balans under 2012. Utvecklingen är dock inte långsiktigt hållbar framåt, utan nettokostnadsutvecklingen måste dämpas för att rymmas inom den prognostiserade skatteintäktsutvecklingen.

En utmaning som kräver finansiell styrka i framtiden, är att Göteborg liksom många andra kommuner, står inför stora investeringar de närmaste åren. De större investeringarna som gjordes under 1960- och 1970-talen i infrastruktur och lokaler måste nu refinansieras. Dessutom måste många fastigheter och anläggningar anpassas till nya driftsmetoder som utvecklats för att bedriva verksamheten effektivt.

Finansiella nyckeltal – kommunen

	Bokslut 2008	Bokslut 2009	Bokslut 2010	Bokslut 2011	Bokslut 2012
RESULTAT – KAPACITET					
Skatteintäktsutveckling	3,7 %	2,5 %	6,1 %	3,6 %	3,3 %
Nettokostnadsutveckling exkl. jämförelsestörande poster	7,8 %	3,2 %	0,6 %	5,2 %	6,3 %
Driftskostnadsandel	98,7 %	97,4 %	99,0 %	98,3 %	97,2 %
varav verksamhetens intäkter och kostnader (netto)	94,7 %	95,6 %	90,3 %	90,9 %	94,0 %
varav planenliga avskrivningar	3,0 %	3,3 %	3,3 %	3,2 %	3,2 %
varav finansnetto	0,3 %	-0,2 %	0,0 %	0,9 %	0,3 %
varav jämförelsestörande engångsposter	0,7 %	-1,3 %	5,4 %	3,3 %	-0,3 %
Årets resultat / skatteintäkter och kommunal. ekon. utjämning	1,3 %	2,5 %	1,0 %	1,7 %	2,8 %
Årets resultat exkl. jämför. poster / skatteint. och kom. ek. utjäm.	2,0 %	1,3 %	6,4 %	5,0 %	2,5 %
Skattefinansieringsgrad av årets investeringar	50 %	88 %	73 %	82 %	69 %
Investeringar / bruttokostnader	7 %	5 %	5 %	5 %	7 %
Investeringar / avskrivningar	286 %	202 %	177 %	187 %	271 %
Soliditet enligt balansräkningen	18,6 %	18,6 %	18,8 %	19,4 %	19,8 %
Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser	-11,8 %	-10,0 %	-8,2 %	-9,8 %	-7,6 %
Total skuld- och avsättningsgrad	81 %	81 %	81 %	81 %	80 %
varav avsättningsgrad	5 %	5 %	8 %	9 %	8 %
varav kortfristig skuldsättningsgrad	27 %	30 %	27 %	20 %	25 %
varav långfristig skuldsättningsgrad	49 %	46 %	46 %	52 %	47 %
Primärkommunal skattesats	21,30	21,30	21,55	21,55	21,12
RISK OCH KONTROLL					
Kassalikviditet	72 %	93 %	109 %	129 %	108 %
Finansiella nettotillgångar (mnkr)	-4 655	-4 658	-3 533	-3 173	-4 228
Nettolåneskuld (mnkr)	-3 358	-2 112	-1 549	-1 929	-2 854

Ett antal nyckeltal påverkas av att ansvaret för kollektivtrafiken överfördes till Västra Götalandsregionen genom en skatteväxling under 2012.

DEFINITIONER

DRIFTSKOSTNADSANDEL = löpande kostnader i % av skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning

SKATTEFINANSIERINGSGRADEN AV INVESTERINGARNA = (resultat före extraordinära poster + avskrivningar) / nettoinvesteringar

KASSALIKVIDITET = (kortfristiga fordringar + kortfristiga placeringar + kassa och bank) / kortfristiga skulder

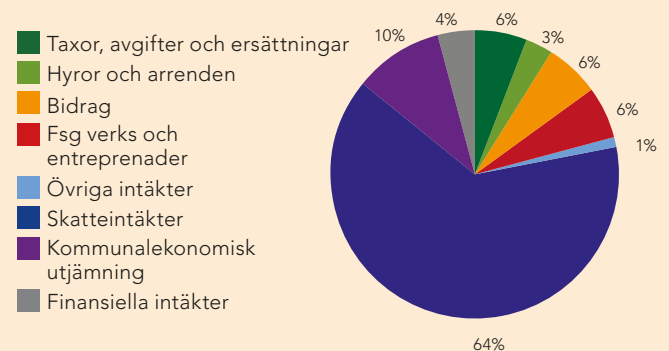
FINANSIELLA NETTOTILLGÅNGAR = (finansiella anläggningstillgångar + omsättningstillgångar) – (kortfristiga + långfristiga skulder)

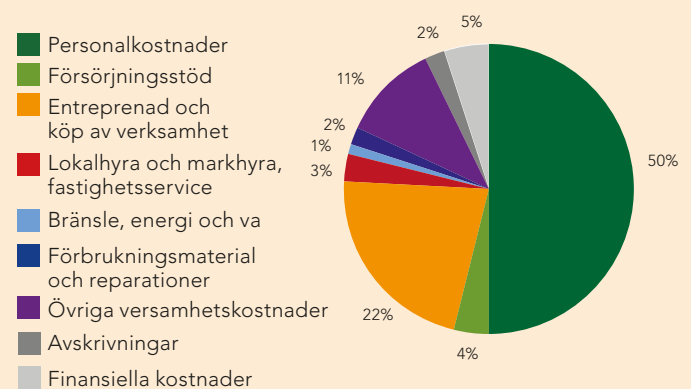
Vad används 100 kronor av skattepengarna till?

	kr
Politik och revision	1
Kultur och fritid	4
varav kulturverksamhet	2
varav fritidsverksamhet	2
Utbildning	41
varav förskoleverksamhet och skolbarnomsorg	15
varav grundskola inklusive förskoleklass	19
varav gymnasieskola	7
varav vuxenutbildning	1
Övrig utbildning	1
Vård och omsorg	40
varav vård och omsorg om äldre	18
varav insatser till personer med funktionsnedsättning	4
varav insatser enligt LSS/SFB	10
varav färdtjänst / riksferdtjänst	1
varav missbruksvård för vuxna	2
varav barn- och ungdomsvård, totalt	5
varav övriga insatser till vuxna	1
Ekonomiskt bistånd	6
Arbetsmarknad och flyktmottagning	1
Infrastruktur, skydd	5
varav gator, vägar och parkering	2
varav räddningstjänst	2
Affärsverksamhet inkl kommunikationer	2

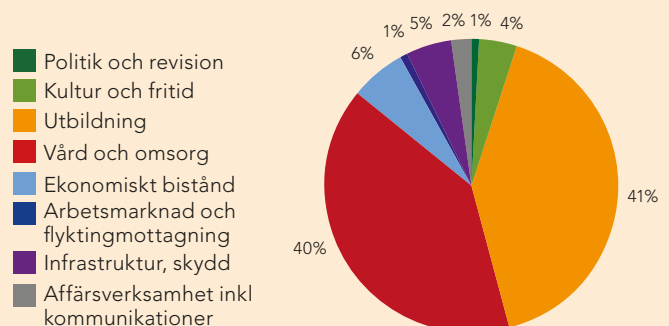
Kommunens intäkter 2012

Kommunens kostnader 2012

100-lappen

Finansiell uppföljning och riskhantering

Kommunens och bolagens externa upplåning uppgick vid årsskiftet 2012 till 37,6 miljarder, en ökning med 0,2 miljarder i jämförelse med 2011. Den genomsnittliga återstående löptiden på den samlade externa låneskulden uppgick vid årsskiftet till 2,53 år och räntebindningen till i genomsnitt 3,58 år.

Kommunen har under året blivit medlem i Kommuninvest Ekonomisk Förening med syfte att bredda antalet motparter. Kreditbetygen har bibehållits på en fortsatt mycket hög nivå. Kreditbetyget från Moody's är sedan 2006 det högsta möjliga, Aaa, och från Standard & Poor's sedan 2007 det näst högsta, AA+. Båda betygen har stabila utsikter.

Den finansiella infrastrukturen

Kommunen sköter sin finansiering på den öppna kapitalmarknaden via emissioner av kommunobligationer och kommuncertifikat. En grund i detta är att man har etablerade låneprogram. Kreditvärdigheten är en av faktorerna som styr vilka priser man i slutändan får betala på emitterade obligationer.

Finanspolicyen för Göteborgs Stad

Stadens finanspolicy, som är beslutad av kommunfullmäktige, fastlägger riktlinjer och riskramar för stadens och dess helägda bolags finansiella verksamhet. De risker som regleras är bland annat finansieringsrisk, ränterisk och motpartsrisk. Finanspolicyen uppdateras årligen.

Låneprogram

I sin upplåning använder sig staden av sitt Euro Medium Term Note program med en ram på 3 miljarder EUR och sitt certifikatprogram med en ram på 3 miljarder SEK. Man har även ett ECP program med en ram på 200 miljoner USD. För närvarande har staden bilateral låna på 4,2 miljarder kronor. Dessa lån ingår inte i låneprogrammen.

Förvaltnings AB Framtiden har två egna finansieringsprogram på marknaden. Ett domestikt certifikatprogram med ram om 3 miljarder kronor samt ett långfristigt program på MTN-marknaden (Medium Term Note) där ramen för upplåningen uppgår till 5 miljarder kronor.

Kommuninvest

Medlemskap i Kommuninvest Ekonomisk Förening är ett komplement till befintliga låneprogram. Medlemskapet i Kommuninvest ger förutsättningar för en bättre diversifiering av Göteborgs Stads upplåning, eftersom

Kommuninvest i kraft av sin storlek kan agera på fler kreditmarknader med en bredare palett av upplåningsprodukter.

Låneprogram

Program	Låneram	Nyttjandegrad
EMTN	3 MDR EUR	16,0 MDR
KCP	3 MDR SEK	1,4 MDR
ECP	200 M USD	—

Rating – Hög kreditvärdighet

Kreditbetyget underlättar för staden att få tillgång till den svenska och internationella kapitalmarknaden. Kreditvärderingsinstitutet Moody's och Standard & Poor's har under året bekräftat kommunens starka kreditvärdighet. Kommunens kreditbetyg är från Moody's sedan 2006 det högsta möjliga, Aaa, och från Standard & Poor's sedan 2007 det näst högsta, AA+. Båda betygen har stabila utsikter.

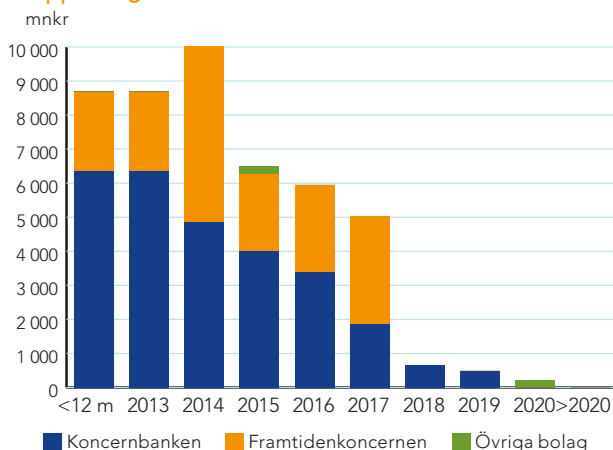
Faktorer som lyfts fram som positiva i analyserna är förutsägbarhet i den ekonomiska utveckling, en dynamisk lokal ekonomi med stabila utsikter, stark finansiell styrning och god likviditetsberedskap. Faktorer som kan påverka kreditbetyget negativt är bland annat stora investeringar både i bolags- och nämndsektorn vilket kan påverka skuldsättningsgraden.

Skuldportföljen

Kommunens och bolagens externa upplåning uppgick vid årsskiftet till 37,6 miljarder, en ökning med 0,2 miljarder i jämförelse med 2011. Den genomsnittliga återstående löptiden på den samlade låneskulden uppgick vid årsskiftet till 2,53 år och räntebindningen till i genomsnitt 3,58 år. Den totala låneskulden fördelas på upplåning via staden (21,7 miljarder), Framtiden-koncernen (15,4 miljarder) och lån upptagna av bolagen utanför internbanken (0,5 miljarder). Den skattefinansierade verksamhetens del av skulden, nettolåneskulden, uppgick till 2,8 miljarder, cirka 7,4 procent av den totala upplåningen.

Upplåningens förfallostruktur

Derivatportföljen

Derivatinstrument används i syfte att ränte- och valuta-säkra underliggande lån. Derivatportföljens nominella värde uppgick till 23,4 miljarder.

Motpartsrisk

Kommunen är genom derivatavtal utsatt för en risk att en motpart inte kan fullgöra sina förpliktelser. Motparterna är både svenska och internationella banker. Beräknat på affärsvolym fanns 28 procent av motpartsrisken hos lägst AA ratade motparter och 81 procent av risken hos lägst A3 ratade motparter. 19 procent av motpartsrisken ligger hos Baa motparter. Förskjutningen nedåt beror på de fortsatta nedgraderingarna i banksektorn. Staden har valt att inte göra nya derivataffärer med B-ratade motparter i enlighet med finanspolicyn.

Stadens riskhantering

Typ av risk	Policy	Utfall
Ränterisk	2–5 år	7,7 år *
Finansieringsrisk	2–5 år	2,5 år
Motpartsrisk	Max 30% av volym per motpart	Inom policyram
Valutarisk	Ingen	Ingen

*) Kommunicerad avvikelser.

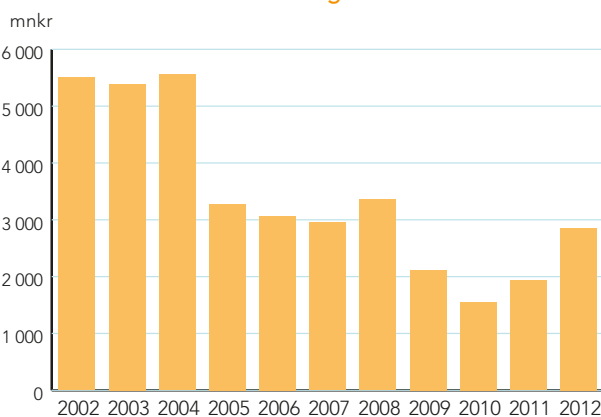
Finansieringsrisk

Under det kommande året har Staden låneförfall på 6,3 miljarder och Framtiden på 2,3 miljarder som behöver refinansieras. Staden har bindande lånelöften om total 7 miljarder.

Skattefinansierad del av totalskulden

Kommunens nettolåneskuld definieras som internbankens upplåning minskad med vidareutlåning till bolagen och den likviditet som tillfälligt placerats i marknaden. Vid utgången av 2012 uppgick nettolåneskulden till 2,8 miljarder, en ökning från 2011 med cirka 0,9 miljarder. Ökningen beror bland annat på utbetalningar till Trafikverket avseende Västsvenska Paketet om 0,6 miljarder.

Nettolåneskuldens utveckling 2002–2012

Nettolåneskuldens utveckling

Prisskillnaden mellan långa och korta löptider på lån är fortsatt betydande även om skillnaden minskat jämfört med föregående år. Räntekostnaden för nettolåneskulden har minskat till följd av sjunkande räntor och uppgick till 51,6 miljoner. Ökningen av nettolåneskulden har huvudsakligen skett under senare delen av 2012 och därför inte haft så stor effekt på räntekostnaderna. Den genomsnittliga upplåningsräntan under året var 2,38 procent inklusive kostnader för räntesäkring.

Nettolåneskulden är skyddad mot ränteuppgångar med räntetak och ränteswappar. Strikenivåerna för räntetaken varierar mellan 3,40 till 3,90 procent. För fastränteswapparna är nivåerna mellan 1,86 till 2,90 procent. Den genomsnittliga räntebindningen skall ligga i intervallet 2–5 år. Vid årsskiftet var den genomsnittliga räntebindningen 7,7 år. Detta är planerat och rapporterad avvikelse och beror på att Staden har valt att skydda en del av skulden med en 20 årig ränteswap på 2,36 procent.

Finansiell profil – jämförelse med andra kommuner

En viktig dimension när det gäller att styra en kommun är att jämföra med andra kommuner. Ett verktyg för finansiell jämförelse är den finansiella profilen som är framtagen av Kommunforskning i Västsverige. I detta avsnitt används profilen för att jämföra Göteborg med övriga kommuner i Västra Götalands och Hallands län. Den analyserade perioden avser 2009–2011 på grund av att 2012 års profil ännu inte finns tillgänglig, utan den görs först efter sommaren.

Vad är den finansiella profilen?

Den finansiella profilen, som återfinns längst ner på nästa sida, är konstruerad som ett polärtdiagram. Till skillnad från den traditionella finansiella analysen i årsredovisningen, som huvudsakligen beskriver utvecklingen över tiden, fokuserar den finansiella profilen på att analysera var en kommun eller ett landsting befinner sig finansiellt och hur utvecklingen gestaltat sig i förhållande till andra kommuner/landsting i ett avgränsat urval. I Göteborgs kommuns fall görs jämförelsen i förhållande till övriga kommuner i Västra Götalands län.

Profilen innehåller åtta nyckeltal redovisade på åtta axlar. De tas fram för samtliga enskilda kommuner som ingår i den studerade kommungruppen. Nyckeltalen poängsätts sedan enligt normalfördelningskurvan med skalan 1 till 5, där en 5:a är högsta värde och en 1:a lägsta värde. Detta innebär att en koncentration av värdena finns runt 3 poäng.

Profilen innehåller också fyra axlar som ska ge en samlad bedömning av fyra viktiga finansiella perspektiv för en kommun eller ett landsting. Varje perspektiv/axel är summan av de fyra nyckeltal som ligger närmast intill axeln. Detta innebär att varje nyckeltal i den finansiella profilen ingår i två perspektiv. Samtliga fyra nyckeltal väger lika tungt i bedömningen.

I analysen nedan berörs inledningsvis de viktigaste nyckeltalen. Avslutningsvis gör en sammanfattande bedömning av Göteborgs kommuns finansiella ställning och utveckling jämfört med kommunerna i Västra Götalands och Hallands län.

Resultat före extraordinära poster

En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning är att balansen mellan löpande intäkter och kostnader är god. Ett mått på detta är resultat före extraordinära poster. Resultatet innehåller alla kommunens löpande kostnader och intäkter och bör i förhållande till verksamhetens kostnader ligga runt 2–3 procent över en längre tidsperiod. Detta för att kommunen skall kunna bibehålla sin kort- och långsiktiga handlingsberedskap.

För nyckeltalet ”resultat före extraordinära poster i förhållande till verksamhetens bruttokostnader”, redovisade Göteborg ett försvagat resultat mellan 2009 och 2011 med 0,6 procentenheter från 2,0 procent till 1,4 procent. Motsvarande genomsnittliga förändring för kommunerna i Västra Götaland och Halland var en försvagning, med 0,5 procentenheter från 2,1 procent till 1,6 procent. Slutsatsen av ovanstående är att

Göteborg uppvisade både en genomsnittlig resultatutveckling mellan 2009 och 2011 och genomsnittligt resultat under 2011 jämfört med snittet i länen.

Kommunen hade under 2011 det 32:e starkaste resultatet i länen. Detta innebär en 3:a i den finansiella profilen, vilket var samma som under 2009 och 2010.

Kommunen resultat har dock under perioden påverkats av stora jämförelsestörande engångsposter. Hade Göteborg inte haft dessa poster hade kommunen legat på 4:or i den finansiella profilen.

Skattefinansieringsgrad av investeringarna

När den löpande driften har finansierats, bör en så stor andel av skatteintäkterna återstå att större delen av investeringarna kan finansieras med skatteintäkter. Detta mäts genom nyckeltalet ”skattefinansieringsgrad av investeringarna”. Redovisas ett värde hos nyckeltalet på 100 procent eller mer, innebär det att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som genomförts under året. Detta stärker då kommunens finansiella handlingsutrymme. Allt över 100 procent kan användas till att amortera av kommunens skulder och/eller stärka likviditeten.

För länens kommuner i genomsnitt, uppgick skattefinansieringsgraden av årets investeringar till 99 procent, 109 procent samt 88 procent under de tre studerade åren. Detta gav en genomsnittlig skattefinansieringsgrad på 99 procent.

Göteborg siffror uppgick per år till 88 procent, 77 procent och 85 procent. Det innebär en genomsnittlig skattefinansieringsgrad på 83 procent. I jämförelse med länens snitt var Göteborgs skattefinansieringsgrad marginellt svagare under perioden.

När det gäller poängen för skattefinansieringsgraden

av investeringarna i den finansiella profilen, har den under perioden varierat mellan 3:a och 2:a. Under 2011 fick kommunen en 3:a.

Skattesats

Göteborgs skattesats låg 2011 på 21,55 kr. Det var 18 öre lägre än genomsnittet bland Västra Götaland och Hallands läns kommuner, vilket uppgick till 21,73 kr. Göteborg hade under 2011 den 24:e lägsta skatten i länen. Detta innebär att kommunen fick en 3:a i den finansiella profilen, vilket samma som under 2010. Jämfört med 2009 dock en försvagning skett från en svag 4:a. Den genomsnittliga skattesatsen i länen ökade mellan 2009 och 2011 från 21,66 kr till 21,75 kr

Kassalikviditet

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts.

Mellan 2009 och 2011 förbättrades Göteborgs kassalikviditet med 36 procentenheter från 93 procent till 129 procent. Den genomsnittliga kassalikviditeten bland kommunerna i länen förbättrades under perioden, med 13 procentenheter från 77 procent till 90 procent. Detta innebär att likviditeten i Göteborg under perioden utvecklades starkare än snittet i länen.

Göteborgs likviditetsutveckling och likviditetsnivå innebär att kommunen i den finansiella profilen förbättrade sin poäng från en 4:a till en 5:a under perioden.

Soliditet inklusive pensionsavsättningar och löneskatt inom linjen

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med skatteintäkter. Ju högre soliditet, desto mindre skuldsättning har kommunen.

Göteborg hade 2011 en soliditet som var svagare än snittet i länen. Soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser och särskild löneskatt uppgick till -10 procent för Göteborg jämfört med genomsnittet som uppgick till 5 procent.

Göteborg redovisade under perioden en oförändrad soliditetsnivå på -10 procent, medan den genomsnittliga soliditeten i länen också stärktes med 1 procentenhet, från 4 procent till 5 procent. En viktig förklaring till förbättringen i länen under perioden var minskade åtaganden mellan 2009 och 2010 för de pensionsförpliktelser som är äldre än 1998 och som ligger utanför balansräkningen.

Jämförs dock 2010 med 2011, föll soliditeten både i Göteborg och i länen. Den minskade med 2 procentenheter i Göteborg och 3 procentenheter i länen. En viktig förklaring till detta var ökade åtaganden för pensionsförpliktelserna på grund av en förändrad diskonteringsränta under 2011. Det innebär att förändrade åtaganden för pensionsförpliktelserna både påverkade i positiv och negativ riktning under perioden.

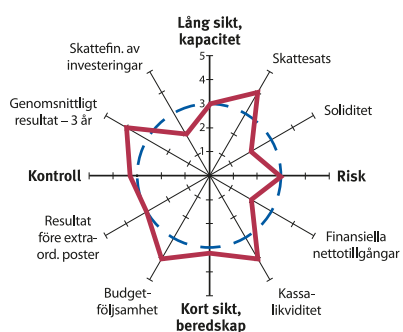
Avslutande kommentar

Merparten av kommunerna i Västra Götaland och Hallands län och i och de flesta kommunerna i Sverige redovisade under 2011 en vikande resultatnivå. Detta var fullt naturligt, då 2009 och 2010 innehöll betydande engångsintäkter i form av bland annat ett tillfälligt konjunkturstöd. En annan anledning till resultatförsämringen under 2011, var ökade åtaganden för pensionsförpliktelserna på grund av en förändrad diskonteringsränta.

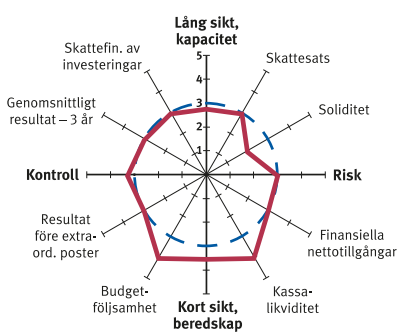
Göteborg uppvisade också en försvagad resultatnivå under perioden. Med tanke på kommunens stora jämförelsestörande kostnader under perioden låg dock kommunens resultat på en sådan nivå att det kan anses uppfylla grundläggande krav på god ekonomisk hushållning utifrån ett finansiellt perspektiv.

Finansiella profiler för Göteborgs kommun i förhållande till kommunerna i Västra Götalands och Hallands län

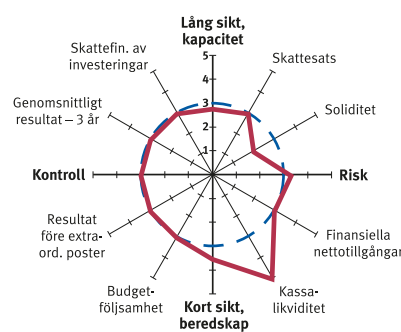
2009

2010

2011

Resultaträkning – kommunen

Belopp i mnkr	2010	2011	2012
Verksamhetens intäkter not 1	6 940	7 171	7 009
Verksamhetens kostnader not 2	-27 828	-28 957	-29 488
Jämförelsestörande verksamhetsposter not 4	-1 250	-786	73
Avskrivningar och nedskrivningar not 3	-770	-770	-775
Verksamhetens nettokostnader	-22 908	-23 342	-23 181
Skatteintäkter not 5	19 888	20 438	20 814
Kommunalekonomisk utjämning m m not 5	3 239	3 529	3 113
Finansiella intäkter not 6	833	1 404	1 394
Finansiella kostnader not 6	-823	-1 618	-1 471
Resultat före extraordinära poster	229	411	669
Extraordinära intäkter	—	—	—
Extraordinära kostnader	—	—	—
ÅRETS RESULTAT	229	411	669

Balanskravsutredning	2010	2011	2012
Redovisat årets resultat från resultaträkningen	229	411	669
Resultat från försäljningar av anläggningstillgångar	-135	-159	-83
Resultat enligt balanskravsutredning	94	252	586

Balansräkning – kommunen

Belopp i mnkr	2010	2011	2012
TILLGÅNGAR			
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar	5	4	21
Materiella anläggningstillgångar not 3	13 851	14 645	16 081
Finansiella anläggningstillgångar not 7	13 475	14 771	14 817
Summa anläggningstillgångar	27 331	29 420	30 919
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR			
Förråd och lager	17	18	19
Kortfristiga fordringar not 8	11 154	10 328	11 003
Kassa och bank	482	201	542
Summa omsättningstillgångar	11 653	10 547	11 564
SUMMA TILLGÅNGAR	38 984	39 967	42 483
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
EGET KAPITAL not 9	7 343	7 754	8 423
varav årets resultat	229	411	669
AVSÄTTNINGAR			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser not 10	1 462	1 658	1 815
Övriga avsättningar not 11	1 518	2 064	1 636
Summa avsättningar	2 980	3 722	3 451
SKULDER			
Långfristiga skulder not 12	17 955	20 339	19 964
Kortfristiga skulder not 13	10 706	8 152	10 645
Summa skulder	28 661	28 491	30 609
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	38 984	39 967	42 483
SUMMA SÄKERHETER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER			
Borgensförbindelser not 14	2 612	2 391	2 060
Pensionsförpliktelser inom linjen not 15	8 522	9 400	9 415
Särskild löneskatt not 15	2 067	2 281	2 284
Framtida leasingkostnader not 16	1 350	1 562	1 884
Övrigt not 17	400	400	—

Kassaflödesanalys – kommunen

Belopp i mnkr	2010	2011	2012
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Årets resultat	229	411	669
Justering för ej likvidpåverkande poster	2 137	1 436	1 316
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	2 366	1 847	1 985
Ökning (-) / minskning (+) kortfristiga fordringar	-1 627	826	-675
Ökning (-) / minskning (+) förråd och lager	-1	-1	-1
Ökning (+) / minskning (-) kortfristiga skulder	-774	-2 554	2 493
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-2 402	-1 729	1 817
INVESTERINGSVERKSAMHETEN			
Investering i immateriella anläggningstillgångar	—	—	-19
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar	—	1	—
Investering i materiella anläggningstillgångar	-1 586	-2 010	-3 278
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	213	303	414
Investeringsinkomster	266	317	703
Investering i finansiella anläggningstillgångar	—	—	-17
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	—	—	31
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-1 107	-1 389	-2 166
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN			
Nyupptagna lån	3 703	5 636	3 750
Amortering av långfristiga skulder	-3 756	-3 252	-4 124
Ökning (-) / minskning (+) långfristiga fordringar	637	-1 296	-64
Minskning av avsättningar på grund av utbetalningar	-134	-98	-108
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	450	990	-546
UTBETALNING AV BIDRAG TILL STATLIG INFRASTRUKTUR			
Utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur	—	—	-749
Årets kassaflöde	-693	-281	341
Likvida medel vid årets början	1 175	482	201
Likvida medel vid årets slut	482	201	542
Specifikation av ej likvidpåverkade poster (mnkr)			
Justering för av- och nedskrivningar	770	770	775
Justering för gjorda avsättningar	1 340	564	345
Justering för gjorda avsättningar – pensioner	27	275	243
Justering för övriga ej likvidpåverkade poster och rearesultat	0	-173	-47
Summa ej likvidpåverkande poster	2 137	1 436	1 316

Noter – kommunen

1. Verksamhetens intäkter

mnkr	2011	2012
Avgifter	2 003	2 082
Hyror och arrenden	1 118	1 136
Statsbidrag	869	1 291
EU-bidrag	75	57
Övriga bidrag	761	293
Fsg verksamhet o entreprenader	1 844	1 804
Övriga intäkter	501	346
Summa verksamhetens intäkter	7 171	7 009

2. Verksamhetens kostnader

mnkr	2011	2012
Personalkostnader	-14 831	-15 677
Ekonomiskt bistånd och introduktionsersättning	-1 182	-1 168
Lokal- och markhyra, fastighetsservice	-882	-900
Entreprenad o köp av verksamhet	-6 957	-7 117
Bränsle energi VA kostnader	-419	-420
Förbrukningsmaterial o rep	-792	-782
Leasingkostnader	-509	-511
Övriga verksamhetskostnader	-3 385	-2 913
Summa verksamhetens kostnader	-28 957	-29 488

3. Fastigheter, anläggningar, maskiner och inventarier

mnkr	Byggnader, mark, markanl, markreserv	Verksamhetsfastigheter	Fastigheter för affärsverksamhet	Publika fastigheter	Övriga fastigheter	På nyanläggningar	Mask, inv tekn anl, fordon, konst	Summa
Anskaffningsvärde	434	12 613	2 813	5 066	1 681	1 249	1 746	25 603
Ack ned-/avskrivningar	-75	-4 675	-1 671	-2 846	-297	0	-1 395	-10 958
Ingående bokfört värde	359	7 939	1 142	2 220	1 384	1 249	352	14 645
Årets nettoanskaffningar	39	619	159	120	156	1 229	20	2 343
Årets avskrivningar	-4	-483	-64	-144	-24	0	-55	-772
Årets nedskrivningar	0	0	0	0	0	0	0	0
Årets utrangering	1	-27	0	-10	-89	-1	-3	-128
Omklassificeringar / överföringar	-8	534	0	195	11	-742	5	-6
Utgående bokfört värde	388	8 582	1 238	2 382	1 439	1 734	319	16 081

4. Jämförelsestörande poster

mnkr	2011	2012
Intäkter		
Återbetalning AFA Fora	—	381
Upplösning avsättning och återbetalning infrastruktur	—	92
Summa jämförelsestörande intäkter		473
Kostnader		
Avsättning till utvecklingsfond	—	–400
Hamnbanan	–165	—
Förändrad diskonteringsränta	–150	—
Västsvenska paketet	–471	—
Summa jämförelsestörande kostnader	–786	–400
Summa jämförelsestörande poster	–786	73

5. Skatteintäkter och kommunal-ekonomisk utjämning

mnkr	2011	2012
Kommunala skatteintäkter		
Preliminära skatteintäkter	19 992	20 576
Slutavräkning (justering föregående år)	373	234
Preliminär slutavräkning	73	4
Summa kommunala skatteintäkter	20 438	20 814
Kommunalekonomisk utjämning m m		
Inkomstutjämning	2 405	2 545
Kostnadsutjämning	–87	–454
Regleringsbidrag/avgift	525	256
LSS-utjämning	4	39
Kommunal fastighetsavgift	682	727
Summa kom. ekonomisk utjämning m m	3 529	3 113
Summa skatt och kommunalekonomisk utjämning	23 967	23 928

6. Finansiella intäkter och kostnader

mnkr	2011	2012
Finansiella intäkter		
Utdelningar	67	—
Ränteintäkter från dotterbolag	841	856
Ränteintäkter externt	489	530
Övriga finansiella intäkter	7	8
Summa finansiella intäkter	1 404	1 394
Finansiella kostnader		
Räntekostnader till dotterbolag	–239	–272
Räntekostnader externt	–1 297	–1 166
Övriga finansiella kostnader	–82	–33
Summa finansiella kostnader	–1 618	–1 471
Summa finansnetto	–214	–77

7. Finansiella anläggningstillgångar

mnkr	2011	2012
Aktier och andelar		
Helägda dotterbolag (100%)		
Göteborgs Kommunala Förvaltnings AB	500	500
Förvaltnings AB Framtiden	1	1
Älvstranden Utveckling AB	500	500
Göteborg & Co Kommunintressent AB	0	0
Summa helägda dotterbolag	1 001	1 001
Delägda bolag		
Renova AB (84%)	96	96
Göteborgsregion. Fritidshamn AB (80%)	1	1
Gryaab AB (80%)	6	6
Johanneberg Science Park AB (49,3%)	1	1
Lindholmen Science Park AB (14,9%)	0	0
Göteborgs Tekniska College AB (49%)	0	0
Cityflygplatsen i Göteborg AB (20%)	0	0
Boplats Göteborg AB (40%)	0	0
Summa delägda bolag	104	104
Kommunalförbund		
Fastigheten Stretered (57%)	2	2
Räddningstjänsten StorGöteborg (69,7%)	0	0
Summa kommunalförbund	2	2
Långfristiga fordringar koncernföretag		
Långfristiga fordringar koncernföretag	13 615	13 679
Summa långfristiga fordringar koncernföretag	13 615	13 679
Övriga andelar		
Grundfondskapital och bostadsrätter	18	14
Summa övriga andelar	18	14
Övriga bolag		
Kommentus	0	0
Kommuninvest ekonomisk förening	—	17
Västtrafik AB (15%)	31	—
Summa övriga bolag	31	17
Summa finansiella anläggningstillgångar	14 771	14 817

Dotterföretag i underkoncerner

Göteborgs Kommunala Förvaltnings AB

- AB Kärra centrum
- Higab AB
- Liseberg AB
- Got Event AB
- Göteborgs Stads Upphandlings AB
- Göteborg Energi AB
- Kommunleasing i Göteborg AB
- Försäkrings AB Göta Lejon
- Göteborgs Gatu AB
- Göteborgs Stadsteater AB
- BRG, Business Region Göteborg AB
- Utveckling Nordost AB
- Fastighets AB Göta Lejon
- Förvaltnings AB Bältespännaren
- Göteborg Port Holding AB
- Göteborgs Spårvägar AB

Förvaltnings AB Framtiden

- Bostads AB Poseidon
- Göteborgs stads bostadsaktiebolag
- Familjebostäder i Göteborg AB
- Gärdstensbostäder AB
- Göteborgs Egnahems AB
- Göteborgs Stads Parkerings AB
- Förvaltnings AB GöteborgsLokaler
- Idrotts- och Kulturcentrum Scandinavium i Göteborg AB
- Störningsjouren i Göteborg AB
- Framtiden Housing Finance No 6 AB (publ)
- Rysåsen Fastighets AB

Älvstranden Utveckling AB

- Norra Älvstranden Utveckling AB
- Södra Älvstranden Utveckling AB

Renova AB

- Kungälv's Transporttjänst AB
- Fastighets AB Rödingen
- ÅTAB Torsvikens Återställnings AB

Göteborg & Co Kommunintressent AB

- Göteborg & Co Träffpunkt AB (50%)

8. Kortfristiga fordringar

mnkr	2011	2012
Kortfristiga fordringar koncernföretag	7 350	7 785
Kundfordringar	399	524
Förutbetalda kostnader/upploopna intäkter	1 726	1 704
Fordringar hos staten	424	580
Övriga fordringar	429	409
Summa kortfristiga fordringar	10 328	11 003

9. Eget kapital

mnkr	2011	2012
Ingående eget kapital	7 343	7 754
Årets resultat	411	669
Utgående eget kapital	7 754	8 423

10. Avsättningar för pensioner

mnkr	2011	2012
Ingående avsättning	1 462	1 658
Nya förpliktelser under året	238	212
– varav nyintjänad pension	73	141
– varav ränte- och basbeloppsuppräknings	44	68
– varav ändring av försäkringstekn. grunder	117	4
– varav pension till efterlevande	7	6
– varav övrigt	–3	–7
Årets utbetalningar	–80	–86
Summa pensionsavsättningar	1 620	1 784
Årets förändring särskild löneskatt	38	31
Summa pensionsavsättningar inklusive löneskatt	1 658	1 815

11. Övriga avsättningar

mnkr	2011	2012
Avsatt för återställning av deponi (1)		
Redovisat värde vid årets början	34	38
Periodens avsättningar	5	–
lanspråktaga avsättningar	–1	–2
Outnyttjade belopp som återförts	—	—
Utgående avsättning	38	36
Avsatt för Västsvenska paketet (2)		
Redovisat värde vid årets början	1 250	1 304
Periodens avsättningar	54	12
lanspråktaga avsättningar	—	–620
Outnyttjade belopp som återförts	—	—
Utgående avsättning	1 304	696
Avsatt för Västsvenska paketet: Marknyttor (3)		
Redovisat värde vid årets början	—	417
Periodens avsättningar	417	4
lanspråktaga avsättningar	—	—
Outnyttjade belopp som återförts	—	—
Utgående avsättning	417	421
Avsatt för Hamnbanan (4)		
Redovisat värde vid årets början	—	165
Periodens avsättningar	165	—
lanspråktaga avsättningar	—	–129
Outnyttjade belopp som återförts	—	—
Utgående avsättning	165	36
Avsatt för övrig infrastrukturåtgärd (5)		
Redovisat värde vid årets början	197	98
Periodens avsättningar	—	—
lanspråktaga avsättningar	–9	–2
Outnyttjade belopp som återförts	–90	–66
Utgående avsättning	98	30
Avsatt för Utvecklingsfond (6)		
Redovisat värde vid årets början	—	—
Periodens avsättningar	—	400
lanspråktaga avsättningar	—	—
Outnyttjade belopp som återförts	—	—
Utgående avsättning	—	400
Övriga avsättningar (7)		
Redovisat värde vid årets början	37	42
Periodens avsättningar	17	3
lanspråktaga avsättningar	–8	–19
Outnyttjade belopp som återförts	–4	–9
Utgående avsättning	42	17
Summa Ingående balans	1 518	2 064
Summa Periodens avsättningar	658	419
Summa lanspråktaget	–18	–772
Summa outnyttjade belopp som återförts	–94	–75
Summa Utgående balans	2 064	1 636

(1) Kretsloppsnämnden ansvarar för miljöskyddsåtgärder på nedlagda deponier inom Göteborgs Stad. Totalt avser avsättningen 17 st nedlagda deponier varav avsättningen för Brudaremossen står för cirka 50 procent. Brudaremossen ligger inom Delsjöarnas vattenskyddsområde och även andra av de nedlagda deponierna ligger inom områden med höga naturvärden. Vid vissa av deponierna finns risk för påverkan på enskilda dricksvattentäkter. Ny utredning och beräkning av Brudaremossens avsättning har utförts under 2010 och visar bland annat att dom förebyggande åtgärder som vidtagits markant har minskat riskerna. Löpande förbättringsarbeten pågår fortlöpande på samtliga deponier. Eftersom osäkerhet råder om de framtida kostnaderna har en ny avsättning gjorts under 2011. Utöver lanspråktaga medel har ytterligare åtgärder vidtagits på Brudaremossen för 1 mnkr och på övriga deponier för 1 mnkr. Under 2012 har inga ytterligare avsättningar gjorts.

(2) Kommunen har under 2010 slutit avtal kring medfinansiering av infrastrukturåtgärder inom ramen för Västsvenska paketet. Beloppet är indexuppräknat med 12 (54) mnkr.

(3) 400 mnkr avser marknyttor inom ramen för Västsvenska paketet. Dessa har tagits upp i kommunens resultat- och balansräkning under 2011. Beloppet är indexuppräknat med 4 mnkr

(4) Avser avtal om tidigareläggning och medfinansiering av Hamnbanan.

(5) Avser kvarvarande åtaganden för Götatunneln, samt tidigareläggande av vissa investeringar för att förbättra kollektivtrafiken inom delar av Göteborgs Stad.

(6) Kommunfullmäktige beslutade 2012-12-06 att inrätta en utvecklingsfond på 400 mnkr för framtida satsningar inom framförallt den sociala dimensionen. Fondens medel ska inte ersätta nämndernas ordinarie ansvar utan främst användas för att hantera gemensamma problem som nämnderna rimligen inte kan klara inom ordinarie budget. Upplösning av fonden ska enligt kommunfullmäktiges beslut redovisas som jämförelsestörande poster i respektive års resultaträkning. Fonden har i balansräkningen redovisats som avsättning. Den uppfyller inte de kriterier som rekommendation, RKR 10.2 om avsättningar ställer som krav på en avsättning.

(7) Övriga avsättningar avser förväntade skadestånd, ej reglerade investeringsbidrag till föreningar och stiftelser, kvarvarande mindre avsättning för omstrukturerings- och omställningsarbetet inom IT-området i Göteborgs Stad.

12. Långfristiga skulder

mnr	2011	2012
Skulder till banker, kreditinstitut m fl	20 259	19 903
Övriga långfristiga skulder	80	61
Summa långfristiga skulder	20 339	19 964

13. Kortfristiga skulder

mnr	2011	2012
Skulder till banker, kreditinstitut m fl	767	1 827
Leverantörsskulder	1 722	1 682
Upplupna kostnader/förutbetalade intäkter	3 251	3 546
Personalens skatter	210	236
Övriga kortfristiga skulder koncernföretag	1 757	2 801
Övriga kortfristiga skulder	445	553
Summa kortfristiga skulder	8 152	10 645

14. Borgensförbindelser

mnr	2011	2012
<i>(Avser lån och pensionsåtaganden)</i>		
Göteborgs Hamn AB	1 152	845
Göteborg Energi AB	38	12
Övriga bolag	367	371
Summa borgensförbindelser egna bolag	1 557	1 228
Övriga borgensförbindelser		
Småhus – statliga bostadslån	8	7
Stiftelser	606	604
Föreningar	186	184
Övrigt	34	37
Summa borgensförbindelser externt	834	832
Summa borgensförbindelser	2 391	2 060

Göteborgs Stad har i november 2012 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 274 kommuner som per 2012-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Göteborgs Stads ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2012-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 268 009 mnr och totala tillgångar till 272 786 mnr. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 2 030 mnr och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 2 009 mnr.

15. Pensionsförpliktelser

mnr	2011	2012
Pensionsförpliktelser PA-KL aktiva	4 914	4 707
Pensionsförpliktelser PA-KL pensionärer	3 994	4 232
Pensionsförpliktelser livränta	446	431
Summa pensionsförpliktelser PA-KL	9 354	9 370
Pensionsförpliktelser chefsavtal *	38	34
Garantiåtaganden FPG/PRI	—	—
Pensionsförpliktelser övrigt **	8	11
Summa totala pensionsförpliktelser	9 400	9 415
Särskild löneskatt	2 281	2 284
Summa pensionsförpliktelser och särskild löneskatt	11 681	11 699

* Pensionsförpliktelser chefsavtal avser tjänstemän.

** Pensionsförpliktelser övrigt avser huvudsakligen förtroendevalda politiker.

Inlösen av pensionsförpliktelse inom ansvarsförbindelsen har gjorts med totalt 680 mnr (420 mnr år 2001 och 260 mnr år 2002).

16. Framtida leasingkostnader

mnr	2011	2012
Operationella leasingavtal		
Framtida minimileaseavgifter (betalningar till leasegivaren)		
– inom ett år	327	290
– senare än ett år men inom fem år	575	673
– senare än fem år	660	921
Summa leasingkostnader	1 562	1 884

17. Kapiteltäckningsgaranti

mnr	2011	2012
Kapiteltäckningsgaranti	400	—
Summa kapiteltäckningsgaranti	400	—

Redovisningsprinciper

En av redovisningens viktigaste uppgifter är att utgöra ett relevant bedömnings- och beslutsunderlag. För att det skall kunna göras måste olika redovisningsprinciper beskrivas på ett öppet och informativt sätt. I detta avsnitt beskrivs de principer som används av Göteborgs Stad såväl inom kommunen som inom den sammanställda redovisningen.

Den kommunala redovisningen regleras av Kommunal-lagens kapitel åtta samt Lag om kommunal redovisning. Därutöver lämnar Rådet för kommunal redovisning rekommendationer (RKR) för kommunsektorns redovisning.

ALLMÄNT

Avvikelse från gällande rekommendationer

Göteborgs Stad följer RKR:s utgivna rekommendationer, förutom vissa delar av följande rekommendationer; RKR 10.2 Avsättningar och ansvarsförbindelser, RKR 13.1 Redovisning av hyres-/leasingavtal, RKR 18 Intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar och RKR 8.2 Sammanställd redovisning. En beskrivning av avstegen görs under respektive rubrik.

Förändrade redovisningsprinciper

Göteborgs Stad tillämpar för den kommunala redovisningen från och med år 2011 RKR 16.2 Redovisning av kassaflöden. Vid beräkning av jämförelsetal för år 2010 har vissa förenklingar varit tvungna att göras för redovisning av kassaflöden från investeringsverksamheten.

I den sammanställda redovisningen tillämpas ej RKR 16.2 Redovisning av kassaflöden. Ett arbete pågår med att anpassa kassaflödesanalysen med ett eventuellt införande under 2013.

RESULTATRÄKNING

Redovisning av skatteintäkter

Kommunens redovisade skatteintäkt består av preliminära skattebetalningar som kommit kommunen tillgodo under året, prognos för slutavräkning samt skillnaden mellan den slutliga taxeringen och den redovisade skatteintäkten för föregående år.

Den preliminära slutavräkningen för skattintäkter baseras på SKL:s decemberprognos i enlighet med rekommendation RKR 4.2 Redovisning av skatteintäkter.

Övriga intäkter

I kommunen redovisas servis- och anslutningsavgifter från och med 2012 som en förutbetalad intäkt bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningar-

nas nyttjandeperiod. Tidigare intäktsfördes anslutningsavgifterna i sin helhet. Inkomsten i kommunen uppgick år 2012 till 31 mnkr varav 1 mnkr intäktsfördes under året. Jämförelsetalen för tidigare år har inte omräknats enligt den nya principen. Under 2011 intäktsfördes 18 mnkr för servis- och anslutningsavgifter.

Göteborgs Energi AB intäktsför sina anslutningsavgifter i samband med påbörjad leverans av anslutningen, vilket inte justeras i den sammanställda redovisningen. Anslutningsavgifter som intäktsfördes i den sammanställda redovisningen uppgick 2012 till 89 (107) mnkr.

Investeringsbidrag samt gatukostnadsersättningar minskade år 2012 det bokförda värdet på anläggningarna. Från och med 2013 kommer investeringsbidrag och gatukostnadsersättningar hanteras enligt samma princip som anslutningsavgifter.

Göteborgs Stad följer därmed inte fullt ut RKR 18 Intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar vad avser redovisning av anslutningsavgifter, gatukostnadsersättningar och investeringsbidrag.

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster särredovisas på egen rad i resultaträkningen. För att en post ska betraktas som jämförelsestörande, ska posten uppgå till ett väsentligt belopp samt vara av sådant slag att den inte förväntas inträffa ofta eller regelbundet.

I resultaten för 2011 och 2012 ingick ett antal jämförelsestörande intäkter och kostnader av engångskaraktär. Under 2011 skedde avsättningar med 636 mnkr för medfinansiering av infrastrukturkostnader inom det Västsvenska paketet och 150 mnkr för förändrad diskonteringsränta på kommunens pensionsförpliktelser. Detta innebar netto 786 mnkr i jämförelsestörande engångskostnader för 2011.

Under 2012 erhöll kommunen 381 mnkr i återbetalda försäkringspremier ifrån AFA och samtidigt återfördes en avsättning för kollektivtrafiken på 92 mnkr. Mot detta skall ställas att kommunen gjorde en avsättning till en utvecklingsfond på 400 mnkr. Detta innebar för 2012 netto 73 mnkr i jämförelsestörande engångsintäkter.

I den sammanställda redovisningen för 2012 ingick även en jämförelsestörande finansiell intäkt på 1 309 mnkr som avser resultat av försäljning av bolag

inom Göteborg Port Operation AB som är en del av Göteborg Port Holding AB.

Lånekostnader i samband med investering

Lånekostnader i samband med investeringar kan enligt rekommendation nr 15.1 Redovisning av lånekostnader redovisas både enligt huvudmetoden och alternativregeln. Huvudmetoden innebär att lånekostnaderna direkt belastar resultatet och alternativregeln innebär att lånekostnaderna under vissa förutsättningar får belastas anskaffningsvärdet på anläggningen.

Under 2012 har Göteborgs Stads nämnder aktiverat lånekostnader som anläggningstillgång med 22 (10) mnkr. I den sammanställda redovisningen har lånekostnader aktiverats för 49 (21) mnkr.

Leasing

Enligt beslut i Kommunfullmäktige ska kommunens investeringar i lös egendom från och med år 2007 finansieras genom leasing, med det kommunala bolaget Kommunleasing i Göteborg AB som leasegivare.

Leasingavtal tecknade före år 2003 samt leasingavtal med en löptid om tre år eller kortare betraktas i enlighet med RKR 13.1 Redovisning av hyres-/leasingavtal som operationella avtal och redovisas som hyresavtal.

Finansiell leasing av anläggningstillgångar skall enligt RKR 13.1 Redovisning av hyres-/leasingavtal redovisas som anläggningstillgång och skulden till leasegivaren redovisas i balansräkningen. Eftersom nuvärdet av finansiella leasingavtal utgör en mindre del i förhållande till balansomslutningens värde redovisas samtliga leasingavtal som hyresavtal.

Göteborgs Stad följer därmed inte RKR 13.1 Redovisning av hyres-/leasingavtal vad gäller redovisning av finansiella leasingobjekt (anläggningstillgång samt skuld i balansräkningen).

BALANSRÄKNING

Immateriella tillgångar

Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar enligt plan och eventuella nedskrivningar.

I den sammanställda redovisningen består immateriella anläggningstillgångar av bland annat goodwill. Goodwill utgörs av det belopp varmed anskaffningsvärdet på tillgången överstiger det verkliga värdet på koncernens andel av förvärvade nettotillgångar alternativt inkrämet vid förvärvstillfället. I samtliga fall betraktas investeringarna som strategiska.

Materiella anläggningstillgångar

Inom Göteborgs Stad betraktas en tillgång som anläggningstillgång då livslängden överstiger tre år och anskaffningsvärdet överstiger ett halvt basbelopp. Anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde med tillägg för värdehöjande investeringar och med avdrag

för planmässiga avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Erhållna investeringsbidrag reducerar anskaffningsvärdet. Från och med 2013 kommer intäkterna att inte reducera anskaffningsvärdet, utan periodiseras under nyttjandeperioden.

Ingångna avtal om lämnade bidrag av staten eller annan juridisk person, för investeringar i anläggningstillgång som Göteborgs Stad inte kommer att äga eller förfoga över, redovisas som kostnad i resultaträkningen och avsättning i balansräkningen när avtal tecknas.

Avskrivning av materiella anläggningstillgångar görs normalt för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. Avskrivningen påbörjas när tillgången tas i bruk.

Avskrivningstider	År
Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten och liknande arbeten	5
Goodwill	5–10
Markanläggningar	20–50
Byggnader	20–50
Kiosker, paviljonger, baracker	10
Maskiner, tekniska anläggningar och inventarier	5–10
Persondatorer och IT-inventarier	3

Omprövning av nyttjandeperioden sker om det finns omständigheter som gör att det är nödvändigt, t ex verksamhetsförändringar, tekniskskiften etc. Normalt omprövas inte tillgångars nyttjandeperiod om avskrivningstiden är 10 år eller lägre.

På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs inga avskrivningar.

Exploateringsfastigheter

Exploateringsfastigheter redovisas som materiell anläggningstillgång. Ett arbete pågår med att se över redovisning och klassificering av exploateringsfastigheter. Arbetet beräknas vara klart under 2013.

Finansiella tillgångar och skulder

Finansiella tillgångar och skulder redovisas generellt som långfristiga poster. Omklassificering till kortfristig post sker vid amortering eller då den finansiella posten inte förlängs.

Pensioner

Kommunens pensionsskuld redovisas enligt den lagstadgade "blandmodellen", vilket innebär att all pension som intjänats före år 1998 i tidigare pensionsavtal inte tas upp som avsättning, utan redovisas som ansvarsförbindelse inom linjen. Inom linjen tas också upp framtida förväntad särskild löneskatt. Utbetalningar avseende pensionsförmåner som intjänats före år 1998 redovisas som kostnad i resultaträkningen. Pensionsförmåner intjänade i pensionsavtal från och med år 1998 redovisas

som en kostnad i resultaträkningen och en avsättning i balansräkningen. Under avsättningar reserveras också särskild löneskatt motsvarande 24,26 procent av upptagen pensionsavsättning.

Göteborgs Stad beräknar aktuell pensionsskuld enligt angivna riktlinjer, RIPS 07.

Inlösen av pensionsförpliktelse inom ansvarsförbindelsen har gjorts med totalt 680 mnkr (420 mnkr 2001 och 260 mnkr 2002).

Aktualiseringsgraden var 100 (100) procent för pensionerna under 2012.

Avsättningar

Avsättning är en skuld som är oviss vad gäller förfallotidpunkt eller belopp och avser enligt RKR 10.2 Avsättningar och ansvarsförbindelser endast formella förpliktelser.

Avsättningar för deponier har tagits upp till det belopp som bedöms krävas för att reglera förpliktelserna på balansdagen. Beloppet baserar sig på en projektering som gjordes år 2010. Kalkylen uppdateras därefter löpande.

Deponier inom Göteborgs Stad saknar nuvärdesberäkning, samt att avsättningens förändring redovisas direkt via resultaträkningen i stället för via ansvarsförbindelse. Göteborgs Stad följer därmed i dessa delar inte RKR 10.2 Avsättningar och ansvarsförbindelser.

Kommunfullmäktige beslutade 2012-12-06 att inrätta en utvecklingsfond på 400 mnkr för framtida satsningar inom framförallt den sociala dimensionen. Fondens medel ska inte ersätta nämndernas ordinarie ansvar utan främst användas för att hantera gemensamma problem som nämnderna rimligen inte kan klara inom ordinarie budget. Upplösning av fonden ska enligt kommunfullmäktiges beslut redovisas som jämförelsestörande poster i respektive års resultaträkning. Fonden har i balansräkningen redovisats som avsättning. Den uppfyller inte de kriterier som rekommendation, RKR 10.2 om avsättningar ställer som krav på en avsättning.

Enligt RKR 10.2 skall informella förpliktelser som

redovisats som avsättningar i koncernföretag omklassificeras till ansvarsförbindelser i den sammanställda redovisningen. I den sammanställda redovisningen görs ingen justering för detta. Göteborgs Stad följer därmed i dessa delar inte RKR 10.2 Avsättningar och ansvarsförbindelser.

POSTER INOM LINJEN

Poster inom linjen är ett redovisningsbegrepp som innebär att ställda säkerheter och ansvarsförbindelser inte ska ingå som skuld eller avsättning i balansräkningen utan ska anges i direkt anslutning därtill.

Ansvarsförbindelser

Möjliga åtaganden där osäkerhet råder om beloppets storlek och/eller infriandegraden, redovisas som ansvarsförbindelser. Under ansvarsförbindelser återfinns kommunens borgensåtagande och den del av pensionsåtaganden som är äldre än 1998.

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING

Allmänt

Den sammanställda redovisningen är upprättad enligt RKR 8.2 Sammanställd redovisning, med vissa avsteg vad gäller RKR 16.2 Redovisning av kassaflöden.

Göteborgs Stad bedriver omfattande verksamhet genom i första hand hel- eller delägda aktiebolag, men också genom kommunalförbund, vilka kommunen direkt eller indirekt har mer än hälften av rösterna eller på annat sätt har ett betydande inflytande.

Bolag vars verksamhet är av obetydlig omfattning för den sammanställda redovisningen undantas. De bolag som undantas är Cityflygplatsen i Göteborg AB och Göteborgs Tekniska College AB.

För bolagens redovisning lämnar Redovisningsrådet samt Bokföringsnämnden rekommendationer, anvis-

En viktig del för att leva upp till redovisningens uppgift är att olika redovisningsprinciper redovisas på ett öppet och informativt sätt.

ningar samt uttalanden. För kommunalförbund gäller Lagen om kommunal redovisning med vidhängande rekommendationer.

Skillnad i redovisningsprinciper mellan bolagen och kommunen kan förekomma på grund av att olika rekommendationer tillämpas för kommunen respektive bolagen. Det gäller bland annat leasing och redovisning av pågående projekt. I den sammanställda redovisningen har effekter av väsentlig betydelse beroende på skillnader mellan redovisningsprinciper för bolag och kommun justerats utifrån kommunala redovisningsprinciper.

Konsolideringsprinciper

Den sammanställda redovisningen är upprättad enligt förvärvsmetoden, vilket innebär att moderbolaget indirekt förvärvar dotterbolagets tillgångar och skulder, värderade till verkligt värde. I den sammanställda balansräkningen elimineras moderbolagets bokförda värde av andel i dotterbolag mot förvärvad andel av dotterbolagets egna kapital. I den sammanställda redovisningens eget kapital ingår därmed enbart den del av dotterföretagens egna kapital som tillkommit efter förvärvet tillsammans med moderföretagets eget kapital. I resultaträkningen redovisas minoritetens andel i årets resultat. Minoritetens andel i dotterföretagets kapital redovisas i separat post i balansräkningen. Avyttrade dotterföretag inkluderas i resultatet till och med avyttringstidpunkten. Vid förvärv av dotterföretag inkluderas resultat från och med förvärvstidpunkten.

Koncernernas bokslut används som underlag för konsolidering av den sammanställda redovisningen. Interna mellanhavanden samt interna vinster av väsentlig betydelse har eliminerats.

Intressebolag

Intressebolag redovisas enligt kapitalandelsmetoden. Som intressebolag redovisas bolag som inte är dotterbolag, med ett långsiktigt direkt eller indirekt innehav om minst 20 och högst 50 procent (vanligen andel av röstvärdet). I moderbolag redovisas andel i intressebolag till anskaffningsvärde. I den sammanställda redovisningen redovisas andel i intressebolag till anskaffningsvärde justerat med koncernens andel av intressebolagets egna kapital samt 78 procent av obeskattade reserver. I den sammanställda resultaträkningen ingår den ägda andelen av intressebolagets resultat före skatt i de finansiella intäkterna. Den ägda andelen av intressebolagets skatt redovisas som skattekostnad.

Obeskattade reserver

Obeskattade reserver i enskilda bolag uppdelas i en eget kapital del, vilken redovisas som bundet eget kapital, samt en del som uppskjuten skatteskuld. I delägda kommunalförbund samt dotterbolag redovisas utomstående andels-/aktieägares andel av eget kapital samt obeskattade reserver som minoritetsintresse. I resultaträkningen redovisas minoritetens andel av resultat efter skatt.

Stadsdelsnämnder – ekonomiskt utfall

Stadsdelsnämndernas verksamhet präglades även 2012 av omorganisationen av stadsdelsnämnderna. Omsättningen av chefer på olika nivåer var fortsatt hög, vilket påverkade verksamhetens kostnader. Samtidigt ökade samverkan både mellan stadsdelsförvaltningarna och med övriga förvaltningar, något som kan få positiva effekter för göteborgarna.

Göteborg är från och med 2011 indelat i 10 stadsdelsnämnder. Nämndernas verksamhet finansieras till allra största delen med kommunbidrag. Kommunbidraget till stadsdelsnämnderna, som grundas på befolkningens storlek och sammansättning i respektive stadsdel, skall finansiera stadsdelens nettokostnader för förskola, grundskola, äldreomsorg, insatser för personer med funktionsnedsättning, försörjningsstöd med mera.

Utöver det utgår även särskilt kommunbidrag för ett antal resursnämndsuppgifter där nämnden ofta har ansvaret för att tillgodose behoven för flera stadsdelar eller för hela staden.

Ekonomiskt utfall

Skillnaden mellan kommunbidraget och nettokostnaden är nämndernas resultat. Genom att använda tidigare års överskott kan nämnden finansiera ett negativt resultat. Från och med 2009 infördes en begränsning för nämnderna att, utan godkännande av kommunstyrelsen, använda eget kapital över en begränsad nivå.

Under 2012 redovisar samtliga nämnder förutom SDN Angered ett negativt resultat, men för alla utom Centrum och Västra Göteborg var det negativa resultatet helt eller till allra största delen budgeterat.

Årets resultat 2012

Nämnd (mnkr)	Netto-kostnad	Kommun-bidrag	Årets resultat
Stadsdelsnämndernas befolkningsram	-17 937	17 864	-73
Resursnämndsuppgifter	-169	176	7
Totalt SDN	-18 106	18 040	-66

Kostnaderna och personalvolym fortsätter öka

Såväl nettokostnaden som personalvolymen ökade relativt mycket 2012. I likhet med hur utvecklingen varit under hela 2000-talet, är det förskolan och funktionshinderverksamheten som har haft den kraftigaste

kostnads- och personalvolymsökningen. För förskolan förklaras det av att både antalet barn 1–5 år har ökat och att en allt högre andel av barnen går i förskolan.

Även inom övriga verksamhetsområden ökade nettokostnaderna relativt mycket. En viktig förklaring till att kostnaderna ökade mer än vad som motiveras av löne-, pris- och befolkningsutvecklingen är att omorganisationen av stadsdelsnämnderna har medfört en fortsatt stor omsättning av chefer på olika nivåer. Det har kortsiktigt medfört en minskad kostnadskontroll.

Kostnads- och personalvolymsutveckling för befolkningsramen

Förändring i procent	2010	2011	2012
Nettokostnad	2,1	4,4	5,4
Lönekostnad	1,9	3,2	5,6
Personalvolym, antal arbetade timmar	-0,4	1,7	2,4

Nettokostnadsförändring per verksamhet

Förändring i procent	2010	2011	2012
Förskola	6,0	8,6	8,1
Grund-, särskola och skolbarnomsorg	-0,6	3,3	4,9
Äldreomsorg	0,8	3,0	3,7
Individ och familjeomsorg	4,8	2,3	4,2
Funktionshinder	2,2	7,0	6,7

Stora utmaningar för stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämnderna har stora utmaningar framför sig, framför allt vad det gäller måluppfyllelsen inom skolan och att erbjuda våra äldre en god omvårdnad. Samtidigt måste kostnadsökningen totalt sett dämpas för att anpassa sig till den nivå som våra skatteintäkter ökar. På sikt bedömer vi att den nya SDN-organisationen förbättrar möjligheten att möta dessa utmaningar.

Facknämnder – ekonomiskt utfall

Göteborgs Stads cirka 20 facknämnder arbetar med en mängd frågor. Stadsutveckling, bebyggelse, lokaler, kretslopp och trafik är frågor som hanteras inom olika facknämnder, men också kultur, utbildning, medborgarservice och olika typer av interna stödfunktioner.

För de planerade nämnderna har året i stor utsträckning präglats av Västsvenska paketet och den planering som sker för att utveckla Älvstaden. Dessutom har omorganisationer och förändringar av uppdrag gjort att flera nämnder fokuserat mycket på att forma den nya verksamheten.

Resultatet är svagare än förra året

Facknämnderna redovisade 2012 ett resultat på -27 mnkr, vilket var 19 mnkr bättre än budget. Budgetavvikelsen är nästan en halvering jämfört med året innan. Resultatet är 28 mnkr sämre än föregående år. Facknämndernas egna kapital uppgick vid årsskiftet till 357 mnkr.

Facknämnderna redovisade 2011 kostnader på 14,3 miljarder kronor. Kostnaderna finansierades till övervägande del med kommuninterna respektive externa intäkter på 9,6 miljarder. Resterande del på 4,7 miljarder finansierades direkt via kommunbidrag.

Underhåll för att värdesäkra anläggningar

Inom staden krävs satsningar på tillsyn och skötsel, reparationer och planerat underhåll för att värdesäkra och utveckla de befintliga anläggningarna och lokalerna. Uppföljningen av stadens anläggningstillgångar inom facknämnderna har visat att totalt 1 328 mnkr satsats på detta under 2012, vilket är i stort sett på samma nivå som året innan. Relationen är i stort sett oförändrad mellan de tre kostnadsslagen, tillsyn och skötsel, reparationer och planerat underhåll.

Facknämnderna hade stora investeringar

Facknämndernas totala investeringsutrymme för 2011–2014 är 8,8 miljarder. De fleråriga investeringsplanerna har gett bättre och mer långsiktiga planeringsförutsättningar för nämnderna.

Investeringsutgifter för 2012 har ökat med 664 mnkr sedan förra året. Det är främst Göteborg Vatten och Trafiknämnden som står för den största ökningen. Det är ombyggnationen av Lackarebäck, upprustning utav spårvägar och ombyggnationer på Skeppsbron och Ångereds torg som står för den stora ökningen. Även utbyggnaden av förskolor inom Lokalnämnden är en post som har ökat betydligt.

Nya uppgifter och omorganisationer

Konsumentnämnden har fått ett utökad uppdrag och blivit Nämnden för konsument- och medborgarservice. Under 2012 förbereddes stadens nya portal för göteborgarna genom att staden fick ett telefonnummer och en gemensam webbportal. Här finns allmän kunskap om de flesta av stadens verksamheter och samtal ska komma rätt direkt. Drygt 30 personer svarar på samtal och 22 språk finns representerade. Under 2013 byggs verksamheten ut med e-tjänster och service.

Nämnden för Göteborg vatten och kretsloppsnämnden har under 2012 arbetat fram en ny organisation för att från årsskiftet gå samman. Syftet med samgåendet är att samla både beställare och utförare i samma organisation.

Framtidsbedömning

De höga ambitioner som finns inom stadsutvecklingen i staden gör att de planerande nämnderna är ansträngda och mycket behöver göras. Det handlar bland annat om Västsvenska paketet, tryck på ett ökat bostadsbyggande och att stadsomvandla inom Älvstaden.

Ytterligare en utmaning för framtiden är att styra om från akuta reparationer till mer planerat underhåll på fleråriga planer och att för staden totalt se till att värdesäkra sina befintliga anläggningar.

Driftsredovisning – nämnder

mnkr	Intäkter	Kostnader	Netto- kostnader	Kommun- bidrag	Årets resultat	Utgående eget kapital
STADSELSNÄMNDER						
Angered	208,7	-2 616,2	-2 407,5	2 419,4	11,9	110,0
Askim Frölunda Högsbo	528,5	-2 584,4	-2 056,0	2 044,9	-11,1	61,8
Centrum	390,9	-1 680,0	-1 289,1	1 279,5	9,6	18,7
Lundby	333,2	-1 550,2	-1 217,0	1 213,7	-3,3	44,2
Majorna Linné	442,7	-2 134,9	-1 692,3	1 675,7	-16,6	23,3
Norra Hisingen	380,9	-2 120,1	-1 739,2	1 724,5	-14,7	47,3
Västra Göteborg	359,0	-2 238,6	-1 879,6	1 868,8	-10,8	34,7
Västra Hisingen	286,6	-2 243,9	-1 957,3	1 953,7	-3,6	53,3
Örgryte Härlanda	325,5	-1 996,6	-1 671,1	1 669,4	-1,7	49,7
Östra Göteborg	235,8	-2 263,5	-2 027,7	2 014,1	-13,6	30,6
Resursnämndsuppgifter	53,5	-223,0	-169,5	176,5	6,9	23,4
SUMMA STADSELSNÄMNDER	3 545,0	-21 651,3	-18 106,3	18 040,2	-66,2	497,1
FACKNÄMNDER MED SÄRSKILD INRIKTNING						
Byggnadsnämnden	136,1	-220,0	-83,9	80,9	-3,0	-26,7
Fastighetsnämnden	376,3	-415,5	-39,2	38,5	-0,7	16,9
Färdtjänstnämnden	132,7	-326,3	-193,6	204,6	11,0	28,5
Idrotts- och föreningsnämnden	117,0	-423,6	-306,6	304,9	-1,7	15,7
Kommunledning	533,1	-829,3	-296,1	306,6	10,5	22,5
Konsumentnämnden	3,0	-24,2	-21,3	22,2	0,9	2,8
Kulturnämnden	112,1	-403,9	-291,8	302,2	10,4	19,9
Lokalnämnden	2 481,5	-2 345,2	136,3	-149,0	-12,7	31,6
Miljö- och klimatanämnden	51,6	-99,1	-47,5	48,3	0,8	7,9
Nämnden för Intraservice	405,1	-415,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Park- och naturnämnden	418,0	-589,5	-171,4	179,8	8,4	27,4
Sociala resursnämnden	450,9	-855,6	-404,7	409,8	5,1	35,1
Trafiknämnden	1 450,1	-1 890,9	-440,8	435,8	-5,0	19,5
Utbildningsnämnden	675,8	-2 155,4	-1 479,6	1 461,9	-17,7	35,8
Valnämnden	0,2	-1,1	-0,9	1,3	0,3	0,9
Vuxenutbildningsnämnden	51,7	-419,4	-367,7	376,0	8,3	28,3
Överförmyndarnämnden	0,9	-16,1	-15,1	15,7	0,6	-1,3
FACKNÄMNDER MED TAXEFINANSIERAD VERKSAMHET						
Nämnden för Göteborg Vatten	545,6	-549,3	-3,8	0,0	-3,8	18,6
Kretsloppsnämnden	1 034,2	-1 061,0	-26,8	0,0	-26,8	62,7

mnkr	Intäkter	Kostnader	Netto- kostnader	Kommun- bidrag	Årets resultat	Utgående eget kapital
ÖVRIGA FACKNÄMNDER OCH ANSLAG						
Arkivnämnden	41,2	-59,4	-18,3	17,0	-1,3	-0,8
Anslag BRG AB	0,0	-10,7	-10,7	10,7	0,0	0,0
Fastighetsnämnden transfereringar	0,0	-59,1	-59,1	52,5	-6,6	-6,6
Anslag GBG & Co Träffpunkt AB	0,0	-102,7	-102,7	102,7	0,0	0,0
Idrotts- och föreningsnämnden: Studieförbunden	0,0	-31,2	-31,2	31,2	0,0	0,0
Keillers Park	2,8	-3,4	-0,6	0,6	0,0	0,1
Revisorskollegiet	5,8	-35,2	-29,4	29,6	0,2	1,7
Räddningsförbundet Storgöteborg	0,0	-299,1	-299,1	299,1	0,0	0,0
Trygg vacker stad	2,5	-44,9	-42,4	42,4	0,0	0,0
Överförmyndarnämnden Arvoden	3,5	-19,6	-16,1	11,4	-4,7	-1,6
SUMMA FACKNÄMNDER	9 031,9	-13 695,7	-4 663,9	4 636,5	-27,4	392,4
SUMMA NÄMNDER	12 576,9	-35 347,1	-22 770,2	22 676,7	-93,5	889,4
Kommuncentrala poster	24 872,3	-1 432,9	23 439,3	-22 676,7	762,6	7 534,0
RESULTAT KOMMUNEN	37 449,1	-36 780,0	669,1	0,0	669,1	8 423,4
KOMMUNALFÖRBUND						
Fastigheten Stretered	—	-0,2	-0,2	—	0,2	14,9
Räddningstjänsten Storgöteborg	590,9	-584,9	6,0	—	-1,7	92,7
Förvärvsbolag Göteborgs kommunalförbund	—	—	—	—	0,3	—
Minoritetsintresse	—	—	—	—	0,5	-31,2
SUMMA KOMMUNALFÖRBUND	590,9	-585,1	-5,8	—	-0,8	76,4

Investeringsredovisning – kommunen

mnkr	Fastighets- nämnden	Lokal- nämnden	Park- och natur- nämnden	Idrotts- och förenings- nämnden	Trafik- nämnden	Nämn- den för Göteborg vatten	Summa
INVESTERINGAR							
Utgifter/inköp	147	1 210	42	67	741	291	2 498
Bidrag, statliga och EU	-7	—	—	—	-361	—	-368
Inkomster exkl försäljning	-2	-9	-2	-1	-14	—	-28
INVESTERINGAR NETTO exkl försäljning	138	1 201	40	66	366	291	2 102
Inkomster, försäljning	-19	—	—	—	—	—	-19
INVESTERINGAR NETTO inkl försäljning	119	1 201	40	66	366	291	2 083
EXPLOATERING							
Utgifter/inköp	228	—	8	—	280	33	549
Inkomster exkl försäljning	-83	—	—	—	-224	—	-307
EXPLOATERING NETTO exkl försäljning	145	—	8	—	56	33	242
Inkomster, försäljning	-208	—	—	—	—	—	-208
EXPLOATERING NETTO inkl försäljning	-63	—	8	—	56	33	34
INVESTERINGAR OCH EXPLOATERINGAR exkl försäljning	283	1 201	48	66	422	324	2 344
INVESTERINGAR OCH EXPLOATERINGAR inkl försäljning	56	1 201	48	66	422	324	2 117

4 SAMMANSTÄLLD REDOVISNING FINANSIELL ANALYS OCH RÄKENSKAPER >>

Koncernredovisningen kallas i kommunsektorn för sammanställd redovisning. I detta block analyseras den sammanställda redovisningens finansiella ställning och utveckling ur ett antal perspektiv. Här återfinns också de lagstadgade räkenskapsrapporterna med tilläggsupplysningar.

SAMMANSTÄLLD REDOVISNING FINANSIELL ANALYS OCH RÄKENSKAPER

87 **Finansiell analys av sammanställd redovisning**

I avsnittet görs en finansiell analys av den sammanställda redovisningen. Viktiga inslag i den är trender och helhetsperspektiv. Analysen skall ge förutsättningar att bedöma organisationens kontroll över att kontanta in- och utflöden på kort och lång sikt hålls på en nivå som tillåter en kvalitativt god verksamhet.

92 **Resultaträkning, kassaflödesanalys, balansräkning**

Här redovisas den sammanställda redovisningens räkenskapsrapporter.

95 **Noter – sammanställd redovisning**

Här återfinns noter till de finansiella rapporterna.

98 **Interna mellanhavanden**

I den sammanställda redovisningen finns ett antal interna transaktioner mellan de olika redovisningsenheterna. I detta avsnitt sker en övergripande redovisning av dessa.

99 **Resultat- och investeringsanalys av några stora koncerner och bolag**

På denna sida redovisas en kort finansiell beskrivning av sju större koncerner. Dessa är Göteborgs Kommunala Förvaltnings AB (GKF), Göteborg Energi AB, Göteborgs Hamn AB, Liseberg AB, Älvstranden Utvecklings AB, Förvaltnings AB Framtiden och Göteborgs Spårvägar AB.

103 **Koncerner och bolag i siffror**

Ett antal finansiella nyckeltal redovisas i tabellform för varje koncern eller bolag. Det handlar om verksamhetens intäkter, resultat efter finansiella poster, årets resultat, investeringar, balansomslutning, eget kapital och soliditet.

Sammanställd redovisning

– Finansiell analys

Den sammanställda redovisningen redovisade ett årets resultat på 2,9 miljarder kronor, vilket var ett förbättrat resultat jämfört med år 2011 med nästan 2,2 miljarder kronor.

I resultatet ingick dock jämförelsestörande poster på nästan 1,4 (0,9) miljarder kronor, som till största delen var hänförlig till realisationsvinst till följd av en försäljning av bolag. Exkluderas denna post i resultatet, uppgick det till 1,6 miljarder, vilket innebar ett marginellt svagare resultat än föregående år.

Investeringsvolymen under 2012 ökade med nästan en femtedel, från 5,9 miljarder kronor under 2011 till 6,9 miljarder kronor under 2012.

Den långsiktiga finansiella handlingsberedskapen i form av soliditeten, ökade med tre procentenheter jämfört med föregående år och uppgick vid 2012 års slut till 29 procent.

Beskrivning av finansiell modell

För att kartlägga och analysera resultat, utveckling och ställning för den sammanställda redovisningen, eller som den benämns i privat sektor koncernredovisning, används en speciell finansiell analysmodell som utgår från fyra viktiga finansiella aspekter: Det finansiella resultatet, kapacitets utvecklingen, riskförhållanden

samt kontrollen över den finansiella utvecklingen. Dessa fyra aspekter som benämns, resultat – kapacitet och risk – kontroll, utgör hörnstenar i den modellen.

Målsättningen är att utifrån dessa identifiera eventuella finansiella möjligheter och problem och därigenom försöka klargöra om kommunen har en god ekonomisk hushållning som föreskrivs i kommunallagen.

Resultaträkningen uppdelad kommun, kommunalförbund och bolag

mnkr	Verksamhetens intäkter	Verksamhetens kostnader inkl avskrivningar	Verksamhetens netto-kostnader	Finansnetto inkl skatte-intäkter	Resultat efter finansnetto	Skatter	Årets resultat
Kommun	7 082	-30 263	-23 181	23 850	669	0	669
Kommunalförbund	591	-586	5	-6	-1	0	-1
Bolag	18 248	-16 246	2 002	183	2 185	116	2 301
varav							
Göteborg Energi AB	7 294	-6 586	708	-196	512	126	638
Förvaltnings AB Framtiden	5 498	-4 737	761	-564	197	131	328
Göteborg Port Holding AB	764	-555	209	1 314	1 523	-80	1 443
Renova AB	1 283	-1 231	52	-40	12	1	13
Liseberg AB	974	-896	78	-4	74	-12	62
Higab AB	682	-467	215	-104	111	-41	70
Älvstranden Utveckling AB	394	-204	190	-105	85	-29	56
Övriga bolag	3 257	-3 362	-105	1 408	1 303	-66	1 237
Elimineringar bolag	-1 898	1 792	-106	-1 526	-1 632	86	-1 546
Koncernelimineringar	-3 171	3 157	-14	-37	-51	16	-35
Summa koncern 2012	22 750	-43 938	-21 187	23 990	2 802	132	2 934
Summa koncern 2011	24 426	-45 956	-21 529	22 428	898	-147	752

Omsättningen minskade med 1,7 miljarder

Koncernen Göteborgs Stad redovisade 2012 intäkter (omsättning) på drygt 47 miljarder kronor, varav skatteintäkterna uppgick till drygt hälften av dessa. Jämfört med 2011 minskade intäkterna med drygt tre procent eller 1,7 miljarder kronor, vilket till största delen var hänförligt till bolagen.

I bolagssektorn minskade verksamhetens intäkter med nästan sex procent jämfört med föregående år. Göteborg Energi AB stod för den största minskningen beroende på bland annat en lägre produktionsvolym av framför allt fjärrvärmeproduktionen som en följd av låga energipriser.

Inom kommunen gjordes en skatteväxling under 2012 med Västra Götalandsregionen som avsåg kollektivtrafiken, vilket medförde minskade skatteintäkter samtidigt som kostnaderna minskade på motsvarande belopp.

Nettoomsättning och resultat per kommun och bolag

mnkr	2010	2011	2012
Nettoomsättning	47 757	48 930	47 201
varav kommun	30 900	32 541	32 330
varav bolag	19 822	19 518	18 436

Årets resultat förbättrades enbart på grund av jämförelsestörande engångsposter

Årets resultat efter elimineringar inom koncernen uppgick till 2,9 miljarder kronor, varav de kommunala bolagen med 2,3 miljarder kronor och kommunen bidrog med nästan 0,7 miljarder kronor. Jämfört med föregående år stärktes resultatet med nästan 2,2 miljarder kronor, vilket främst var hänförligt till bolagssektorn.

I resultaten för både år 2011 och år 2012 ingick dock stora jämförelsestörande engångsposter. För år 2012 ingick jämförelsestörande poster på totalt 1,3 (-0,8) miljarder kronor. Dessa bestod främst av en realisationsvinst på 1,3 miljarder kronor till följd av en försäljning av Skandia Container Terminal AB inom Göteborg Port Holding koncernen. Jämförelsestörande poster återfanns även inom kommunen med netto cirka 0,1 miljarder kronor. Exkluderas de jämförelsestörande posterna år 2012 uppgick resultat till nästan 1,6 miljarder kronor. Samma resultatmätt uppgick under 2011 till drygt 1,6 miljarder kronor. Detta innebar att årets resultat exklusive jämförelsestörande poster låg på ungefär samma nivå som år 2011.

Analyseras koncernens resultat, exklusive jämförelsestörande poster på nästan 1,6 miljarder, stod bolagen för drygt 78 procent av det totala resultatet, och drygt hälften om resultatet inkluderar jämförelsestörande poster.

Bolagens resultat uppgick till 2,3 miljarder kronor, en ökning med 1,9 miljarder kronor jämfört med 2011. Det starka resultatet inom bolagssektorn kan främst härledas till Göteborg Port Holding AB. Göteborg Port Holding AB bidrog till bolagens positiva resultat på 1 443 (83)

mnkr, vilket främst berodde på realisationsvinsten till följd av försäljningen av Skandia Container Terminal AB.

Göteborg Energi AB, Förvaltnings AB Framtiden, Älvstranden Utveckling AB, samt Liseberg AB kan nämnas bland de andra bolag som bidrog till det positiva resultatet.

Resultat per kommun och bolag

mnkr	2010	2011	2012
Resultat efter finansiella poster	929	898	2 802
varav kommun	229	411	669
varav bolag	733	506	2 185
Årets resultat	638	752	2 934
varav kommun	229	411	669
varav bolag	442	366	2 301
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster	1 888	1 623	1 552

Kraftig ökning av investeringarna

Investeringsvolymen i den sammanställda redovisningen ökade under året med 18 procent, från nästan 5,9 miljarder kronor under 2011 till 6,9 miljarder under 2012. Ökningen var främst hänförlig till kommunen.

Kommunens investeringar har ökat kraftigt jämfört med föregående år. Ökningen beror till viss del på att de större investeringarna som gjordes under 1960- och 1970-talen i infrastruktur och lokaler måste nu refinansieras.

Av bolagssektorns investeringsvolym på 4,6 miljarder uppgick den största delen, det vill säga 73 procent av nyinvesteringar av olika slag. Förvaltnings AB Framtiden samt Göteborg Energi AB stod för 2,7 miljarder kronor, vilket utgjorde 58 procent av den totala investeringsvolymen. Detta bestod bland annat av nyproduktion och ombyggnader av bostäder samt investeringar i biogasanläggningar.

Investeringar per kommun respektive bolag

mnkr och procent	2010	2011	2012
Investeringsvolym (mnkr)	5 623	5 876	6 948
varav bolag	4 291	4 469	4 611
varav kommun (inkl. exploateringar)	1 360	1 438	2 344
Investeringsvolym inklusive exploatering / bruttokostnader (%)	13	14	17
varav kommun	5	5	8
varav bolag	28	30	33

Övriga bolag som hade en stor investeringsvolym var Kommunleasing Göteborg AB, Higab AB samt Göteborgs Spårvägar AB som tillsammans investerade för nästan 1,2 miljarder kronor.

I förhållande till koncernens bruttokostnader investerade koncernen för 17 procent under 2012, varav kommunens andel uppgick till 8 procent. Det var en ökning på tre procentenheter jämfört med föregående år.

Finansieringsgrad av investeringarna

procent	2010	2011	2012
Finansieringsgrad av investeringar	80	78	93
varav kommun	74	82	69
varav bolag	74	70	101

Skattefinansieringsgrad av investeringarna

Investeringarnas finansiering med egna medel uppgick 2012 till 93 procent, vilket var en ökning med 15 procentenheter jämfört med föregående år. Däremot kan noteras en minskad finansieringsgrad av investeringar inom kommunen, samtidigt som finansieringsgraden ökade inom bolagssektorn.

Balansräkning uppdelad kommun, kommunalförbund och bolag

mnkr	Anläggnings-tillgångar	Omsättnings-tillgångar	Summa tillgångar	Eget kapital*	Avsättningar	Långfristiga skulder	Kortfristiga skulder	Summa EK och skulder
Kommun	30 919	11 564	42 483	8 423	3 451	19 964	10 645	42 483
Kommunalförbund	212	483	695	111	414	0	170	695
Bolag	55 054	6 923	61 977	15 143	4 644	26 360	15 830	61 977
varav								
Förvaltnings AB Framtiden	26 629	439	27 068	8 515	1 438	11 358	5 757	27 068
Göteborg Energi AB	12 309	2 543	14 852	5 106	1 556	4 832	3 358	14 852
Higab AB	4 431	187	4 618	541	42	2 416	1 619	4 618
Älvstranden Utveckling AB	4 162	266	4 428	510	451	3 215	252	4 428
Göteborg Port Holding AB (Göteborgs Hamn AB)	2 223	2 008	4 231	1 686	578	1 248	719	4 231
Renova AB	1 704	403	2 107	385	195	1 215	312	2 107
Liseberg AB	957	125	1 082	715	46	81	240	1 082
Övriga bolag	3 352	3 474	6 826	-464	499	1 996	4 795	6 826
Elimineringar bolag	-713	-2 522	-3 235	-1 851	-161	-1	-1 222	-3 235
Elimineringar koncern	-15 155	-11 904	-27 059	-1 245	-167	-14 647	-11 000	-27 059
Summa koncern 2012	71 030	7 066	78 096	22 432	8 342	31 677	15 645	78 096
Summa koncern 2011	68 480	6 815	75 295	19 511	9 223	31 777	14 784	75 295

* I eget kapital inkluderas minoritetsintresse.

Balansomslutning på 78,1 miljarder

Balansomslutningen uppgick till 78,1 miljarder kronor, varav kommunen stod för drygt 42 miljarder och bolagen för 62 miljarder. I bolagssektorn stod Förvaltnings AB Framtiden och Göteborg Energi AB för större delen av tillgångarna. Dessa två koncerner stod för 82 procent totalt av bolagssektorns balansomslutning.

Avkastning på eget kapital samt totalt kapital är exempel på lönsamhetsmått, som beskriver resultatet i förhållande till kapitalinsats. Storleken beror på bransch samt risktagande. Ofta kan jämförelser göras över tiden samt inom respektive bransch.

En kraftig ökning av avkastning på eget kapital för koncernen till 13 procent för år 2012 berodde på det starka resultatet för koncernen och främst då inom bolagssektorn. Avkastningen på totalt kapital för koncernen ökade något år 2012, men ligger fortsatt på mellan 3–4 procent den senaste treårsperioden.

Det är i detta sammanhang viktigt att poängtera att dessa mått bara skall ses som en indikator över tiden, då dessa nyckeltal inte används i styrningen av sammanställd redovisning.

Några nyckeltal från balansräkningen

mnkr och procent	2010	2011	2012
Balansomslutning (mnkr)	73 452	75 295	78 096
varav kommun	38 984	39 967	42 483
varav bolag	60 790	60 018	61 977
Avkastning på eget kapital (%)	3,4	3,9	13,1
varav kommun	3,1	5,3	7,9
varav bolag	3,2	2,8	15,2
Avkastning på totalt kapital (%)	3,0	3,9	4,3
varav kommun	2,7	5,1	5
varav bolag	3,0	3,1	3,5

En ökad soliditet

Soliditeten är ett mått på långsiktigt finansiellt handlingsutrymme. Under 2012 låg soliditeten på 29 procent, vilket innebar en ökning med tre procentenheter jämfört med föregående år. Soliditeten enligt fullfonderingsmodellen uppgick år 2012 till 13 jämfört med 10 procent under

2011. Ökningen berodde främst på det goda resultatet år 2012, samtidigt som tillgångarna ökat något jämfört med föregående år.

Det finns ingen generell nivå för hur hög soliditeten bör vara för en koncern av Göteborgs Stads storlek. En hög soliditet innebär att handlingsfriheten ökar, likaså förmågan att hantera svängningar i resultatutvecklingen.

Det är dock ännu viktigare att de olika koncernerna och bolagen som ingår i sammanställd redovisning har en god soliditet. Annars riskerar att kommunen såsom ägare få tillskjuta medel om bolagen får finansiella svårigheter. De flesta av Göteborgs Stads bolag redovisar goda soliditetsnivåer och i många av bolagen har soliditeten ökat eller legat på oförändrade nivåer de senaste åren.

Soliditet

procent	2010	2011	2012
Soliditet (blandmodellen)	26	26	29
Soliditet (fullfondering)	11	10	13
Tillgångsförändring	2	3	4
Förändring av eget kapital	3	4	15

Minskad skuldsättning

Den totala skuldsättningsgraden uppgick till 71 procent, vilket var en minskning med tre procentenheter jämfört med föregående år. Detta är positivt för koncernens finansnetto, samtidigt som den minskade skuldsättningen innebar en minskad finansiell risk för koncernen.

Inom koncernen har de långfristiga skulderna och avsättningar minskat, samtidigt som den kortfristiga skuldsättningsgraden låg kvar på samma nivå som föregående år. Inom bolagssektorn har de långfristiga skulderna legat kvar på motsvarande nivå som föregående år, samtidigt som de kortfristiga skulderna och avsättningarna minskat.

Den minskade avsättningsgraden berodde bland annat på bolagsskatten minskade från 26,3 procent till 22 procent inom bolagssektorn. Under år 2012 minskade avsättningar med 0,9 miljarder.

Skuldsättningsgrad

procent	2010	2011	2012
Total skuldsättningsgrad	74	74	71
varav avsättningsgrad	11	12	11
varav kortfristig skuldsättningsgrad	25	20	20
varav långfristig skuldsättningsgrad	38	42	41
varav kommun	81	81	80
varav bolag	78	79	76

Likviditeten minskade

Årets kortsiktiga handlingsberedskap i form av kassalikviditet minskade med en procent jämfört med föregående år och låg 2012 på 42 procent.

Kommunen fungerar som internbank för flertalet av kommunens bolag. Kommunen har under de senaste åren haft en nivå på kassalikviditeten att kommunen i kort och medellångt finansiellt perspektiv inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella betalningar.

Finansiella nettotillgångar försvagades

I måttet finansiella nettotillgångar ingår alla finansiella tillgångar och skulder i balansräkningen som kommunen beräknas omsätta på 10–20 års sikt, nämligen finansiella anläggningstillgångar, omsättningstillgångar, samt kort- och långfristiga skulder. Måttet är viktigt, eftersom det speglar den finansiella handlingsberedskap som ligger någonstans mellan de kortsiktiga likviditetsmått och det långsiktiga soliditetsmålet.

De finansiella nettotillgångarna försvagades mellan 2011 och 2012 med 0,6 miljarder från –39,2 miljarder till –39,8 miljarder. Detta var hänförligt till främst kommunen.

Finansiella nettotillgångar

mnkr	2010	2011	2012
Finansiella nettotillgångar	–38 985	–39 163	–39 772
varav kommun	–3 533	–3 173	–4 228
varav bolag	–33 305	–34 811	–34 067

Pensionsåtagande uppgick till 15 miljarder

Koncernen Göteborgs Stads totala pensionsåtagande uppgick till 15 miljarder, en ökning med 0,2 miljarder jämfört med föregående år. Av det totala pensionsåtagandet avsåg 11,9 miljarder åtaganden för pensioner och särskild löneskatt som är äldre än 1998. Dessa åtaganden redovisades inte som en avsättning i balansräkningen utan som ansvarsförbindelse enligt kommunal redovisningslag.

Avslutande kommentar

Koncernen Göteborgs Stad fortsätter att redovisa en god resultatnivå som är att betrakta som god ekonomisk hushållning. De större enskilda bolagen har under de senaste åren redovisat goda eller tillfredställande resultat, vilket minimerar risken för kommunen som ägare och skapar ett större finansiellt handlingsutrymme för de enskilda bolagen.

En stor koncern kräver dock alltid en aktiv ägarstyrning för att minimera risker vid bland annat lågkonjunkturer. En framtida ägarutmaning blir att kunna styra de stora investeringarna som behöver göras både i kommunen och i enskilda bolag.

Följande enheter ingår i sammanställd redovisning 2012

GÖTEBORGS KOMMUN

Rörelseintäkter 30 936 mnkr
Tillgångar 42 483 mnkr
Resultat 669 mnkr

FÖRVALTNINGS AB FRAMTIDEN

Rörelseintäkter 5 499 mnkr
Tillgångar 27 068 mnkr
Resultat 328 mnkr
11 dotterbolag

GÖTEBORG ENERGI AB

Rörelseintäkter 7 294 mnkr
Tillgångar 14 852 mnkr
Resultat 638 mnkr
15 dotterbolag

KOMMUNALFÖRBUN- DET RÄDDNINGSTJÄNS- TEN STORGÖTEBORG

Rörelseintäkter 580 mnkr
Tillgångar 678 mnkr
Resultat -2 mnkr

GÖTEBORG PORT HOLDING AB

Rörelseintäkter 764 mnkr
Tillgångar 4 231 mnkr
Resultat 1 443 mnkr
2 dotterbolag

LISEBERG AB

Rörelseintäkter 974 mnkr
Tillgångar 1 082 mnkr
Resultat 62 mnkr
3 dotterbolag

HIGAB AB

Rörelseintäkter 682 mnkr
Tillgångar 4 618 mnkr
Resultat 70 mnkr
2 dotterbolag

ÄLVSTRANDEN UTVECKLING AB

Rörelseintäkter 394 mnkr
Tillgångar 4 428 mnkr
Resultat 56 mnkr
2 dotterbolag

GÖTEBORGS SPÅRVÄGAR AB

Rörelseintäkter 1 523 mnkr
Tillgångar 755 mnkr
Resultat 19 mnkr
3 dotterbolag

RENOVA AB

Rörelseintäkter 1 283 mnkr
Tillgångar 2 107 mnkr
Resultat 13 mnkr
3 dotterbolag

KOMMUNLEASING I GÖTEBORG AB

Rörelseintäkter 435 mnkr
Tillgångar 2 693 mnkr
Resultat -121 mnkr

GÖTEBORGS GATU AB

Rörelseintäkter 217 mnkr
Tillgångar 388 mnkr
Resultat 11 mnkr

GRYAAB AB

Rörelseintäkter 297 mnkr
Tillgångar 1 420 mnkr
Resultat 0 mnkr

GÖTEBORG & CO KOMMUNINTRESSENT AB

Rörelseintäkter 197 mnkr
Tillgångar 78 mnkr
Resultat -1 mnkr
1 dotterbolag

FÖRSÄKRINGS AB GÖTA LEJON

Rörelseintäkter 100 mnkr
Tillgångar 219 mnkr
Resultat 14 mnkr
1 dotterbolag

GOT EVENT AB

Rörelseintäkter 199 mnkr
Tillgångar 164 mnkr
Resultat -101 mnkr
1 dotterbolag

BUSINESS REGION GÖTEBORG AB

Rörelseintäkter 115 mnkr
Tillgångar 93 mnkr
Resultat -24 mnkr

GÖTEBORGS STADS UPPHANDLINGS AB

Rörelseintäkter 44 mnkr
Tillgångar 30 mnkr
Resultat 3 mnkr

GÖTEBORGS- REGIONENS FRITIDS- HAMNAR AB

Rörelseintäkter 49 mnkr
Tillgångar 109 mnkr
Resultat 0 mnkr

GÖTEBORGS STADSTEATER AB

Rörelseintäkter 61 mnkr
Tillgångar 59 mnkr
Resultat -68 mnkr

BOPLATS GÖTEBORG AB

Rörelseintäkter 15 mnkr
Tillgångar 10 mnkr
Resultat 0 mnkr

Resultaträkning – sammanställd redovisning

Belopp i mnkr	2010	2011	2012
Verksamhetens intäkter not 19	24 297	24 427	22 677
Verksamhetens kostnader not 20, 32	-40 721	-41 388	-40 286
Jämförelsestörande poster not 21	-1 250	-871	73
Avskrivningar och nedskrivningar not 22	-3 550	-3 697	-3 651
Verksamhetens nettokostnader	-21 224	-21 529	-21 187
Skatteintäkter not 5	19 888	20 437	20 814
Kommunalekonomisk utjämning m m not 5	3 239	3 529	3 113
Finansiella intäkter not 24	333	537	597
Finansiella kostnader not 24	-1 307	-2 076	-1 844
Jämförelsestörande finansiella poster not 23	—	—	1 309
Resultat före extraordinära poster	929	898	2 802
Aktuell och uppskjuten skatt	-273	-136	130
Minoritetsandel	-18	-10	2
Årets resultat	638	752	2 934

Balansräkning – sammanställd redovisning

Belopp i mnkr	2010	2011	2012
TILLGÅNGAR			
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar not 22	645	611	537
Materiella anläggningstillgångar not 22	65 358	67 287	70 009
Finansiella anläggningstillgångar not 25	633	582	484
Summa anläggningstillgångar	66 636	68 480	71 030
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR			
Förråd och lager	381	458	475
Kortfristiga fordringar not 26	5 195	5 474	5 579
Kortfristiga placeringar	198	190	182
Kassa och bank	1 042	693	830
Summa omsättningstillgångar	6 816	6 815	7 066
SUMMA TILLGÅNGAR	73 452	75 295	78 096
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
EGET KAPITAL not 27	18 517	19 273	22 167
varav årets resultat	638	752	2 934
MINORITETSINTRESSE	275	239	265
AVSÄTTNINGAR			
Avsättningar för pension och liknande förpliktelser not 28	2 649	2 947	3 117
Uppskjuten skatteskuld	3 295	3 351	3 017
Övriga avsättningar not 29	2 282	2 925	2 208
Summa avsättningar	8 226	9 223	8 342
SKULDER			
Långfristiga skulder not 30	27 989	31 777	31 677
Kortfristiga skulder not 31	18 445	14 783	15 645
Summa skulder	46 434	46 560	47 322
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	73 452	75 295	78 096
Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser not 33	13 740	12 870	9 250
Soliditet	26 %	26 %	29 %

Kassaflödesrapport – sammanställd redovisning

Belopp i mnkr	2010	2011	2012
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Resultat efter finansiella poster	929	898	2 802
Återföring av- och nedskrivningar	3 550	3 697	3 651
Betald aktuell skatt	-162	-141	-125
Justering för ej likvidpåverkande poster	1 565	960	-532
Summa likvida medel från verksamheten	5 882	5 414	5 796
NETTOINVESTERINGAR			
Immateriella anläggningstillgångar	-158	-79	-43
Materiella anläggningstillgångar	-5 035	-5 513	-6 354
Aktier och andelar	10	0	25
Summa nettoinvesteringar	-5 183	-5 592	-6 372
FINANSIERING			
Ökning (-) / minskning (+) långfristiga fordringar	-83	51	73
Ökning (+) / minskning (-) långfristiga skulder	-4 341	3 788	-100
Summa finansiering	-4 424	3 839	-27
FÖRÄNDRING AV KAPITALBINDNING			
Ökning (-) / minskning (+) förråd och lager	-35	-77	-17
Ökning (-) / minskning (+) kortfristiga fordringar	-313	-271	-105
Ökning (+) / minskning (-) kortfristiga skulder	3 238	-3 662	862
Summa förändring av kapitalbindning	2 890	-4 010	740
FÖRÄNDRING KASSA OCH BANK (LIKVIDA MEDEL)	-835	-349	137

Specifikation till Kassaflödesanalys, mnkr	2010	2011	2012
Ej likvidpåverkande poster			
Förändring pensionsavsättningar m m	36	298	170
Förändring övriga avsättningar	1 528	643	-717
Justering för övriga ej likvidpåverkande poster	1	19	15
Summa ej likvidpåverkande poster	1 565	960	-532

Noter – sammanställd redovisning

19. Verksamhetens intäkter

mnkr	2011	2012
Avgifter	8 091	7 563
Hyror och arrenden	6 948	7 386
Bidrag	2 202	1 818
Övriga intäkter	7 186	5 910
Summa verksamhetens intäkter	24 427	22 677

20. Verksamhetens kostnader

mnkr	2011	2012
Ekonomiskt bistånd	-1 182	-1 168
Personalkostnader	-19 489	-20 034
Lokalkostnader	-1 006	-930
Övriga verksamhetskostnader	-19 711	-18 154
Summa verksamhetens kostnader	-41 388	-40 286

21. Jämförelsestörande poster

mnkr	2011	2012
Upplösning avsättning och återbetalning infrastruktur	—	92
Återbetalning AFA Fora	—	381
Avsättning utvecklingsfond	—	-400
Västsvenska paketet	-471	—
Hamnbanan	-250	—
Förändrad diskonteringsränta	-150	—
Summa jämförelsestörande poster	-871	73

22. Fastigheter, anläggningar, maskiner och inventarier

mnkr	Goodwill	Övr immateriella tillgångar	Byggnader o mark	Pågående nyanlägg- ningar	Maskiner o tekniska anlägg- ningar	Övriga inventarier	Summa
Anskaffningsvärde	538	830	70 057	3 074	21 550	9 655	105 704
Ackumulerade uppskrivningar	—	—	3 763	—	4	—	3 767
Ackumulerade avskrivningar	-336	-363	-24 250	-2	-9 755	-5 029	-39 736
Ackumulerade nedskrivningar	-54	-4	-1 298	—	-258	-224	-1 837
Ingående bokfört värde	148	463	48 272	3 072	11 541	4 402	67 898
Årets investeringar	4	124	1 287	3 618	146	1 770	6 948
Årets försäljningar/utrangeringar	—	-85	-164	-1	-229	-133	-613
Årets avskrivningar	-27	-91	-1 986	—	-805	-737	-3 645
Årets återförda nedskrivningar	—	—	30	—	—	40	70
Årets nedskrivningar	—	—	-23	—	-53	—	-76
Omklassificeringar/överföringar	—	1	2 558	-3 243	806	-157	-36
Utgående bokfört värde	125	412	49 974	3 445	11 405	5 185	70 546

23. Jämförelsestörande finansiella poster

mnkr	2011	2012
Försäljning av bolag i Göteborg Port Operation AB	—	1 309
Summa jämförelsestörande finansiella poster	—	1 309

24. Finansiella intäkter och kostnader

mnkr	2011	2012
Finansiella intäkter		
Ränteintäkter	491	535
Resultat från aktier och andelar	15	37
Övriga finansiella intäkter	31	25
Summa finansiella intäkter	537	597
Finansiella kostnader		
Räntekostnader	-1 945	-1 844
Resultat från aktier och andelar	-41	0
Övriga finansiella kostnader	-90	0
Summa finansiella kostnader	-2 076	-1 844
Summa finansnetto	-1 539	-1 247

25. Finansiella anläggningstillgångar

mnkr	2011	2012
Aktier och andelar	189	164
Uppskjuten skattefordran	5	3
Övriga långfristiga fordringar	388	317
Summa finansiella anläggningstillgångar	582	484
Aktier och andelar		
	Bokfört värde	Bokfört värde
Intressebolag		
Lerum Fjärrvärme AB	48	48
FordonsGas Sverige AB	40	41
Övriga bolag	44	32
Summa intressebolag	132	121
Övriga bolag		
Västtrafik AB	31	0
Lerum Energi AB	23	23
Kommuninvest ekonomisk förening	0	17
Övriga bolag	3	3
Summa övriga bolag	57	43
Summa aktier och andelar	189	164

26. Kortfristiga fordringar

mnkr	2011	2012
Kundfordringar	1 444	1 525
Förutbetalda kostnader/upplupna intäkter	2 750	2 608
Fordringar hos staten	637	759
Övriga fordringar	643	687
Summa kortfristiga fordringar	5 474	5 579

27. Eget kapital

mnkr	2011	2012
Ingående eget resultat	18 517	19 273
Övriga justeringar *	4	-40
Årets resultat	752	2 934
Utgående eget kapital	19 273	22 167

* Övriga justeringar avser förändring i skattesatsen från 26,3 procent till 22 procent (51 mnkr) och rättelse av ingående balans (-91 mnkr).

28. Pensioner

mnkr	2011	2012
Koncern		
Förmånsbestämd ålderspension	2 883	3 069
Avtalspension, visstidspension m m	64	48
Summa pensioner	2 947	3 117
Avsättningens förändring över året		
Vid årets början	2 649	2 947
Tillkommande avsättningar	409	281
Inspråktaga belopp	-121	-102
Omklassificering m m	10	-9
Summa pensioner	2 947	3 117

29. Övriga avsättningar

mnkr	2011	2012
Koncern		
Västsvenska paketet	1 720	1 117
Vägverket kollektivtrafik	96	28
Götaleden	2	2
Återställande av deponier (Kretslopp)	38	36
Avsättning framtida åtaganden (Älvstranden)	150	114
Försäljning Västra Eriksberg (Älvstranden)	81	85
Återställning mudderdeponi	25	28
Nedskrivning av projekt (Higab)	123	31
Återställande deponier (Renova)	39	23
Åtagande i koncessionsavtal (Gbg Hamn)	51	2
Ny hamnfart till ytterhamnar (Gbg Hamn)	65	0
Försäkr tekn. avsättning (Gbg Hamn)	3	22
Förlustkontrakt (Gbg Spårvägar)	50	16
Avsättning för omstrukturering (Gbg Spårvägar och Göteborg Energi)	67	31
Avsättning för omstrukturering (Gatub)	9	3
Garantiåtaganden	78	78
Avsättning Hamnbanan	250	121
Framtida miljöåtgärder	29	41
Avsättning utvecklingsfond (kommun)	—	400
Övrigt	49	30
Summa övriga avsättningar	2 925	2 208
Avsättnings förändring under året		
Vid årets början	2 282	2 925
Tillkommande avsättningar	918	541
Inspråktaga belopp	-54	-1 059
Återförda ej utnyttjade belopp/omklass	-2	-98
Upplösning	-99	-9
Omklassificering m m	-120	-92
Summa övriga avsättningar	2 925	2 208

30. Långfristiga skulder

mnkr	2011	2012
Skulder till banker, kreditinstitut m fl	31 589	31 540
Checkräkning	186	134
Övriga långfristiga skulder	2	3
Summa långfristiga skulder	31 777	31 677

31. Kortfristiga skulder

mnkr	2011	2012
Skulder till banker, kreditinstitut m fl	5 324	5 960
Leverantörskulder	2 819	2 931
Personalens skatter	254	272
Skulder till staten	70	71
Övriga kortfristiga skulder	571	582
Upplupna kostnader/förutbetalda intäkter	5 745	5 829
Summa kortfristiga skulder	14 783	15 645

32. Leasingkostnader

mnkr	2011	2012
Årets betalda leasingavgifter	186	175
Avtalade framtida leasingavgifter		
Förfallotidpunkt inom ett år	157	113
Förfallotid två till fem år	249	227
Förfallotid senare än fem år	72	42

33. Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser

mnkr	2011	2012
Borgensförbindelser		
Småhus – statliga bostadslån	8	7
Stiftelser	606	604
Föreningar	186	184
Övrigt	34	37
Summa borgensförbindelser	834	832
Pensionsförpliktelser		
Pensionsförpliktelser PA-KL aktiva	4 914	4 718
Pensionsförpliktelser PA-KL pensionärer	4 177	4 422
Pensionsförpliktelser livränta	446	431
Summa pensionsförpliktelser PA-KL	9 537	9 571
Pensionsförpliktelser chefsavtal	38	34
Pensionsförpliktelser övrigt	23	11
Garantiåtaganden FPG/PRI	7	7
Summa totala pensionsförpliktelser	9 605	9 623
Särskild löneskatt	2 281	2 285
Summa pensionsförpliktelser och särskild löneskatt	11 886	11 908
Övriga ansvarsförbindelser *	662	528
Ställda säkerheter	12 870	9 250

* Göteborg Energi AB har bankgarantier på betydande belopp.

Interna mellanhavanden och uppdragsföretag

I koncernen Göteborgs Stad ingår kommunen, de kommunala bolagen samt kommunalförbunden. Ett stort antal transaktioner sker mellan de olika enheterna inom koncernen Göteborgs Stad, nedan/ovan stående tabell ger en bild av dessa transaktioner.

Inom koncernen Göteborgs Stad sker en omfattande internförsäljning från Göteborg Energikoncernen till övriga enheter inom Göteborgs Stad avseende fjärrvärme och el. Även Kretsloppskontoret har en omfattande internförsäljning till andra enheter. Enligt beslut i Kommunfullmäktige ska kommunens investeringar i lös egendom finansieras

genom leasing, med det kommunala bolaget Kommunleasing i Göteborg AB som leasegivare. Detta innebär ett stort antal transaktioner med övriga bolag, nämnder och kommunalförbund.

Den största delen av lånen utgörs av mellanhavanden gentemot Enheten för Finans, som utgör internbanksfunktionen inom Göteborgs kommun. Enheten för Finans har borgensåtaganden mot stadens bolag. Borgen tecknas av kommunen dels för lån och dels för vissa pensionsförpliktelser.

Försäljning

mnkr	Bolag	Kommun	Kommunalförbund	Summa
Säljare				
Bolag		2 662	16	2 678
Kommun	524		15	539
Kommunalförbund	6	307		313
Summa	530	2 969	31	3 530

Räntor

mnkr	Bolag	Kommun	Kommunalförbund	Summa
Räntor				
Bolag		132		132
Kommun	856			856
Kommunalförbund		7		7
Summa	856	139		995

Utlåning

mnkr	Bolag	Kommun	Kommunalförbund	Summa
Långgivare				
Bolag		2 859		2 859
Kommun	21 399			21 399
Kommunalförbund		375		375
Summa	21 399	3 234		24 633

Borgen

mnkr	Bolag	Kommun	Kommunalförbund	Summa
Utställare borgen				
Bolag				
Kommun	1 096		132	1 228
Kommunalförbund				
Summa	1 228			1 228

Koncernbidrag och aktieägartillskott som GKF AB erhållit/lämnat år 2012

Bolag (mnkr)	Lämnat aktieägartillskott	Erhållet koncernbidrag från	Lämnat koncernbidrag till
Göteborg Energi AB		221	
Göteborg Port Holding AB	20	125	
Higab AB	59	101	
Liseberg AB	38	58	
Göteborgs Stads Upphandlings AB		3	
Göteborgs Spårvägar AB	12	16	
Got Event AB			129
Business Region Göteborg AB			33
Göteborgs Stadsteater AB			92
Kommunleasing i Göteborg AB			204
Summa	129	524	458

Analys av större koncerner och bolag

Göteborgs kommun innehar ett antal hel- och delägda koncerner och bolag. Rörelseintäkterna för dessa uppgick till 18,2 miljarder (19,4). De största koncernerna är Förvaltnings AB Framtiden som består av de allmännyttiga bostadsföretagen samt Göteborgs Kommunala Förvaltnings AB med bland annat Göteborg Energi AB, Göteborgs Spårvägar AB och Göteborg Port Holding AB. Resultatet efter finansiella poster för kommunens koncerner och bolag uppgick till 2 185 mnkr (506) och de sammantagna investeringarna uppgick till 4,6 miljarder (4,5).

Belopp som redovisas inom parentes avser förra årets utfall.

ÅRETS RESULTAT OCH VERKSAMHET UNDER 2012

GKF-koncernen

Göteborgs Kommunala Förvaltnings AB är sedan 1996 moderbolag i en av Göteborgs kommun helägd koncern, GKF koncernen. I koncernen ingår 16 direktägda dotterbolag samt tre vilande dotterbolag. De största bolagen i koncernen är Göteborg Energi AB, Göteborgs Hamn AB, Göteborgs Spårvägar AB, Higab AB samt Liseberg AB. Koncernens huvudsyfte är skapa finansiell samordning mellan de i koncernen ingående bolagen. Koncernen redovisade rörelseintäkter på 11 505 mnkr (12 838) och ett resultat efter finansiella poster på 1 909 mnkr (238). Det kraftigt förbättrade resultatet för koncernen är till stor del beroende på den realisationsvinst som uppstod vid försäljningen av Skandia Container Terminal AB. Koncernens soliditet uppgick till 24,3 procent (18,6).

Göteborg Energi AB *

Göteborg Energi AB är moderbolag i en koncern med produkter inom elhandel, elnät, fjärrvärme, kyla, gas, gasnät, energitjänster, förnyelsebar el samt data- och telekommunikation. Koncernens resultat efter finansiella poster uppgick till 512 mnkr (438). Resultatet för 2012 ökade med 74 mnkr i förhållande till föregående år. Detta främst beroende på att koncernens kostnadsmassa har minskat. Tillgängligheten i produktionsanläggningarna var normal med undantag för flera av biogas-anläggningarna. Elproduktionen i Rya kraftvärmeverk minskade som en följd av låga elpriser. Koncernens nettoomsättning uppgick till 6 956 mnkr (7 412), varav cirka 40 procent avser fjärrvärme och 40 procent avser elhandel.

Koncernen genomför och planerar stora investeringar inom biogas och vindkraft för omställning till förnyel-

sebar energiproduktion. Under året har tre nya biogas-anläggningar invigts samtidigt som GoBiGas-projektet fortlöper med planerad invigning under 2013. Under 2012 genomfördes en omfattande organisationsförändring inom koncernen. Den 1 september trädde den nya organisationen i kraft.

Göteborg Port Holding AB

Kommunfullmäktige beslutade under 2009 om en ny struktur för hamnverksamheten genom en uppdelning av verksamheten i en hamnmyndighet och en terminalverksamhet. En ny bolagsstruktur etablerades under 2010 med moderbolaget Göteborg Port Holding AB som ägare till Göteborgs Hamn AB och Göteborg Port Operation AB. Terminalverksamheten har därefter bedrivits i tre separata bolag under Göteborg Port Operation AB.

Göteborgs Hamn AB *

Koncernens resultat efter finansiella poster uppgick till 221 mnkr (85) och rörelseintäkterna uppgick till 652 mnkr (683). Genom omstruktureringen har Göteborgs Hamn AB fått en delvis förändrad roll, delar i det nya uppdraget är att svara på krav på en väl fungerande infrastruktur, marknadsföra Göteborgs hamn som ett viktigt godsnävar i norra Europa samt fullgöra rollen som hamnmyndighet. Det förbättrade resultatet i förhållande till föregående år beror till största delen på att årets resultat påverkas positivt av realisationsvinster vid försäljning av anläggningstillgångar samt att det föregående år gjordes en avsättning för medfinansiering av hamnbanan på 85 mnkr.

**Göteborg Energi ABs och Göteborgs Hamn ABs årsredovisningar är upprättade med tillämpning av RR29 i koncernredovisningen. Därför förekommer avvikelser mot värden i sammanställd redovisning.*

Göteborg Port Operation AB

Resultatet inom Port Operationkoncernen uppgick till 1 339 mnkr (65) och rörelseintäkterna uppgick till 157 mnkr (1 349). De stora förändringarna beror på att under 2012 slutfördes försäljningen av Skandia Container

Terminal AB och Älvsborg Ro/ro AB vilket innebär att terminalverksamheten nu bedrivs av externa operatörer inom ramen för långsiktiga koncessionsavtal. Affärerna medförde en realisationsvinst på cirka 1 300 mnkr.

Göteborgs Spårvägar AB

Rörelseintäkterna under året ökade något och uppgick till 1 523 mnkr (1 474). Koncernen redovisade ett resultat efter finansiella poster på 29 mnkr (2). Koncernens dotterbolag GS Buss AB redovisade ett resultat på -31 mnkr (-58). Under 2012 har Västtrafik genomfört en upphandling avseende bussverksamhet på Hisingen. GS Buss AB tilldelades ingen trafik. Bolaget bedriver nu trafik i Centrum, vilken omfattar cirka 50 bussar samt på Hisingen, vilken kommer att avslutas under 2013. För busstrafiken i Centrum har bolaget under året investerat i nya bussar. Dotterbolaget GS Spårvagn AB bedriver sin verksamhet på uppdrag av VGR i enlighet med ett avtal. Bolaget redovisade ett resultat på 16 mnkr (34). Resultatet för GS Trafikantservice AB uppgick till 7 mnkr (17). Flera av bolagets verksamheter har varit föremål för upphandling under året. Bolaget har vunnit vissa och förlorat andra, bland annat biljettkontrollen.

Higab AB

Koncernen redovisade rörelseintäkter om 682 mnkr (650). Resultatet efter finansiella poster uppgick till 111 mnkr (-21). Det förbättrade resultatet beror till största delen på ökade hyresintäkter, reavinster i fastighetsaffärer samt att koncernen har under föregående år gjorde en avsättning på 123 mnkr avseende framtida nedskrivningsbehov i Stora Saluhallen. Koncernen ansvarar för flera stora ombyggnads- och nybyggnadsprojekt bland annat om- och tillbyggnad av Stadsbiblioteket och Rådhuset samt nybyggnad av bad- och isanläggningen i Angered. Under året har koncernen färdigställt ett antal projekt bland annat ombyggnaderna av Stora Saluhallen och Ullevi.

Liseberg AB

Koncernens rörelseintäkter ökade något under året till 974 mnkr (963). Resultat efter finansiella poster uppgick till 74 mnkr (78). Försäsongen i nöjesparken utvecklades sämre än föregående år på grund av dåligt väder, men en stark avslutning på säsongen gjorde att besöksstapet nästan kunde tas igen. Årets Jul på Liseberg hade fler besökare än förra året, närmare 500 000. Totalt sett hade parken 2,8 miljoner besökare under 2012, vilket är en minskning med 3 procent jämfört med föregående år. Hotell- och restaurangverksamheten visade goda resultat under 2012. Under året har flera av boendeanläggningarna renoverats.

Göteborgs Gatu AB

Bolaget består av affärsområde Teknisk Service. Bolaget redovisade rörelseintäkter om 217 mnkr (259). Minskningen hänger främst samman med verksamhetsövertagelserna av affärsområdena Parkering och Entreprenad.

Under året har bolaget visat god orderingång och lägre rörelsekostnader. Resultat efter finansiella poster uppgick till 13 mnkr (24). I resultatet ingår en ökad kostnad för pensioner i bolaget om 7 mnkr.

Kommunleasing i Göteborg AB (KLAB)

Bolagets rörelseintäkter ökade till 435 mnkr (379). Resultatet efter finansiella poster uppgick till 9 mnkr (-63). Av de 403 bussar som KLAB förvärvade från Göteborgs Spårvägar AB 2009 återstår 143 bussar som trafikerar Hisingen. Dessa kommer att avvecklas under 2013.

Förvaltnings AB Framtiden

Rörelseintäkterna i koncernen ökade med 5,3 procent till 5 498 mnkr. Bolaget är moderbolag för de allmännyttiga bostadsföretagen. Totalt förvaltar koncernen drygt 70 000 lägenheter. Resultat efter finansiella poster uppgick till 197 mnkr (118). Resultatet har påverkats positivt av återförda nedskrivningar samt minskade fastighetskostnader till följd av minskade kostnader för vinterhållning och bevakning. Kostnaderna för planerat underhåll uppgick till 776 mnkr (719) och för utökat underhåll uppgick kostnaderna till 392 mnkr (376). Totalt har koncernen levererat 339 nya hyresrätter och 76 bostäder med äganderätt under 2012.

Renova AB

Koncernens rörelseintäkter ökade med 2 procent till 1 283 mnkr (1 263). Resultat efter finansiella poster uppgick till 12 mnkr (18). Resultatet har påverkats positivt av en återbetalning av för högt inbetalda premier till Fora, + 7,7 mnkr samt en retroaktiv elintäkt från Din El på 2,3 mnkr. Moderbolaget, Renova AB visar ett resultat före skatt som är 3 mnkr bättre än budget. Verksamhetsåret präglades av ett första halvår med positiva avvikelser både vad det gäller intäkter och kostnader. Även inkomna mängder ökade i motsvarande mån. För andra halvåret var utvecklingen sämre och bolaget märkte av den vikande konjunkturen med minskade inkomna mängder. Sävenäsanläggningen har fungerat väl under året och har slagit produktionsrekord när det gäller producerad energi.

Älvstranden Utveckling AB

Resultatet för koncernen efter finansiella poster uppgick till 85 mnkr (142). Det lägre resultatet jämfört med 2011 beror främst på lägre realisationsresultat för sålda fastigheter. Hyresintäkterna uppgick till 378 mnkr och har ökat med 18 mnkr, ökningen beror till största del på ökad uthyrning av Lindholmen Science Park. Under året har tidigare nedskrivna anläggningar reverserats med 109 mnkr.

Resultat efter finansiella poster i bolag

mnkr	Bokslut 2010	Bokslut 2011	Bokslut 2012
Förvaltnings AB Framtiden	118	118	197
Göteborg Energi AB	819	438	512
Älvstranden Utveckling AB	71	142	85
Kommunleasing i Göteborg AB	-73	-63	9
Renova AB	31	18	12
Higab AB	-75	-21	111
Göteborgs Hamn AB	144	85	221
Liseberg AB	65	78	74
Gryaab AB	-4	-15	-15
Göteborgs Gatubelägg AB	22	24	13
Göteborg Port Holding AB	259	-32	1 263
GREFAB	4	-1	-5
Göteborgs Spårvägar AB	-47	2	29
Got Event AB	-101	-128	-138
Göteborgs Stadsteater AB	-90	-91	-93
Försäkrings AB Göta Lejon	3	8	19
Göteborg & Co AB	1	4	-3
BRG AB	-46	-37	-33
Göteborgs Upphandlings AB	5	5	3
Boplat i Göteborg AB	0	0	0

INVESTERINGAR UNDER 2012

Förvaltnings AB Framtiden

Investeringsutgifterna för 2012 uppgick till 1 221 mnkr (1 806). Av den totala investeringsutgiften utgjorde 498 mnkr (544) nyproduktion, 603 mnkr (592) avsåg ombyggnation och reinvestering samt 120 mnkr (670) avsåg förvärv och övriga investeringar. Det enskilt största projektet utgörs av Kv Venus som beräknas klart kvartal 1 2013 och total prognos för detta projekt uppgår till 885 mnkr. Övriga större projekt som pågår alternativt färdigställs under året utgörs bland annat av Riksdalersgatan, Dockhuset samt Lövgärdet etapp II.

Göteborg Energi AB

Årets investeringsutgift uppgick till 1 470 mnkr (1 355) varav 1 266 mnkr (1 125) utgjordes av nyinvesteringar och 202 mnkr (230) utgjordes av reinvesteringar. Byggnationen av GoBiGas etapp I fortskrider. Aktuell prognos för projektet uppgår till 1 255 mnkr och det ackumulerade utfallet till och med 31 december uppgår till 526 mnkr. Projektet har erhållit bidrag från Energimyndigheten samt av E.ON. Investeringar sker dessutom bland annat i kraftvärmeverk Marjarp II med bedömd total projektutgift på 135 mnkr, om- och tillbyggnad av huvudkontor med total bedömd utgift 334 mnkr, biogasanläggning i Skövde total bedömd utgift 112 mnkr samt vindkraftverk Arendal med planerat färdigställande 2015.

Higab AB

Higabs investeringsutgift för året uppgick till 416 mnkr vilket är en ökning jämfört med föregående år. Föregående års utgift uppgick till 202 mnkr. Under 2012 slutfördes den andra etappen av Saluhallens upprustning. Större projekt som pågår och beräknas färdigställda 2013 och 2014 utgörs av bad- och isanläggningen i Angered med beräknad projektutgift på 370 mnkr, ombyggnad av Rådhuset med en uppskattad total projektutgift på 120 mnkr samt om- och tillbyggnad av Stadsbiblioteket vilket beräknas klart 2014. Prognos för totala utgifter avseende Stadsbiblioteket uppgår till 240 mnkr.

Älvstranden Utveckling AB

Älvstranden Utveckling ABs investeringsutgift 2012 uppgick till 138 mnkr (98). Bolaget driver ett flertal projekt som avser försäljningsåtaganden gjorda i samband med marköverlåtelse. Som ett exempel kan nämnas anläggandet av infrastruktur i Västra Eriksberg, ett projekt som pågått sedan 2005 och som beräknas bli färdigställt under första delen av 2019. Den aktuella prognosen för hela projektet är 404 mnkr och upparbetat utfall uppgår till 316 mnkr. Andra stora projekt utgörs av infrastruktur Kvillebäcken där ackumulerat utfall uppgår till 27 mnkr och prognosen för hela projektet uppgår till 66 mnkr, ny Saluhall på Kvillebäcken med en prognos på 47 mnkr, samt infrastruktur Inre Sannegården där det ackumulerade utfallet uppgår till 59 mnkr och hela projektutgiften uppskattas till 79 mnkr. Under året har färdigställande skett av Lindholmen Science Park samt parkeringshus på Lindholmen. De totala projektutgifterna i de sistnämnda projekten bedöms till 117 mnkr respektive 82 mnkr.

Gryaab AB

Bolagets investeringar 2012 uppgick till 37 mnkr jämfört med 60 mnkr föregående år. Större projekt som bedrivits under året utgörs av investering i slamsilo vilket bland annat ska minska läckage av metan. Projektets totala budget uppgår till 50 mnkr och vid årsskiftet hade 15 mnkr upparbetats. Beslut har tagits och projekt har startats avseende nödkraft vid eventuell utebliven elkraftförsörjning av vattenpumpar. Detta projekt har en total prognos på 25 mnkr och per den 31 december 2012 har 20 mnkr upparbetats. Planer för kommande år innefattar till exempel ny kompostanläggning och åtgärder för framtida reningsprocesser vilka är nödvändiga för att uppfylla framtida krav avseende kväverening samt utbyggnad av driftslokaler.

Göteborgs Hamn AB

Bolagets investeringar 2012 uppgick till 165 mnkr (269). Bland större projekt som bedrivits under året innefattas nybyggnation av kaj containerterminal. Detta projekt beräknas färdigställt 2015 och prognosen för projektet uppgår till 386 mnkr. Per den 31 december 2012 uppgår det ackumulerade utfallet till 48 mnkr. Under året har bland annat investerats i lastarmar, Skarvikshamnen. Den totala utgiften i detta projekt har uppgått till 82 mnkr. Investeringsplanen för kommande år omfattar bland annat byggnation av LNG-terminal, järnvägsanslutning bilterminal samt fortsatt uppgradering av containerterminal.

Kommunleasing AB

Investeringar i bolaget utgörs av investeringar i leasingtillgångar. Dessa tillgångar uthyrs till verksamheter i Göteborgs Stad. Under 2012 har tillgångarna bestått främst av spårvagnar, datorutrustning, bussar och övriga typer av fordon.

Totala investeringar i bolag

mnkr	Bokslut 2011	Budget helår 2012	Bokslut 2012
Förvaltnings AB Framtiden	1 806	1 349	1 221
Göteborg Energi AB	1 355	1 750	1 470
Älvstranden Utveckling AB	98	176	138
Kommunleasing i Göteborg AB	448	438	564
Renova AB	115	258	109
Higab AB	202	360	416
Göteborgs Hamn AB	269	96	128
Liseberg AB	71	129	136
Gryaab AB	60	112	37
Göteborgs Gatu AB	88	73	76
Göteborg Port Holding AB	33	0	0
GREFAB	16	16	15
Göteborgs Spårvägar AB	14	191	215
Got Event AB	18	9	14
Göteborgs Stadsteater AB	4	11	5
Försäkrings AB Göta Lejon	8	5	1
Göteborg & Co AB	0	0	2
BRG AB	0	1	0
Göteborgs Upphandlings AB	0	0	1
Boplat i Göteborg AB	0	0	4
Elimineringar	-134	0	-15
Totalt	4 471	4 845	4 612

Koncerner och bolag i siffror

mnkr	Rörelse- intäkter	Resultat efter fin- poster	Årets resultat	Balans- omslutning	Eget kapital	Soliditet	Årets investe- ringar
Förvaltnings AB Framtiden	5 499	197	328	27 068	8 511	31	1 221
Göteborg Energi AB	7 294	512	638	14 852	4 976	34	1 545
Göteborgs Spårvägar AB	1 523	29	19	755	383	51	215
Göteborg Port Holding AB (Göteborgs Hamn AB)	764	1 523	1 443	4 231	1 686	40	128
Renova AB	1 283	12	13	2 107	385	18	109
Liseberg AB	974	74	62	1 082	715	66	136
Higab AB	682	111	70	4 618	541	12	416
Göteborgs Gatu AB	217	13	11	388	102	26	76
Älvstranden Utveckling AB	394	85	56	4 428	511	12	138
Kommunleasing i Göteborg AB	435	9	-121	2 693	33	26	564
Gryaab AB	297	-15	0	1 420	9	6	37
Göteborg & Co Kommunintressent AB	197	-3	-1	78	10	13	2
Got Event AB	199	-138	-101	164	29	18	14
BRG Business Region Göteborg AB	115	-33	-24	93	52	56	0
Försäkrings AB Göta Lejon	100	19	14	219	86	39	1
Göteborgs Stadsteater AB	61	-93	-68	59	20	48	5
Göteborgsregionens Fritidshamnar AB (GREFAB)	49	-5	0	109	12	12	15
Göteborgs Stads Upphandlings AB	44	3	3	30	17	60	1
Boplat Göteborg AB	15	0	0	10	3	40	4
Göteborgs Kommunala Förvaltnings AB, GKF AB	0	1 441	1 334	5 896	3 128	53	0
GKF- koncernen, vilande bolag	0	0	0	5	5	100	0

Revisionsberättelse

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2012

avseende Göteborgs kommuns styrelse och nämnder samt dess sammanställda redovisning
Göteborgs kommun org nr 212000-1355

Vi, revisorer för Göteborgs kommuns styrelse och nämnder (kommunen), är valda av Göteborgs kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen och nämnderna ansvarar för att verksamheten har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, att räkenskaper och redovisning är rättvisande och att den interna kontrollen är tillräcklig.

Vårt ansvar är att uttala oss om räkenskaper, verksamhet och intern kontroll på grundval av vår revision. Vi ska också bedöma om årsbokslutet är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som kommunfullmäktige beslutat.

Genom utsedda lekmannarevisorer i Göteborgs kommuns helägda bolag med dotterbolag har även verksamhet och intern kontroll i dessa bolag granskats.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Resultatet av kommunstyrelse- och nämndgranskningen redovisas i revisionsberättelser och revisionsredogörelser som överlämnats till styrelse och nämnder. Resultatet av bolagsgranskningen redovisas på motsvarande sätt i granskningsrapporter och granskningsredogörelser som överlämnats till respektive bolag. Granskningen har även omfattat den sammanställda redovisningen för Göteborgs Stad (kommunen och bolagen). Årets granskning sammanfattas i vår årsredogörelse som överlämnas till kommunfullmäktige.

I bokslutet har 400 miljoner kronor bokförts som utvecklingsfond och klassificerats som en avsättning. Vi anser att avsättningen, som innebär att det redovisade resultatet sänks från 1 069 till 669 miljoner kronor, strider mot god kommunal redovisningssed och lagen om kommunal redovisning.

Vi bedömer att den ovan beskrivna avsättningen på ett väsentligt sätt påverkar bilden av kommunens resultat och menar därför att räkenskaperna inte kan anses vara rättvisande.

Vi bedömer att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål kommunfullmäktige beslutat.

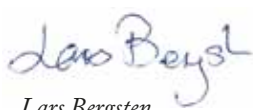
Revisorerna ska till kommunfullmäktige redovisa sin ansvarsprövning av styrelse och nämnder. Lekmannarevisorernas uppdrag i bolagen omfattar inte något ställningstagande i ansvarsfrågan.

Anmärkning har riktats mot arkivnämnden till följd av brister i den interna kontrollen särskilt vid inköp och upphandling samt brister i nämndens ekonomistyrning.

Vi tillstyrker att kommunfullmäktige beviljar ledamöterna i styrelse och nämnder ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2012.

Vi tillstyrker att Göteborgs Stads årsredovisning för år 2012, med undantag för avsättningen om 400 miljoner kronor, godkänns.

Göteborg den 10 april 2013

Lars Bergsten

Eshag Kia

Carina Henriksson Johansson

Claes-Göran Lans

Monica von Martens

Bo Forsäng

Kågan Karlsson

Bengt Bivall

Elisabet Olin

Inger Peterson

Annbrith Svensson

Lars Svensson

Sven R Andersson

Lars-Gunnar Landin

Peggy Svensson

Jan Lindblom

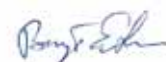
Vivi-Ann Nilsson

Torbjörn Rigemar

Sven Jellbo

Bengt Eriksson

Gerhard Annvik

Eva Åsman Sand

[illegible]

Snabbfakta

	2010	2011	2012
Folkmängd 31/12			
Primärkommunal skattesats (%)	513 726	520 354	526 089
	21,55	21,55	21,12
ÅRETS RESULTAT (mnr)			
Kommunen	229	411	669
Bolagen	442	366	2 301
Sammanställd redovisning	638	752	2 934
INVESTERINGAR (mnr)			
Kommunen	1 360	1 438	2 102
Sammanställd redovisning	5 623	5 876	6 948
INTÄKTER (mnr)			
Kommunen	30 900	32 542	32 403
Sammanställd redovisning	47 757	48 930	47 201
BALANSOMSLUTNING (mnr)			
Kommunen	38 948	39 968	42 483
Sammanställd redovisning	73 452	75 295	78 096
SOLIDITET (%)			
Kommunen	19	19	19
Sammanställd redovisning	26	26	29

Koncernredovisningen benämns sammanställd redovisning i kommunsektorn

Vid eventuella frågor om årsredovisningen, kontakta Stadsledningskontorets koncernredovisningsenhet 031-368 02 17. www.goteborg.se

PRODUKTION: Newsroom

TRYCK: Elanders

Göteborgs
Stad

STADSLEDNINGSKONTORET
KÖPMANSGATAN 20
404 82 GÖTEBORG
TEL 031-368 00 00